

LEGIONÁŘSKÝ

3/2020

Směr



Jednání
Republikového výboru

Cena
Rudolfa Medka

Rekonstrukce
bitvy u Lipjag

Z činnosti
našich jednot





28. ŘÍJEN

DEN VZNIKU SAMOSTATNÉHO ČESKOSLOVENSKEHO STÁTU

Oběť československých legionářů
nebude zmařena, udržíme-li jimi
vydobytou svobodu a demokracii!

ÚVOD

Slovo předsedy ČsOL	2
Důležité závěry jednání Předsednictva a Republikového výboru ČsOL	3–5

VÁLEČNÍ VETERÁNI

Ocenění válečných veteránů v den 103. výročí bitvy u Zborova	6–8
V Bystřici se sešli veteráni z druhé světové války	8
Cesta k Pouštní bouři	9

LEGIE 100

Cena Rudolfa Medka a vernisáž výstavy	10–12
Česká škola na Sibíři	12
Naši borci z Legiov laku	13
Legiov lak opět na Slovensku	14–15
K počtě zbraň	16
Rekonstrukce bitvy u Lipjag	17–19



Legionáři a časopis V boj	20–22
Legionáři slaví 100. výročí návratu do vlasti a palírna U Zeleného stromu jim vzdává hold	23

STALO SE

Legionářská výstava a přednáška v Bottove	24
V Senicích uctili památku výsadku Silver A	25
Připomínka 80. výročí bitvy o Anglii	25
Sezimovo Ústí – 72. výročí úmrtí Edvarda Beneše	26



Uctění památky T. G. Masaryka v den 83. výročí jeho úmrtí	27
Vzpomínka na 102. výročí bitvy o Doss Alto	28
Vzpomínka na vyhnání z pohraničí v roce 1938	29

ČINNOST JEDNOT

Cesta domů – Myslív 2020	30–33
Postřekovské oslavy	34–35
Střelecký memoriál Jaroslava Šámala	35
Memoriál Rostislava Stehlíka	36

Střelecká soutěž na počest válečného veterána Ludvíka Darovce	37
Střelecký den bruntálské jednoty	38
Branný den na legionářském táboře	39
Připomínka narozenin brig. gen. in memoriam Václava Morávka	39
Říkali mu Antek. Slova jako čest, odvaha a přísaha se mu staly smyslem života	40
Legionáři a tradice armády na pouťové Pecce	41
Připomínka obětí povstání českého lidu v roce 1945	42
Veteránská kanada i v době koronavirové	42
Připomínka plavského rodáka genmjr. in memoriam Josefa Kholla	43
Sbírka na hrob legionáře Jana Čondla	43
Běželi jsme pro Paměť národa za popravené odbojáře Hladečka a Doskočila	44–45
Pietní akt v Olomouci k 83. výročí úmrtí T. G. Masaryka	45
Kombinovaný oddíl v Kyšicích	46
Letošní 8. Legionářský marš – Národní pouť v novém pojetí zaujal	47
Slavnostní zahájení Legiov laku ve Slaném	48
V Olomouci odhalena pamětní deska brig. gen. Františku Dastichovi	49
Projektové dny mladoboleslavské jednoty s představením tradic AČR	50–51
1920–2020: století československé ústavnosti a demokratické armády	52
Vzpomínka na obránce hranic v Lužických horách v roce 1938	53
Vzpomínka na oběti roku 1938 v Broumovském výběžku a Orlických horách	54–55
Hraničáři z Krkonoš 1920–2020	56–57

HISTORIE

100 let československé branné moci a počátky 4. pěší divize v letech 1920–1921	58–61
---	-------

ZÁMEČEK

Zámeček Pardubičky – Larischova vila, národní kulturní památka: Oheň (bez) naděje 2020	62–64
---	-------



SLOVO PŘEDSEDY

Československé obce legionářské

Vážené sestry, vážení bratři,

po klidnějších letních dnech, kdy jsme se mohli vrátit k běžné činnosti téměř bez omezení, nás čeká pokračování náročného boje proti neviditelnému protivníkovi. Jak všichni víme, epidemie nemoci Covid-19 naši zemi tvrdě zasáhla a nás tedy v následujících dnech a týdnech čeká bezpochyby složitá období.

Rok 2020 je plný výzev, se kterými se společnými silami musíme pokusit vypořádat. Nezbytná opatření, která jsou přijímána, se do značné míry podepisují na naši činnosti a zdá se, že aktivity ČsOL budou opět silně utlumeny. Nicméně není na místě se vzdávat. Podobné situaci jsme čelili již v květnu, kdy jsme si dokázali důstojně a bez rizika připomenout květnové události roku 1945. K nedávno uplynulému 102. výročí vzniku samostatného Československa jsem cestou předsedů jednot vyzval naše členy k tomu, aby se zdrželi obvyklých setkání a přistoupili spíše ke skromným připomínkovým aktům. Těší mě, kolik z vás navštívilo ve svém okolí místa tradičně spojená s 28. říjnem a květinovým darem vzdalo hold těm, kteří se zasloužili o naši samostatnost.

V květnu jsem vás žádal o odložení plánovaných společenských událostí a s nadějí, že snad na podzim budeme moci oslavit Den válečných veteránů se vší úctou a slávou, jež si tento významný den zaslouží. Bohužel, moje přání se nevyplnilo a je zcela zřejmé, že ani 11. listopad nebude vypadat jako dříve. Zdá se, že návrat k tzv. normálu potrvá déle, než jsme si mysleli. To ale neznamená, že bychom měli na vše rezignovat.

Jsem velice rád, že se Československá obec legionářská po loňském úspěchu opět zapojí do listopadové sbírky Vojenského fondu solidarity. Některé jednoty např. zakoupením vlčích máků pro své členy, jiné přímou sbírkovou činností na podporu VFS. Domnívám se, že právě letošní rok je jako dělaný k tomu, abychom svou úctu a vděk válečným veteránům a obětem válek vyjádřili tím nejprostším, avšak nejviditelnějším způsobem – připnutím květu vlčího máku na klopou.



Tak můžeme jednoduše ukázat svou sounáležitost s těmito výjimečnými lidmi.

Závěrem se ještě vrátím k probíhající epidemii. Žádám vás jako lékař, abyste důsledně dodržovali zavedená nařízení, a to nejen v souvislosti s akcemi ČsOL. Nevystavujte se zbytečnému nebezpečí nakažení a pokuste se co nejvíce omezit okruh lidí, se kterými se stýkáte. Na veřejnosti noste roušky a dbejte na udržení odstupů od ostatních osob. Nemá smysl riskovat to nejcennější, co máme.

Zároveň bych opět chtěl vyzvat naše členy, kteří mají tu možnost, aby podpořili lidi ve svém okolí. Možností, jak pomoci, je celá řada. Víím, že mnozí z vás se dobrovolně zapojili do pomoci lidem zasaženým epidemií již v uplynulé době. Za to jsem velice rád, je totiž důležité, abychom si v těžkých dobách pomáhali.

Prosím, buďme více než jindy ohleduplní jeden ke druhému, je to potřeba.

S přáním pevného zdraví

plk. v. v. MUDr. Pavel Budinský, Ph.D., MBA
předseda Československé obce legionářské



DŮLEŽITÉ ZÁVĚRY JEDNÁNÍ PŘEDSEDNICTVA A REPUBLIKOVÉHO VÝBORU ČsOL

Vážené sestry, vážení bratři!

Mnoho z vás v létě letošního roku zaznamenalo veřejný útok dvou již bývalých členů ČsOL, kteří dokonce zneužili úctyhodný věk a vážnost bratra generála Emila Bočka, a snažili se poškodit ČsOL na veřejnosti. Všechny tyto cílené útoky proti naší organizaci byly spekulativní a lživé a měly především poškodit její dobré jméno a to, co jsme spolu tolik let budovali. Československá obec legionářská je v současné době našťastí silná, sebevědomá a jednotná organizace, která, stejně jako v minulosti, odolala všem útokům a pomluvám.

Snahám o poškození naší práce a dobrého jména ČsOL se v rámci nastavených demokratických struktur s plnou vážností postavilo vámi zvolené Předsednictvo Republikového výboru ČsOL a Republikový výbor ČsOL. Členové Předsednictva RV ČsOL, Republikového výboru ČsOL i předsedové jednot byli s veškerými kroky a dokumenty podrobně seznámeni, ale jak jsem se osobně přesvědčil, ne všechny informace byly předány do členské základny. V Jednotě ČsOL v Jablonci nad Nisou tak dokonce předseda jednoty předal členům výboru jednoty jen informace poškozující naši organizaci či její vedoucí představitele, ale usnesení Předsednictva RV ČsOL, desítky podkladových materiálů včetně právního stanoviska k působnosti a pravomoci komisí, které byly včetně mého doprovodného dopisu předsedovi jednoty z Ústředí ČsOL zaslány, členům výboru jednoty ani členské základně nepředal.

Již několik let vydáváme Legionářský směr, který je zdarma distribuován všem členům ČsOL, a jeho prostřednictvím jsme schopni předávat důležité informace celé členské základně. Naše organizace je vysoce transparentní, a jak jste se v minulosti již mnohokrát přesvědčili, využívám svých úvodních slov, abych vás informoval o dění v našem spolku. Využiji toho i tentokrát a v následujících řádcích se vám pokusím osvětlit vzniklou situaci, která začala eskalovat před rokem na jednání Republikového sněmu ČsOL.

Na sněmu 28. září 2019 nebyly uspokojeny mocenské ambice dnes již bývalého předsedy Jednoty ČsOL Praha 2 Ing. Jaroslava Syrového, který nebyl zvolen do vedení ČsOL a ani se mu nepodařilo zabránit zvolení některých bratrů a sester, kteří poukazovali na jeho velmi kontroverzní a nevhodné chování na některých akcích ČsOL. Ing. Syrový sice v minulosti pomohl ČsOL s přípravou některých projektů a zorganizoval několik velmi reprezentativních koncertů, setkání a akcí především pro válečné veterány, ale bohužel tyto vysoce kulturně společenské akce dokázal degradovat svým nevhodným až neurvalým chováním k veteránům, urážkami mnoha přítomných členů ČsOL a hrubým a arogantním chováním k pomocným organizačním pracovníkům. Pro malou skupinu veteránů ale zajistil mnoho společenských a vzpomínkových akcí, výletů, přijetí u nejvyšších ústavních a exekutivních představitelů u nás i na Slovensku a další nadstandardní výhody. Naši nejstarší

bratři si většinou již nedokázali vyhodnotit, že jsou tímto způsobem využíváni právě k růstu společenských styků a kontaktů Ing. Syrového. Ve svých aktivitách pak nebral v úvahu ani jejich stále rostoucí věk a zhoršující se fyzický stav, a tak se zcela logicky dostával do kolize s posláním Československé obce legionářské a terénními pracovníky projektu Péče ČsOL o válečné veterány. Po jednání Republikového sněmu ČsOL, na kterém se dostal do otevřeného konfliktu s bratrem místopředsedou Tichomirem Mirkovičem, který již prohlédl jeho manipulativní jednání a odmítl se mu podrobovat, přestal Ing. Syrový respektovat nastavené postupy v ČsOL vůbec. Podařilo se mu též odtrhnout místopředsedu ČsOL bratra Emila Bočka od činnosti ČsOL a se svou skupinou několika válečných veteránů začal zneužívat kredit ČsOL ve společnosti ve svůj prospěch.

Na chování Ing. Syrového reagovala část bratrů a sester z Předsednictva RV ČsOL a chtěla tento problém řešit. Ing. Syrový ale přešel do útoku a na počátku letošního roku obdržela Rozhodčí rada ČsOL jeho podnět proti br. J. Charfreitagovi za „šíření pomluv“ a podnět br. E. Bočka proti br. T. Mirkovičovi za „nevhodné chování na Republikovém sněmu ČsOL“. Rozhodčí rada ČsOL nejenže neseznámila se zněním podnětů br. Mirkoviče a br. Charfreitaga, ale v rozporu se Stanovami ČsOL i platným Organizačním a jednacím řádem ČsOL odsouhlasila předat oba podněty Ústřední revizní komisi ČsOL, která, aniž by k tomu měla kompetence, začala podněty v únoru 2020 řešit.

Po ukončení nouzového stavu spojeného se šířením pandemie COVID-19 a návratu činnosti ČsOL do standardního režimu jsem se podrobně seznámil se zprávami ÚRK ČsOL a též s dopisy bratrů Mirkoviče a Charfreitaga s informacemi o jednání RR ČsOL a ÚRK ČsOL a se žádostí o pomoc při řešení dané situace. Protože jsem chtěl zabránit eskalaci a medializaci problémů a s vědomím, že v těchto kauzách opětovně docházelo k porušování platných stanov a schválených



organizačních a jednacích řádů, napsal jsem osobní dopis předsedovi ÚRK ČsOL Ing. Jaroslavu Kulíškovi a předsedovi RR ČsOL br. Františkovi Gáborovi. Tyto dopisy však byly oběma příjemci prezentovány jako vměšování do činnosti komise, což v žádném případě nebyla pravda, jak potvrdilo i později zpracované právní stanovisko JUDr. Jana Votočky v materiálu k působnosti a pravomoci ÚRK ČsOL a RR ČsOL.

Činnost Ústřední revizní komise ČsOL neustala a na přelomu června a července 2020 se již naprosto vymkla zdravému rozumu a každým dnem přibývaly mnohastránkové materiály, které však byly tendenční, věcně nesprávné a neodpovídaly postavení a úkolům ÚRK ČsOL vymezeným Stanovami ČsOL a právním řádem České republiky. Proto bylo na 21. července 2020 svoláno mimořádné jednání Předsednictva RV ČsOL, na kterém přednesl předseda ÚRK ČsOL Ing. J. Kulíšek veškeré zprávy komise. Členové Předsednictva RV ČsOL se seznámili s právním stanoviskem k působnosti a pravomoci ÚRK ČsOL a po projednání svými usneseními odmítli zprávy a usnesení ÚRK ČsOL, které odporovaly Stanovám ČsOL a schválenému Organizačnímu a jednacímu řádu ČsOL. Při svém vystoupení Ing. J. Kulíšek neudržel své emoce a přede všemi přítomnými začal křičet na 94letého místopředsedu ČsOL Tichomira Mirkoviče, že je fašista a esesák, a zpochybňoval jemu udělené osvědčení válečného veterána. Br. Mirkovič byl silně rozrušen a toto nepravdivé nařčení má vážný dopad na jeho zdravotní stav. Předsednictvo RV ČsOL podpořilo místopředsedu br. Mirkoviče a konstatovalo, že agenda vydávání Osvědčení dle zákona č. 255/1946 Sb. spadá výlučně do působnosti Ministerstva obrany ČR a ČsOL nepřislouží o tomto rozhodnutí pochybovat.

Na závěr jednání Předsednictva RV ČsOL přednesl místopředseda ČsOL br. Tomáš Pilvousek zprávu o porušení hlavy V, článku 35, bodu 11 stanov ČsOL Ing. Jaroslavem Kulíškem. Ten po krátké diskuzi přiznal porušení Stanov ČsOL a následně rezignoval na všechny své funkce v ČsOL a své členství v ČsOL, což Předsednictvo RV ČsOL vzalo na vědomí. O týden později dorazily na Sekretariát ČsOL písemné rezignace na funkce a členství v ČsOL Ing. J. Kulíška a několika dalších členů Jednoty ČsOL Praha 2 (Ing. J. Syrového, Ing. D. Sedláčka a Ing. F. Sedláčka).

Důvody k rezignaci uvedené v dopise Ing. J. Kulíška však byly v rozporu s těmi, které zazněly na mimořádném jednání PRV ČsOL z úst Ing. J. Kulíška. Stejně tak jsou pravé důvody rezignace Ing. J. Kulíška zamčeny i v „Otevřeném dopise bývalého výboru Jednoty ČsOL Praha 2 široké veřejnosti“, který byl rozepisován veřejnosti a médiím. Na tomto místě bych si dovoлил poděkovat br. gen. Emilu Bočkovi, který nepodlehł nátlaku Ing. Syrového a nevystoupil z ČsOL a pouze rezignoval na své funkce a požádal o přestup do jiné jednoty. Plně chápu jeho vysoký věk a zdravotní stav, které mu od jednání Republikového sněmu v září 2019 nedovolily účastnit se žádného jednání orgánů ČsOL, a tak se nemohl seznámit s materiály a fakty v širších souvislostech, neboť přístup k němu byl v posledním roce zcela pod kontrolou Ing. Syrového.

Ing. Syrový a další členové výboru Jednoty ČsOL Praha 2 nakonec pro svou rezignaci zástupný problém v mých „neseriózních praktikách jednání a pošlapávání morálních zásad“ v případě údajného krytí místopředsedy ČsOL br. Tichomira Mirkoviče v údajné službě v jugoslávské kolaborantské armádě a členství v protititovské opozici. Co lze k tomu dodat? Ing. Syrový přišel se svými „velmi překvapivými“ informacemi až v době, kdy se dostal do rozepře s br. Mirkovičem, který prohlédl jeho praktiky a zneužívání, čímž se stal jeho „úhlavním nepřítelem“, který musí být za každou cenu zničen. A tak se k tomu hodilo využít jeho krátkou službu v dobrovolnické armádě generála Lotiče, což byla v obsazené Jugoslávii obdoba našeho vládního vojska. Br. Mirkovič ale svůj životní osud v minulosti nezatajoval a ani neskrýval, o čemž se můžete osobně přesvědčit například v 1. vydání jeho vzpomínek z roku 2012. A mnozí si jistě vzpomenete na naše bratry, kteří sloužili ve vládním vojsku i delší období, jako například místopředseda ČsOL br. J. Chejstovský, či velký přítel br. E. Bočka a nositel Řádu Bílého lva plk. A. Dubec, či na ty, kteří sloužili přímo v německé armádě jako br. plk. A. Kaleta, plk. O. Malíř či br. J. Švarc. Zcela evidentně jde tedy jen o snahu zakrýt před veřejností pravé důvody ukončení členství v ČsOL.

Zamítavá usnesení mimořádného jednání Předsednictva RV ČsOL ve věci materiálů ÚRK ČsOL nadále ignoroval předseda RR ČsOL br. František Gábor a naopak na jejich základě pokračoval



v rozhodčím řízení a obviňování br. Mirkoviče. I v tomto případě si nechalo Předsednictvo RV ČsOL zpracovat právní stanovisko k působnosti a pravomoci RR ČsOL a na jeho základě na svém jednání dne 11. srpna 2020 odmítlo závěry a usnesení RR ČsOL k 25. červenci 2020 vzhledem k tomu, že jsou v rozporu se Stanovami ČsOL. Jednáním RR ČsOL se zabýval i Republikový výbor ČsOL dne 29. srpna 2020, který odmítl přednesenou Zprávu předsedy RR ČsOL br. F. Gábora, neboť ostatní členové RR ČsOL s jejím zněním nebyli do té chvíle vůbec seznámeni a opakovaně vycházela z nesprávných a spekulativních materiálů ÚRK ČsOL. Naopak členové Republikového výboru ČsOL se seznámili s právním stanoviskem k působnosti a pravomoci RR ČsOL, vyslechli si informace vojenského historika PhDr. Eduarda Stehlíka, Ph.D., který vyvrátil tvrzení o údajném kolaborantství místopředsedy ČsOL dokládáná amatérským a nactiutrhácným výkladem historie a nesouvisujícími články z Wikipedie, a po diskuzi odmítl Zprávu předsedy RR ČsOL a vyjádřili plnou podporu br. Tichomiru Mirkovičovi. Na základě vážného pochybení br. Gábora při vedení RR ČsOL vyzval Republikový výbor ČsOL členy RR ČsOL k odvolání br. Gábora z funkce a k volbě nového předsedy RR ČsOL.

Bývalí členové Ing. Syrový a Ing. Kulíšek nadále pokračovali v pomlouvačné kampani proti ČsOL, a to nejen prostřednictvím otevřených dopisů od br. Emila Bočka s nepodloženým a nepravdivým tvrzením o nekontrolovatelném a nehospodárném vynakládání finančních prostředků či nedemokratickém stylu jednání, ale i útoky na další členy vedení ČsOL jako br. Mojžíše či již i přímo na mne. Bohužel nikoliv poprvé tak byl vážený válečný veterán zneužit ke špinavému útoku vůči naší organizaci a do této kampaně se na sociálních sítích též zapojili i někteří naši bývalí i současní členové. Nepřekvapily mne reakce L. Smékala, T. Slámy či br. Brynychy, kteří rádi využívají každé příležitosti k pomluvám naší organizace, ale zklamala mne reakce bývalého místopředsedy ČsOL, který sice na sněmu odmítl pracovat v Republikovém výboru ČsOL, ale ve svém komentáři na facebooku nyní kritizuje, že se problémy v obci neřeší a že by bylo lepší obrodit organizaci zvenčí. O to více zarážející je pak jeho následná spolupráce s br. E. Bočkem a Ing. Syrovým v rámci jeho předvolební kampaně v senátních volbách. Do útoků na ČsOL se zapojily i některé organizace jako například Československý legionář či Asociace spolků válečných veteránů, kterým jsou naše úspěchy a činnost dlouhodobě trnem v oku.

Naštěstí Československá obec legionářská v uplynulém období svými aktivitami, činností, a výsledky posílila své postavení ve společnosti a získala celorepublikový respekt, na čemž máte i vy všichni svůj velký podíl, a tak nás podpořili i naši příznivci, přátelé či partneři.

Nelze zmínit všechny, kteří nám vyjádřili svou podporu, poděkovat bych však chtěl především předsedkyni Výboru pro obranu Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR a starostce Prahy 2 Ing. J. Černochové, nyní již bývalému místopředsedovi Senátu Parlamentu ČR M. Štěchovi, poslancům P. Růžičkovi a A. Staňkovi z Výboru pro obranu PS PČR či náčelníkovi Generálního štábu AČR armádnímu generálovi A. Opatovi. Pochopení pro vzniklou situaci a podporu jsme našli též u náměstkyně ministerstva obrany Mgr. K. Blažkové a Odboru pro válečné veterány Ministerstva obrany ČR.

Definitivní tečku za ukončením členství několika členů ČsOL a jejich pomlouvačnou kampaní pak udělal Republikový výbor ČsOL na svém zasedání dne 29. srpna 2020. V rámci nastavených struktur je Republikový výbor ČsOL mezi sněmy nejvyšším orgánem našeho spolku a jako takový je oprávněn řešit obdobné situace. Členové Republikového výboru ČsOL

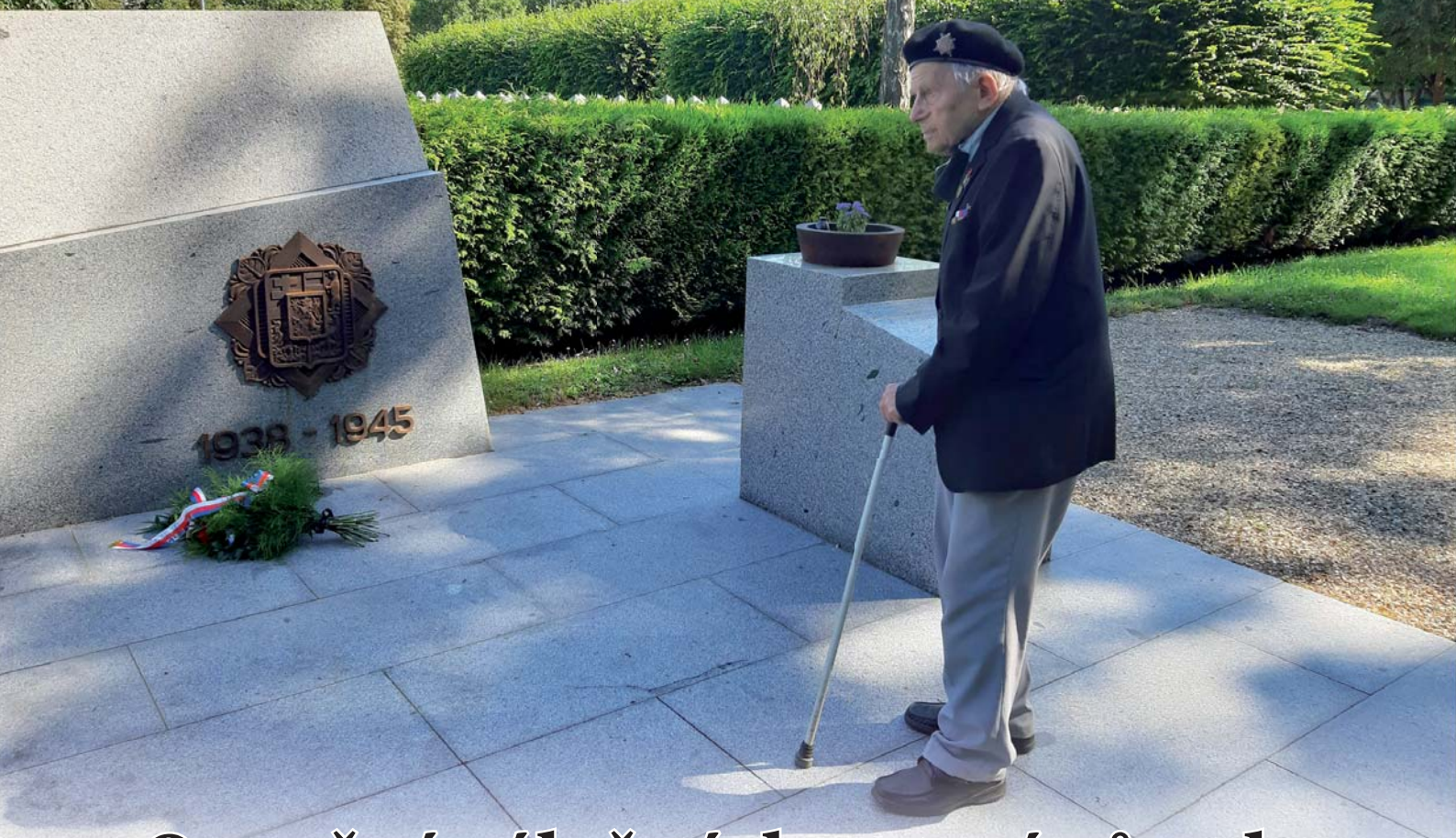
po seznámení se s relevantními materiály útok na naši organizaci odsoudili, deklarovali podporu vedení ČsOL a odsouhlasili postup zvolený Předsednictvem RV ČsOL v této věci. Republikový výbor ČsOL plně podpořil místopředsedu ČsOL br. Tichomira Mirkoviče a odsoudil útoky na jeho osobu. Současně Republikový výbor ČsOL vyjádřil zklamání nad tím, jaké lživé informace se dostávají členům ČsOL a široké veřejnosti ze strany bývalých členů a přijal následující prohlášení: „Československá obec legionářská, vědoma si své takřka staleté historie, společenského poslání a významu, který opět nabyla svou dlouholetou a obětavou činností vůči veřejnosti, deklaruje, že je silnou, sebevědomou a jednotnou organizací. Společenský dopad a úspěch naší organizace s sebou přináší i negativní jevy, jakými jsou snahy o poškození dobrého jména Československé obce legionářské prostřednictvím lživých a manipulativních tvrzení. Naše organizace těmto snahám vždy odolala, jelikož její vysoký kredit je postaven na vzájemné důvěře a plné transparentnosti naší činnosti v rámci organizace, vůči našim partnerům a veřejnosti.“

Veškeré výše uvedené materiály byly z Ústředí ČsOL průběžně zasílány členům Předsednictva RV ČsOL, Republikového výboru ČsOL a předsedům jednot. Zápisy a usnesení z jednání Předsednictva RV ČsOL či Republikového výboru ČsOL jsou k dispozici na webových stránkách ČsOL. Pokud máte zájem o doplnění mých informací, požádejte své předsedy či své zástupce v Republikovém výboru ČsOL o poskytnutí materiálů a informací.

Dovolu mi, abych závěrem poděkoval Předsednictvu a Republikovému výboru ČsOL stejně tak jako Sekretariátu ČsOL a pracovníkům projektů ČsOL za vynikající zvládnutí všeho, co bylo spojeno s prvním rokem nového sněmovního období. Nebylo toho zdaleka málo. Děkuji všem sestřím a bratrům, kteří v této složité době pracují ku prospěchu Československé obce legionářské a v zájmu naplnění jejího poslání. Jsem hrdý na to, že mohu být vaším předsedou. Velice si vaší činnosti vážím.

plk. v. v. MUDr. Pavel Budinský, Ph.D, MBA
předseda Československé obce legionářské





Ocenění válečných veteránů v den 103. výročí bitvy u Zborova

br. Jiří Filip

Dne 2. července, v den 103. výročí vítězné bitvy československých dobrovolců u ukrajinského Zborova, se konala tradiční pieta za padlé u Památníku československých legionářů na Olšanských hřbitovech. Program se ale neomezil jen na obvyklou poctu hrdinům od Zborova.

Vzhledem k omezením, která zásadně ovlivnila vzpomínky na 75. výročí vítězství v druhé světové válce na evropském kontinentu, považovala Československá obec legionářská

za svůj dluh, poklonit se náležitě památce padlých ze závěrečných dnů války, jejichž ostatky jsou uloženy na Čestném vojenském pohřebišti Olšanských hřbitovů. Vždy dne 7. května se u jejich pomníků konají pietní akty, díky kterým se jejich obětí připomíná a vzdává se jim hold.

Onoho slavnostního dne se proto ještě před pietou ke Zborovu sešli na Olšanských hřbitovech představitelé Československé obce legionářské, váleční veteráni druhé světové války a váleční veteráni mírových a válečných misí





polistopadové československé a české armády a s květinovými dary se po skupinách rozešli k jednotlivým pomníkům. Na ztichlých Olšanských hřbitovech následně zazněl v podání vojenského trubače signál „Pozor!“, po kterém byly v též moment položeny květinové dary k pomníkům. Byla tak uctěna památka na pohřebišti Sovětské armády, Bulharů, Commonwealthu, Pražských barikádníků, obětí z Prahy 4, padlých policistů a četníků a příslušníků RAF. Bratři v legi-
onářských stejnokrojích se poklonili památce generála Karla

Klapálka u jeho hrobu. Následovala minuta ticha za zvuku „Večerky“, jež se rozléhala po celém prostranství.

Účastníci se následně přesunuli k Pomníku československých legionářů, kde se uskutečnil pietní akt za padlé u Zborova. Pozvání přijal předseda Výboru pro zahraniční věci, obranu a bezpečnost, senátor Pavel Fischer, poradkyně náčelníka Generálního štábu AČR brig. gen. Lenka Šmerdová, J. E. Peter Weiss, velvyslanec Slovenské republiky v ČR, za Vojenskou kancelář prezidenta republiky plk. Vladimír



Studený, ředitel Odboru pro válečné veterány Ministerstva obrany ČR plk. Karel Vávra, a rovněž 1. místopředseda Českého svazu bojovníků za svobodu br. Emil Kulfánek a ses. Kateřina Pohlová za Českou obec sokolskou. Po položení věnců a minutě ticha promluvil k přítomným senátor Fischer a za ČsOL člen Předsednictva RV ČsOL br. Jiří Vlasák.

Pro zástupce ČsOL v čele s místopředsedou ČsOL plk. v. v. Tichomirem Mirkovičem nastala milá povinnost předat přítomným válečným veteránům druhé světové války Pamětní medaile ČsOL II. a III. stupně. Jmenovitě tak byly oceněny dámy Ernestina Švorcová a Věra Holubeva a pánové Jiří Kadeřávek, Miroslav Svoboda a Vladimír Winter. Za přítomné vzácné hosty se s gratulacemi připojili senátor Fischer a generálka Šmerdová.

Předsednictvo Republikového výboru Československé obce legionářské stejným způsobem ocenilo u příležitosti 75. výročí konce druhé světové války i desítky dalších válečných veteránů, kterým bylo ocenění předáno při dalších vhodných příležitostech, pokud to dovozoval jejich zdravotní stav a jejich bezpečí v souvislosti s aktuální epidemiologickou situací.

Program setkání zakončila státní hymna, po které zamířila část účastníků k hrobu generála Karla Kutlvašra, aby se poklonila jeho památce a uctila místo jeho posledního odpočinku květinami. Ostatně právě jeho osobnost nejvýrazněji spojila bitvu u Zborova a květnový boj roku 1945, jenž jsme onoho dne důstojně vzpomněli společně s válečnými veterány. ■

V Bystřici se sešli veteráni z druhé světové války

text br. Teodor Hybler

foto br. Martin Benek, Mgr. Marek Novotný



Páteční odpoledne 25. září 2020 bylo v Bystřici nad Olší slavnostní. Sešli se zde váleční veteráni druhé světové války, členové Jednoty ČsOL ve Frýdku-Místku a řada významných hostů, aby jim byly předány Pamětní medaile ČsOL III. stupně za zásluhy o obnovu a šíření legionářských tradic a u příležitosti 75. výročí ukončení druhé světové války. Přítomni byli br. Pavel Rusz z Bystřice, který byl v letech 1941–1945 členem partyzánské skupiny

Nad Olzou, která působila na Třinecku a Jablunkovsku, dále br. Florián Strzelec z Karviné, příslušník Československé samostatné obrněné brigády ve Velké Británii, který se účastnil bojů u Dunkerque od září 1944 do května 1945. Vyznamenání udělené Předsednictvem Republikového výboru ČsOL jim předal předseda Jednoty ČsOL ve Frýdku-Místku br. Petr Majer. Sestra Věra Šmajstrlová z Frenštátu pod Radhoštěm, členka partyzánské skupiny Jana Žižky, již Pamětní medaili ČsOL převzala začátkem září.

V diskusi vystoupil br. Václav Krejčí, oblastní koordinátor projektu Péče ČsOL o válečné veterány, který mimo jiné poukázal na problémy v péči o válečné veterány v době opět se šířící pandemie koronaviru. Před jejím vypuknutím byly hlavními aktivitami terénních pracovníků především pravidelné návštěvy a setkávání, v současnosti jsou to hlavně časté telefonické kontakty s válečnými veterány a s jejich příbuznými. Na slavnostním zasedání byl přítomen starosta obce Bystřice, Mgr. Roman Wróbel, který ocenil ve svém vystoupení podíl válečných veteránů v boji proti nacismu. Všem přítomným byla věnována kniha předsedy Jednoty ČsOL ve Frýdku-Místku br. Petra Majera Trnitá cesta k Dunkerque. Br. Janu Prokeszovi a br. Václavu Petrasovi, kteří se z důvodu nemoci nemohli zasedání zúčastnit, bylo ocenění předáno osobně. ■





Cesta k Pouštní bouři

br. Jiří Filip

Po okupaci Kuvajtu iráckou armádou v srpnu 1990 byla americká administrativa zpočátku nerozhodná a na stole byla nejen případná rezignace na invazi, ale dokonce i vzetí okupace Kuvajtu jako *fait accompli*, tedy hotovou věc. Ke změně postoje přispěla až britská premiérka Margaret Thatcherová, která americkému prezidentu Georgi H. W. Bushovi připomněla, že podobný postoj ve 30. letech vedl nakonec k válce a že za takové situace by měl irácký diktátor Saddám Husajn vydán celý Perský záliv na milost včetně 65 % světových dodávek ropy.

Britský pohled brzo převládl mezi americkými představiteli, kteří si uvědomili, že jakékoli ústupky posílí vliv Iráku v celém regionu na další roky. Zformoval se tak požadavek na úplný odsun irácké armády z území Kuvajtu, aniž by to mělo mít vliv a spojitost s dalšími problémy na Středním východě.

Postoj se ukázal jako pragmatický, neboť na něj 12. srpna 1990 reagoval Saddám Husajn naopak požadavkem, aby se všechny případy okupace, a případy, které byly v regionu za okupaci prohlášeny, řešily současně. Konkrétně požadoval, aby se Izrael stáhl z okupovaných území Palestiny, Sýrie a Libanonu, Sýrie se stáhla z Libanonu a rovněž vzájemně stažení Iráku a Íránu současně s řešením situace v Kuvajtu. Vyzval rovněž k nahrazení amerických jednotek vyslaných v reakci na okupaci Kuvajtu do Saúdské Arábie za jednotky arabské, pokud v nich ovšem nebudou přítomny jednotky z Egypta. V neposlední řadě požadoval zrušení sankcí a normalizaci vztahů s Irákem.

Nedlouho na to se rovněž ukázalo, že Irák zamezil výjezdu řadě cizinců a rozhodl se je použít jako rukojmí, o čemž dal 23. srpna vědět prostřednictvím státní televize.

Pokud jde o postoj Československa, od samotného napadnutí Kuvajtu na počátku srpna se jednoznačně postavilo na stranu protiirácké koalice. Ohrožená Saúdská Arábie, jež v té době nedisponovala chemickými jednotkami, které by byly adekvátní nastalé hrozbě, přijala nabídku



Československa. Na základě rozhodnutí prezidenta ČSFR Václava Havla ze dne 23. září 1990 v rámci humanitární pomoci byl připraven návrh na vyslání speciální protichemické jednotky v rámci mezinárodních sil pod velením USA, jejichž cílem bylo osvobození Kuvajtu. Návrh na vyslání jednotky vytvořené z řad dobrovolníků, příslušníků československé armády, byl předložen Federálnímu shromáždění ČSFR, které s ním vyslovilo souhlas.

Trvajícím diplomatickým vyjednáváním nemělo na postoj Iráku vliv, a to ani celkem 12 do té doby přijatých rezolucí Rady bezpečnosti OSN, mezi nimiž byla i úplná námořní blokáda Perského zálivu. Irák odmítal ukončit okupaci Kuvajtu. Z toho důvodu přikročila Rada bezpečnosti OSN dne 29. listopadu 1990 k přijetí rezoluce č. 674, jejímž prostřednictvím byly členské státy spolupracující s Kuvajtem zmocněny použít všechny prostředky k vynucení odchodu iráckých vojsk, pokud Irák do 15. ledna 1991 neopustí okupovaný Kuvajt. De facto tak bylo určeno jasné ultimátum, které dávalo Iráku poslední možnost vyhnout se válce. ■



CENA RUDOLFA MEDKA a vernisáž výstavy

text Michal Rak
foto Milena Kárná, Petr Kukal

Významným oceněním realizačního týmu projektu Legie 100 za dlouhodobou popularizaci legionářského odkazu bylo předání Ceny Rudolfa Medka historikům a hlavním organizátorů projektu LEGIE 100 Jiřímu Charfreitagovi a Milanu Mojžíšovi, kterou jim udělila Slovanská knihovna Národní knihovny České republiky a spolek Ruská tradice za systematickou badatelskou práci a především za koncepční přípravu, realizaci a řízení projektu Legie 100 v letech 2014–2020. Slavnostní předání této ceny proběhlo za účasti více než 100 významných hostů na nádvoří Národní knihovny České republiky dne 16. září 2020 a informace o něm byla několikrát uvedena ve zpravodajství České televize. Slavnostní předání bylo spojeno s vernisáží výstavy „Na magistrále. Československá legie v Rusku jako literární inspirace“ a s uvedením v život dalšího svazku naší edice pamětí.

Cena Rudolfa Medka byla založena roku 2008 Slovanskou knihovnou Národní knihovny v Praze a Nadačním fondem angažovaných nestraníků, po jehož zániku převzal jeho roli roku 2015 spolek Ruská tradice. Cílem ceny je ocenit osobnosti různých oblastí vědy, kultury

či umění, které se zabývají česko-ruskými vztahy ve 20. století. Mezi laureáty ceny patří např. historici Mečislav Borák, Jaroslav Vaculík, Raisa Machatková, režisérka Marta Nováková, diplomat Petr Kolář či badatel a významný falerista Edmund Orián. Ten byl oceněn zejména za své badatelské úsilí v oblasti historie čs.





legií a Jiří Charfreitag a Milan Mojžíš na něj tak trochu navazují, přičemž byl vyzdvížen zejména jejich podíl na realizaci projektu Legie 100 a na unikátním pojízdném muzeu Legiovlak. Připomenuto bylo ale i jejich dlouholeté aktivní působení v oblasti výzkumu a propagace historie čs. legií z let 1914–1920.

Předání proběhlo v přátelském duchu na nádvoří historické budovy Klementina, přičemž hostům, mezi kterými byly i vnučky gen. Medka, potomci čs. legionářů a zástupci řady institucí, představil oba oceněné ředitel Slovanské knihovny Lukáš Babka a několik slov přidal i předseda spolku Ruská tradice Igor Zolotarev. Následovalo předání ocenění a o oceněných promluvil herec Jiří Dvořák. Ten mimo jiné řekl: „Je mi velkou ctí, že mohu být přítomen předání Ceny Rudolfa Medka, která nese jméno významného legionáře, generála meziválečné československé armády a známého propagátora legionářských tradic a myšlenek, do rukou jeho současných pokračovatelů, členů Československé obce legionářské a vedoucích osobností úspěšného projektu Legie 100. Ten připomíná boj čs. dobrovolníků za samostatnost svého národa v letech 1914–1920 různými způsoby, přičemž asi nejvýznamnějším jsou cesty pojízdného muzea Legiovlak, který jezdí po Česku



i Slovensku a přivází legionářský odkaz přímo k lidem, často potomkům legionářů. Sám s Jirkou a Milanem na projektu dlouhodobě spolupracuji. Zúčastnil jsem se několika zahraničních poutí za hroby našich hrdinů, pietních aktů i rekonstrukcí známých bitev. Společně jsme v rámci těchto aktivit pracovali na dokumentárním seriálu Legie 100, který běžel v roce 2018 v České televizi, a na krátkých dokumentech pro expozici v Legiovlak a výukových materiálech pro základní a střední školy. Stal jsem se také kmotrem jednoho z deníků, které Československá obec legionářská v rámci své edice vydává. Jak vidíte, aktivit v rámci projektu Legie 100 je nepřeberné množství. Nic by z toho ale nebylo možné, nebýt zde Jirky a Milana. Nebýt jejich mravenčího úsilí, obíhání a přesvědčování důležitých lidí o důležitosti připomínání si bojovníků za naši samostatnost – projekt by nevznikl. Nyní se mu již šestým rokem věnují doslova ve dne v noci, plánují spousty zajímavých akcí, starají se o chod Legiovlak a nového Muzea čs. legií, které můžete navštívit zde v Praze. Podílejí se také na přípravě publikací, výstav a propagujících československé legie všude, kam se dostanou. I díky tomu se snad na legionáře nikdy nezapomene a věřím, že Rudolf Medek by byl velmi rád a potěšen, že cenu nesoucí jeho jméno dostávají právě pokračovatelé jeho odkazu. Hoši, díky a gratuluji!”

Oba laureáti ve svém poděkování zdůraznili, že se nejedná o cenu jen pro ně, ale že ji považují za ocenění celého realizačního týmu projektu Legie 100, tedy všech, kteří se na něm v průběhu uplynulých let podíleli a přispěli svou prací k jeho zdárnému průběhu.

Po slavnostním přípitku následovala druhá část programu, kterou byla vernisáž výstavy „Na magistrále. Československá legie v Rusku jako literární inspirace“, kterou společně připravila Slovanská knihovna a ČsOL. Výstava se skládá ze dvou částí. První tvoří panely na stěnách, které návštěvníky seznamují s historií a nejvýznamnějšími momenty čs. legie v Rusku a také s uměleckými aktivitami legionářů na Transsibiřské magistrále. Druhou tvoří několik vitrín s knižní a časopiseckou produkcí jak legionářů na Sibiři, tak poté doma, přičemž je představena jak memoárová, tak odborná literatura, ale také noviny, časopisy či vojenské příručky. Zapomenuto není ani na produkci z období po roce 1945, či na odraz tématu čs. legií v literatuře zahraniční. Jedna vitrínka je také věnována současné tiskové produkci ČsOL.

Slavnostní příležitosti však bylo ještě využito k uvedení v život nového 12. svazku Paměti Čs. obce legionářské s názvem Česká škola na Sibiři. Jeho autorem je Václav Valenta, který byl v meziválečném období pod jménem Václav Valenta-Alfa významným autorem legionářských knih a divadelních her s legionářskou tematikou pro děti. Ten se totiž, poté co prodělal boje s bolševiky jako dělostřelec, stal řídícím učitelem Školy nezletilých dobrovolců Čs. vojska na Rusi. A právě vzpomínky na působení v této instituci, která se snažila vzdělávat sirotky, kteří se k čs. vojsku během bojů přidali, tvoří hlavní část nové knihy. Představení knihy se účastnila také Hana Krátošková, vnučka autora, která poskytla mnoho cenných materiálů z rodinného archivu. ■



Česká škola na Sibiři

Michal Rak

12. svazek edice Paměti ČsOL

Nový svazek z edice legionářských pamětí je trochu odlišný od svazků již vydaných. Je totiž kompilátem z několika zdrojů, které zachycují válečné osudy těnovického rodáka Václava Valenty (1887–1954). Ten, ač povoláním i dušič učitel, byl za první republiky pod jménem Václav Valenta-Alfa také význačným autorem děl s legionářskou tematikou. Nikdy však nevydal souhrnné vzpomínky na válečné období. Když jsme tak od rodiny získali nové materiály, včetně nikdy nepublikovaných textů a bohatého fotoalba, rozhodli

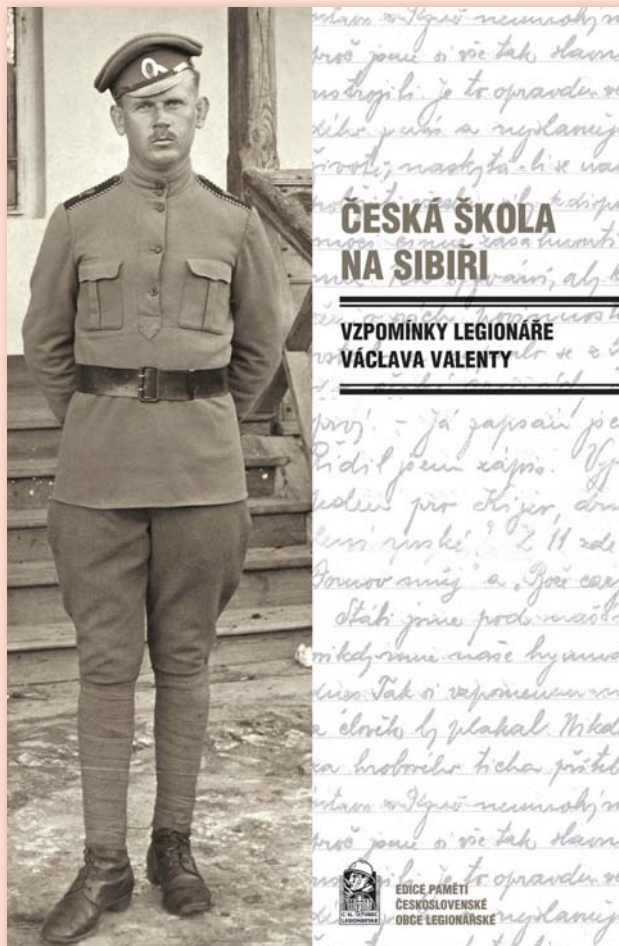
jsme se této polozapomenuté legionářské osobnosti věnovat. Nakonec vznikla kniha o téměř čtyřech sta stranách rozdělená na pět částí s obsáhlou přílohou.

První část tvoří jeho vzpomínky na službu v rakousko-uherské armádě, zajetí kozáky během slavné Brusilovovy ofenzivy v létě 1916 a první chvíle v zajateckých táborech. Druhou částí jsou nikdy nepublikované zápisky ze závěru zajetí, z období, kdy již v autorovi uzrála myšlenka ke vstupu do čs. vojska. Ta se tak odráží v komentování dění v táboře a zejména dalších Čechů, kteří stále zůstávali věrní habsburské monarchii. Po vstupu do čs. vojska sloužil V. Valenta u dělostřelectva. Na toto období však zanechal jen několik krátkých vzpomínek, naopak se v jeho pozůstalosti dochovalo velké množství unikátních fotografií. Tato část je proto pojata jako fotokronika.

Hlavní část svazku tvoří text Česká škola na Sibiři, který vyšel poprvé knižně v roce 1924. Jedná se o deník vzdělávací instituce, která vznikla v červenci 1919, aby vychovála nezletilé dobrovolce-sirotky, kteří pobývali u čs. vojska. Denní záznamy jsou doplněny mnoha úsměvnými příhodami z běžného života: „Šůrka s ozbrojenou družinou jdou šířit víru v pravého boha na břehy angarské. Chytají uděšené psy, kočky i malé ruské děti, dotáhnou je násilím k Angaře a křtí je. Šůra káže psům nevěřícím, slibuje jim nebe a neuvěří-li, hrozí, že přijdou do pekla. Psi kňučí, kočky mňoukají, děti ječí. Ale marně! „Nás pravý bůh poslal,“ vykládá řvoucím Šůrka

Poslední část přibližuje autorovu literární činnost včetně překladů her pro děti, které byly hojně uváděny po celém tehdejší Československu a to i na prknech pražského Národního divadla. Tato část mohla vzniknout jen díky pomoci autorovy vnučky Hany Krátoškové, která neúnavně sháněla další a další materiály. Tímto jí za její neocenitelnou pomoc děkujeme!

Příloha obsahuje zpracování historie Školy nezletilých dobrovolců Čs. vojska na Rusi na základě dochovaných archivních dokumentů z pera Michala Červenky z oddělení historie muzea v Blovicích, který se také snažil dohledat osudy žáků, kteří s čs. legiemi přijeli do ČSR. Jak případný čtenář zjistí, osudy to nejsou většinou pěkné a nová vlast se k nim zachovala dost macešsky. ■





Naši borci z Legiovlaku

text br. Jiří Charfreitag
foto Anatolij Truhlář, br. Jan Steidler

Že jsou naši kluci, kteří od jara do podzimu provádí návštěvníky v Legiovlaku, borci, je myslím obecně známý fakt. Svými znalostmi, záplem a osobním nasazením to již několik let dokazují nám všem a pomáhají s nejlepší propagací naší legionářské obce. Neděle 2. srpna se však nesmazatelně zapsala do palubního deníku naší historické soupravy.

Právě tento den, stejně jako mnohé předešlé, byla ráno v devět hodin otevřena expozice Legiovlaku, před kterou již stálo několik desítek prvních návštěvníků. Jen několik minut poté upadl starší muž v kovářském voze do bezvědomí. Naneštěstí se v tomto případě, na rozdíl od předešlých zdravotních kolapsů, které se již mnohokrát



ZZS KHK je ve městě Dvůr Králové nad Labem.
2. srpna · 🌐

Děkujeme personálu legionářského vlaku z let 1918–1920, který dnes dopoledne poskytoval první pomoc jednomu z návštěvníků v železniční stanici Dvůr Králové nad Labem. Výjezdová skupina RZP přijela na místo události do 5 minut od tísňového volání a převzala od "legionářů" resuscitaci. Krevní oběh se u 74letého muže podařilo obnovit jedním defibrilačním výbojem. Pacient byl následně transportován do kardiocentra Fakultní nemocnice Hradec Králové.

👤 Anatolij Truhlář

👍👎🗨️ Radek Vorel, Lukáš Kotek a 64 dalších · 3 komentáře · 2 sdílení



na vlaku řešily, nejednalo jen o nevolnost, ale o náhlou zástavu srdečního tepu. Bratři Milan Pilmajer a Jiří Müller se pohotově jali resuscitace, při níž prováděli na základě instrukcí z tísňové linky masáž srdce. Dlouhých 5 minut probíhala jejich snaha o záchranu života, na kterou poté navázali záchranáři z výjezdové skupiny RZP. Krevní oběh se podařilo u 74letého muže obnovit jedním defibrilačním výbojem a následně byl během několika minut letecky transportován do Královéhradecké fakultní nemocnice. Informace o jeho stavu jsme neměli až do 17. září, kdy nás navštívili příbuzní tohoto muže a podali nám zprávu, že se již plně zotavil a díky našim bratrům tak od 2. srpna 2020 bude slavit druhé narozeniny.

Na základě návrhu Statutárního orgánu ČsOL pak došlo při zahájení srpnového Republikového výboru ČsOL k slavnostnímu předání Pamětních medailí ČsOL III. stupně ZA ZÁSLUHY O OBNOVU A ŠÍŘENÍ LEGIONÁŘSKÝCH TRADIC A ZÁCHRANU LIDSKÉHO ŽIVOTA. Za co jiného bychom měli toto ocenění udělit?! A ještě jednou děkujeme Jiřímu a Milanovi za to, že v kritické chvíli zareagovali pohotově, čímž zachránili život našeho návštěvníka. Jste borci! ■



LEGIOVLAK opäť na Slovensku

text br. Ferdinand Vrabel
foto Echoviny.sk

V roku 2020 sme na železničných staniach v Tisovci, Rimavskej Sobote a Kremnici opäť mali možnosť privítať pojazdné múzeum Československej obce legionárskej (ČsOL) na Slovensku. Zásahu na tom má Ministerstvo obrany Slovenskej republiky, Riaditeľstvo Slovenských železníc, Klub historickej techniky zo Zvolena a Nadácia Milana Rastislava Štefánika v Bratislave. Napriek krátkemu pobytu (18. 7. – 26. 7. 2020) navštívilo Legiovlak niekoľko tisíc návštevníkov, medzi nimi aj veľa detí, žiakov a študentov, ktorí sa o túto kapitolu našich dejín živo zaujímali a z expozície

si odnášali nielen upomienkové predmety a knihy zakúpené v plukovnej predajni, ale aj informačné brožúry a letáky vydané ČsOL a Nadáciou M. R. Štefánika poskytované zdarma. Medzi návštevníkmi boli aj takí, ktorí si prostredníctvom databázy legionárov v plukovnej predajni vyhľadali aj údaje o svojich predkoch – legionároch.

Zastávka v Tisovci bola spojená aj s odhalením rekonštruovaných hrobov štrnástich príslušníkov légii a domáceho vojska, ktorí v roku 1919 v okolí Tisovca padli a sú pochovaní na cintoríne v Tisovci. Finančné prostriedky





na rekonštrukciu hrobov poskytlo Ministerstvo obrany Českej republiky, Banskobystrický samosprávny kraj, mesto Tisovec a Nadácia M. R. Štefánika. Mesto Tisovec s primátorkou Mgr. Irenou Milecovou, Občianske združenie Gemerské grúne z Hnúšte a miestny historik Viktor Bradňanský sa pričínili aj o dôstojnú pietnu spomienku na cintoríne, na ktorej sa napriek intenzívnemu dažďu zúčastnili aj desiatky miestnych občanov. Zásluhou pani primátorky malo aj uvítanie predstaviteľov ČsOL, Ministerstva obrany ČR, Ministerstva obrany SR, posádky Legiovľaku a ďalších oficiálnych hostí na magistráte veľmi slávnostný charakter.

K úspešnej návšteve Legiovľaku v Tisovci prispelo aj občianske združenie Zubačka, ktoré k Legiovľaku pristavilo svoj rekonštruovaný funkčný parný rušeň ešte z dôb Rakúsko-Uhorska. Posádka Legiovľaku si so záujmom

prezrela aj expozíciu Múzea Zubačka na železničnej stanici Tisovec.

Počas zastávky Legiovľaku v Rimavskej Sobote 21. júla 2020 si posádka Legiovľaku uctila 140. výročie narodenia generála Milana Rastislava Štefánika a jeho podiel na organizácii légii a vzniku Československej republiky. Počas návštevy Legiovľaku v Kremnici 25. júla 2020 sa legionári a členovia Správnej rady Nadácie M. R. Štefánika v Bratislave poklonili aj pamiatke slovenského dobrovoľníka Ďurka Langsfelda a k jeho hrobu položili veniec.

Expozíciu Legiovľaku na jeho zastávkach na Slovensku navštívili tiež viacerí turisti zo zahraničia (Česká republika, Francúzsko, Veľká Británia, Rusko), ktorí obdivovali rekonštruované vagóny a vyslovili uznanie celému projektu pripomínajúcemu udalosti pred viac ako 100 rokov. ■





K POCTĚ ZBRAŇ

br. Jakub Tabery

Od mých prvních natáčení s Československou obcí legionářskou v roce 2014 jsem si kolikrát říkal, že by si skvělá práce týmu realizujícího projekt Legie 100, a všech dobrovolníků na něm se podílejících, zasloužila nějakou přímou a trvalou upomínku. I proto jsem přivítal nabídku České televize a Marty Hynkové – Vrbové (moderátorka a autorka námětu) podílet se režijně na dokumentárním seriálu věnujícím se slavným bitvám české minulosti z pohledu reenactorů. Na konci srpna roku 2020 jsme se tedy připojili se štábem k přípravám na bojovou ukázkou v Opatovicích u Hradce Králové, kde byla připomínána bitva u Lipjag.

Za realizačním týmem ukázky jsme dorazili s několikadenním předstihem, abychom mohli sledovat přípravy již od samých počátků. Po obhlédnutí situace na nádraží, kde v tu dobu bylo v provozu pojezdové muzeum Legiovlak, a chystaného bojiště jsme dojeli i na pouť na Pecce. Tam byl přichystán malý dobový tábor s dělostřeleckou jednotkou. Tato odbočka od chystané ukázky Lipjagy 1918–2020 byla záměrně zařazena do našeho scénáře, abychom divákům trochu naznačili rozsah působení Československé obce legionářské. Edukace pro děti i dospělé zábavnou formou s každou hodinu odpáleným výstřelem z děla bude jistě pro diváky seriálu inspirací, jak je také možné si připomínat odkaz našich předků.

Přípravy na bojovou ukázkou v Opatovicích jsme zaznamenali, včetně cílených rozhovorů se zástupci z řad pracovních směn na Legiovlaku a některých dobrovolných účastníků. Samotný bojový střet, kde byl zapojen i Legiovlak, jsme natáčeli na několik kamer včetně leteckých záběrů z dronu. Záměrem tohoto dílu seriálu je propojení odkazu Legií a dnešních nadšenců jak z řad Obce, tak právě dobrovolníků.

Výsledný díl seriálu na téma – Legie a bojové ukázky pod taktovkou Československé obce legionářské – bude snad i pro budoucnost zachovávat vzkaz o velkém nasazení a nadšení organizátorů a všech zúčastněných.

Seriál „K poctě zbraň“ si vytkl za úkol veřejnosti nezvyklým způsobem zprostředkovat informace o bitvách, které úzce souvisejí s českými vojáky anebo s boji na našem území. Rozsah je skutečně široký – od husitů až po druhou světovou válku. Většina natáčení bude probíhat v příštím roce a do vysílání bude projekt nasazen koncem příštího roku anebo v roce 2022 podle vývoje situace s koronavirem. Na vzniku seriálu České televize se kromě klubů vojenské historie a Československé obce legionářské podílí i VHÚ Praha a Ministerstvo obrany ČR. ■





Rekonstrukce bitvy u Lipjag

Projekt Legie 100, který jsme realizovali od roku 2014, nebyl jen Legiovlak, putovní výstavy, nebo přednášky a pietní akty, ale také rekonstrukce historických bitev, kterých jsme v uplynulých letech uspořádali celkem devět. Po rekonstrukci bojů v Karpatech, v Haliči, u Arrasu, u Zborova, Zlatoustu či Hronské Dúbravy se tou poslední stala rekonstrukce slavného střetnutí našich legionářů s bolševiky u Lipjag.

Lipjagy byla předposlední železniční stanice před Samarou, jedno z důležitých center Povolží. V této fázi bojů, které probíhaly od května roku 1918, se bojovalo zejména o železnici. Toho si byli bolševici vědomi, a tak si vyhlédli návrší na východ od samotné železniční stanice Lipjagy, v těsném sousedství železniční trati. Z tohoto návrší mohli ovládat okolí



a silně ho opevnili, zbudovali zde síť zákopů a předem přesně zastřelili svá děla do okolí tohoto návrší. Na straně bolševiků stáli elitní lotyšští střelci a internacionalisti. Teprve po bitvě bylo zjištěno, že na straně bolševiků bylo na 4 000 mužů, měli 14 děl a 180 kulometů. Proti bolševikům v tomto sražení stálo 1 600 čs. vojáků s 5 děly a 20 kulometry. Jednalo se především o vojáky 4. pluku a dále 1. pluku, 1. záložního pluku, I. ženijní roty a hrstku dělostřelců z 1. dělostřelecké brigády. Zatímco se bolševici chystali odčinit porážku z Penzy, ani čs. vojáci nezaháleli. Bylo provedeno množství rozvědek, a to i v civilním oděvu, do Samary a jejího okolí. Velitel skupiny por. Stanislav Čeček měl tedy představu o záměrech nepřítele. Ten chtěl vázat hlavní československé síly a obchvatem je zahnat do močálů na severu. Vývoj situace byl ale úplně opačný.

Dne 4. června 1918 několik minut po půlnoci vyrazila obchvatná skupina pod velením por. Jana Gayera a z jihu



obešla pozici nepřítele. Jejím úkolem bylo zejména odříznout nepřítele od Samary, nedovolit mu uniknout a zabránit přísunu posil. Stejného dne ve tři hodiny ráno vyrazila hlavní skupina po železnici směrem k opevněnému návrší. Samotné boje začaly ráno o půl šesté a trvaly až do poledne. Bitva nebyla jednoduchá. Legionáři byli několikrát doslova přibiti palbou k zemi a nemohli se hnout z místa. Situaci řešil na hlavním úseku improvizovaný obrněný vlak Orlík, u obchvatné skupiny velitel dělostřelců ruský por. A. A. Choljavin, který v rozhodující fázi zavezl dvě děla rovnou do přední linie a tím zlomil odpor nepřítele. V závěrečné fázi bojů byl pak v čele svých mužů vážně raněn por. Jan Gayer, který na následky tohoto zranění o několik

hodin později zemřel. Důležitá byla i malá skupinka prap. Petříka ze 4. pluku, která přerušila telegrafní vedení, koleje na Samaru a obsadila nádraží.

Celkem v této bitvě padlo na československé straně 26 mužů a 86 jich bylo raněno. Ze 4000 bolševiků, kteří stáli na druhé straně, pak bylo na 1500 zabito a více než 300 jich utonulo v močálech. Přibližně 1800 bolševiků pak bylo zajato a jen 150 překonalo močály, čímž unikli zajetí. Čechoslováci u Lipjag slavně zvítězili. Po dalším boji obsadila čs. vojska dne 8. června 1918 Samaru. Dobytím Samary fakticky skončila idea postupného ústupu do Vladivostoku. Tím, že v Samaře vznikla protibolševická vláda a zárodky ruské armády, vystoupila před





čs. vojsky nová idea – obnovit východní frontu a tím pomoci spojencům na frontě západní. Nutno říci, že bolševici byli právem vnímáni jako spojenci Německa a Rakousko-Uherska. Současně tato nově utvořená frontová linie zdržela na Sibíři velké množství válečných zajatců, kteří již nemohli zasáhnout na západní frontě. Oprávněnost této myšlenky dokazuje též to, že právě tehdy, v létě 1918 následovala vlna uznání Československé národní rady v Paříži od velmocí jako oprávněné představitelky čs. národa a čs. legií jako plnohodnotného spojeného vojska.

Samotnou rekonstrukci jsme již na začátku roku naplánovali na samotný konec letních prázdnin, takže do relativně krátkého časového období, kdy bylo možné nakonec takovou akci v současné nelehké době zrealizovat. Jako bojiště byla tentokrát zvolena obchodní zóna na okraji Hradce Králové, kterou prochází zřídka využívaná železniční trať, bez které by se rekonstrukce této bitvy nedala provést. A proč právě v Hradci? Toto město se totiž v roce 1920 stalo místem, ve kterém byl po celou první republiku dislokován 4. pěší pluk, právě ten pluk, na jehož bedrech byl boj u Lipjag v roce 1918. I proto byl v centru města v roce 1937 odhalen a v roce 2018 obnoven památník padlým tohoto pluku, na němž mezi 209 padlými bylo vytesáno i 25 jmen těch, kteří skončili svou pouť za osvobozením u Lipjag. A právě u pomníku začala v neděli 30. srpna vzpomínka

na naše padlé. Samotná ukázka byla pro širokou veřejnost naplánována od 14 hodin, kdy se naše zraky upíraly především k obloze. Naštěstí nás katastrofické počasí, které bylo na neděli avizováno, nezastihlo a zřejmě i proto byla divácká návštěvnost více než uspokojivá. Tribuna, která vznikla na místní komunikaci, se brzy zaplnila a diváci tak mohli shlédnout rekonstrukci boje, do které se zapojilo přes 100 stejnokrojovaných vojáků, civilistů, zdravotních sester, ale také parní lokomotiva s vozy Legiovlaku, dvě střelbyschopná děla Putilov 76,2 mm a obrněný automobil Austin. Aplaus obecnostva, který zahrnul po střetnutí účastníky ukázky, jasně naznačil, že s podáním bojového střetnutí byli návštěvníci spokojeni.

Mně na tomto místě nezbyvá než velice poděkovat všem bratrům a přátelům, kteří se na realizaci samotné ukázky podíleli a především pak Jednotě ČsOL v Hradci Králové a jmenovitě pak bratrům Ondřeji Oskaru Dusovi a Petru Čížkovi za jejich pomoc při zajištění celé akce a komentátorskému duu Milanu Mojžíšovi, Zdeňku Špitálníkovi za bezvadný doprovod ukázky. ■



Příslušníci štábu 4. čs. střeleckého pluku v Šadrinsku.
Zcela vlevo sedí ppor. Jan Sadílek.



Alexandr Hejl

Legionáři a časopis V boj

Po násilném obsazení českých zemí vznikla řada odbojových skupin: Obrana národa, Politické ústředí, Petiční výbor Věrní zůstaneme nebo Ústřední výbor domácího odboje. Mezi nimi zaujal významné postavení časopis *V boj*. Ve všech těchto skupinách hráli významnou úlohu bývalí legionáři.

Po příjezdu německé armády do Prahy se 16. března sešla v Památníku odboje na Vítězkách skupina vlastenců. Rozhodli se, že budou vydávat časopis s protiněmeckým obsahem. Touto myšlenkou se už v létě 1938 zabýval legionář major Emanuel Pryl, jeho přítel Vojtěch Preissig nebo František Vík. Nezávisle na této skutečnosti byla o den dříve v bytě legionáře Josefa Škalda v Budečské ulici na Královských Vinohradech založena skupina Družstvo v prvním sledu. V bytě byla složena slavnostní přísaha za znovuoobnovení republiky. Republice přísahali Škalda, Sejkora, Krupička, Lukeš, Vaněček, Straširipka, Benetka, Boháček, Pařízek, Doležal, Lukavský, Svoboda a Boháč.

Název *V boj* vymyslel pro časopis Josef Sejkora. V dubnu 1939 bylo vytištěno první číslo. Do ilegální práce se zapojil grafik Vojtěch Preissig, jeho rodina i příbuzenstvo. Malíř dal k dispozici i svůj byt na Spořilově. První obálky časopisu také navrhoval a přispíval do jeho obsahu nejen kresbami, ale i komentáři a překlady. První čísla byla tištěna v dílně Škalдова bratra. Z nepravidelného nákladu se vydávání časopisu ustálilo na několik set výtisků týdně. Časopis byl tištěn také na jiných místech protektorátu.

Na jaře 1939 se výroba přesunula do budovy vydavatelství Melantrich na Václavském náměstí. Nákladní automobil firmy vozil *V boj* na pražská nádraží, odkud se po železnici dostal do všech krajů republiky i za její hranice. Zásluhou českých konfidentů mělo už v listopadu 1939 gestapo podrobné informace o jeho výrobě. Proto byla výroba přesunuta z vydavatelství Melantrich do hotelu Zlatá Husa, dnes Ambassador. Výrobu dvacátého sedmého čísla už gestapo monitorovalo.

Dne 10. listopadu 1939 byli před pasáží Alfa zatčeni Josef Škalda, Josef Sejkora a Jaroslav Straširipka. Odbojáře udal gestapu konfident Kotrbatý. Ve stejný měsíc došlo k druhé



Prap. Sadílek vyslýchá starostu neznámé vesnice, léto 1918



Východní oddíl intendantstva Čechoslováků ve Vladivostoku 16. dubna 1919. Uprostřed prap. Emanuel Pryl, vlevo fotograf Václav Ruml a pplk. Leopold Kosovský-Linsbauer, býv. velitel prvního jízdního oddílu

vně zatýkání. Díky konfidentům se gestapu podařilo odhalit další síť distributorů. Přesto se nepodařilo vydávání časopisu zastavit. V pořadí 28. číslo už vyšlo za osm dní po zatčení Škaldy a jeho spolupracovníků.

V rámci bezpečnostních opatření byl časopis rozdělen na holešovickou a spořilovskou větev. Příslušníci holešovické

tzv. vojenské části byli většinou bývalí legionáři. Někteří byli napojeni na Obranu národa – kapitán Josef Sojka nebo spolupracovník legendárních Tří králů Rudolf Mareš. Dalšími členy holešovické redakce byli legionáři Karel Lukeš, Jan Sadílek, Ladislav Čížek a Jan Hejl. Do skupiny patřili Josef Procházka, Jiří Pujman nebo Ladislav Brázda.

V bytě Ladislava Brázdy se od konce listopadu 1939 do dubna 1940 scházela redakční rada a bylo zde vytištěno 44 čísel časopisu. V bytě se také skrývali bývalí čeští legionáři Čížek a Lukeš, kterým se, po tvrdých zásazích gestapa, podařilo uniknout do zahraniční armády, Brázda byl gestapem zatčen v březnu 1944. V Pštrossově ulici se v září 1940 při zatýkání otrávil spolupracovník Obrany národa, již zmiňovaný Josef Sojka. V tiskárně byli zatčeni František Jáník, Arnošt Komárek a Josef Brym. Do holešovické tzv. vojenské části časopisu *V boj* patřil i představitel Politického ústředí Antonín Pešl, který úzce spolupracoval s podplukovníkem Balabánem a Sadílkovými.

V čele tzv. spořilovské části časopisu stál malíř a grafik Vojtěch Preissig s dcerou Inkou. Inka Bernášková byla 26. srpna 1942 v Berlíně za tuto činnost popravena. Její otec zemřel 11. června 1944 v koncentračním táboře Dachau. Do časopisu přispíval svými články také František Kotrba. Po obklíčení gestapáky se v bezvýchodné situaci zastřelil.

Časopis distribuovala rodina Dědinova a Tomáš Milota. Dalšími členy spořilovské redakce byl novinář Arnošt Polavský, Jan Týml, podplukovník Jan Lexa a spolupracovník Obrany národa, sportovní novinář Vladimír Hruban, kterému se podařilo vydat posledních šest čísel časopisu.

V boj ilustrovala Milada Marešová, malíř Emanuel Pryl, sochař Vlastimil Amort nebo kreslíř populárních Rychlých šípů Jan Fischer. Pryl a Amort byli ruští legionáři (*k osobnosti V. Amorta viz č. 4/2019 – pozn. red.*). Po těžkých ztrátách, které zasáhly český odboj po příchodu zastupujícího říšského protektora Heydricha do Prahy – podzim 1941, zastavuje koncem roku svoji odbojovou činnost i časopis *V boj*.

Do historie časopisu patří i několik zaměstnanců Petschkova paláce, kteří spolupracovali s odbojem. Někteří



Por. Jan Hejl po návratu z Ruska, Praha, 28. ledna 1921



Pplk. Jan Hejl, policejní rada na Policejním presidiu v Praze, 1947



Pobočník gen. Medka při Památníku osvobození mjr. Emanuel Pryl, leden 1931

byli ve vysokých funkcích. Zaměstnanec gestapa ředitel Čmolík získával cenné informace o agentech provokatérech a konfidentech gestapa. Získaný materiál předával vrchnímu tajemníkovi zemského úřadu Gregorovi, který je předával majoru Hejlovi. V březnu 1940 získal ředitel Čmolík informaci, že v hledáčku gestapa se ocitli distributoři časopisu legionáři Ladislav Čížek a Karel Lukeš. Byli včas varováni, unikli zatčení a, jak již bylo uvedeno, podařilo se jim uprchnout z protektorátu do zahraniční armády.

Jaroslav Záluský, policista pražského oddělení gestapa, mající v gesci komunistický odboj, a dozorce v Petschkově paláci, byl vyzván svým přítelem Josefem Škaldou ke spolupráci s odbojem. Překlady článků pro časopis *V boj* z cizojazyčných tiskovin připravoval pro Záluského major Jan Hejl, který je doručoval Josefu Škaldovi. Záluský o této činnosti později vypověděl: „Proto ihned vstoupil jsem ve styk s Lukešem Karlem, policejním oficiálem – ruským legionářem, přiděleným tiskovému oddělení polic. ředitelství, kterého jsem znal ze služebního styku, a žádal jsem jej o dodávání zahraničních časopisů, což on ihned učinil a tyto mi až do svého útěku do zahraničí dodával. Účel této mé žádosti byl Lukešovi znám, jakož i byl znám Hejlovi Janovi, rovněž policejnímu oficiálovi a kapitánu ruských legií, přidělenému v cenzurním oddělení pol. řed., který tyto noviny z poštovní výpravy celního úřadu přinášel. Oba tito policejní úředníci dostávali později ode mne po výtiscích ilegálního časopisu *V boj*, které také rozšiřovali.“ Použitý text je z knihy Jany Vrzalové *Zasnoubena se smrtí*, popisující tragický osud Inky Bernáškové.

Nejsmutnější kapitolou v období protektorátu byla spolupráce s nepřítelem. Mravní selhání mnoha českých lidí bylo jedno z nejvýraznějších v okupované Evropě. Těžce



Plk. Karel Lukeš po druhé světové válce

zasáhlo i časopis *V boj*. Jedním z nejdopornějších konfidentů gestapa byl Rudolf Kotrbatý. Do služeb gestapa přešel už v roce 1939 jako placený agent. Důvěru u odbojářů si získával svým věrohodným vystupováním a odkazem na svoji sokolskou a vlasteneckou minulost. Tímto způsobem si získal důvěru redaktora Otakara Javůrka a pronikl do časopisu *V boj*. Udáním zavinil zatčení asi dvaceti lidí. Mnozí se z německého vězení nebo koncentračních táborů už nevrátili. Díky zradě Kotrbatého byli 10. listopadu 1939 zatčeni významné osobnosti časopisu – Josef Škalda, Josef Sejkora a Jaroslav Straširipka. Josef Škalda byl za tuto činnost popraven.

Na zatčení Škaldy se podílel i konfident Jaroslav Nachtmann, který měl na svědomí stovky českých vlastenců. Josef Sejkora odsouzený k doživotnímu vězení se dožil konce války s těžce podlomeným zdravím. Další konfident Oldřich Jenáček si vytvořil síť udavačů, kteří sledovali podezřelé osoby. Prostřednictvím svých agentů Zahradnického a Paši byl v září 1940 upozorněn, že je vydáván a rozšiřován časopis *V boj*. Tuto informaci předal gestapu. Stejně odporně se choval i František Eliášek, který udal deset českých vlastenců pro distribuci časopisu. Německé vězení nepřežili Josef Havránek a Josef Pracna. Díky těmto zrádcům byla zatčena i dcera prof. Mareše Milada Marešová, která některá čísla časopisu ilustrovala. O distribuci informovali gestapo také spolupracovníci Sicherheitsdienstu manželé Bohumil a Marie Svobodovi a Karel Arnošt. Ve vězení zemřel odbojář Charvát, který byl udán za stejnou činnost.

Většina z těchto zavrženíhodných lidí byla po válce souzena mimořádnými lidovými soudy, které po zásluze udělovaly odsouzeným nejvyšší tresty. ■

Legionáři slaví 100. výročí návratu do vlasti a Palírna U Zeleného stromu jim vzdává hold

br. Jiří Charfreitag

Prémiový panamský rum Heffron svým názvem i celým příběhem odkazuje na osud československých legionářů, jejichž 100. výročí návratu posledního transportu do vlasti si v těchto dnech připomínáme. Ve spolupráci s Československou obcí legionářskou vznikla limitovaná řada 12 kusů etiket s medailonky vybraných hrdinů.

Prémiový třtinový rum Heffron nese název lodi, která legionáře jako poslední po skončení první světové války vezla zpátky do Evropy. Speciální limitovanou edicí Palírna U Zeleného stromu připomene sté výročí návratu legionářů do vlasti a vzdá tak hold všem statečným bojovníkům za svobodu. Loď Heffron vyrazila 2. září 1920 na svou cestu z Vladivostoku přes Tichý oceán do Ameriky a následně přes Panamský průplav zpět do Evropy. V italském Terstu zakotvila 11. listopadu 1920, tedy přesně dva roky po skončení první světové války. Odtud už legionáři putovali domů po souši.



Heffron, která po skončení války vezla poslední československé legionáře domů do Evropy, a vzdává jim tím hold. Na počest 100. výročí zakotvení lodi Heffron v italském Terstu vznikne sběratelská řada 12 etiket s medailonky konkrétních hrdinů. Podrobnější informace o možnosti pořízení výroční limitované edice bude k přečtení na adrese www.rumheffron.cz.

Na etiketách se objeví medailonky významných legionářů, kteří se podíleli na vzniku samostatného československého státu. Mezi nimi například Stanislav Čeček, první český velitel roty České družiny, jeden z vrchních velitelů našich legionářů v Rusku a generál nově vzniklé Československé armády, muž, který se stal legendou už za svého života, nebo brigádní generál Karel Kutlvašr, který byl v květnu 1945 vojenským velitelem Pražského povstání.

Do nejstarší palírny Evropy cestuje rum v sudech z amerického bílého dubu, v nichž nejprve odpočíval bourbon. Při svém putování tak následuje cestu stejnojmenné lodi



Legionárska výstava a prednáška v Bottove

text a foto
Božena Jánošíková
a br. Ferdinand Vrabel

Obec Bottovo (okres Rimavská Sobota) je jedna z bývalých legionárskych kolónií, ktoré vznikali v súvislosti s pozemkovou reformou v prvých rokoch po vzniku Československej republiky a s úmyslom posilniť slovenský resp. československý štátotvorný živel na južnom Slovensku. Ich zakladateľmi boli bývalí legionári a presídlenci zo severného Slovenska a z Moravy. Bottovo vznikalo z viacerých okolitých samôt patriacich pôvodne k obci Dubovec.

Na pustatinu Gernyo prišlo 35 legionárov. Domy začali stavať od hostinca (krčmy) Dobrá, ktorú jeden z nich kúpil na dražbe. Tá časť sa volá dnes Dobrá a je tu 19 domov. Jeden staval pri železničnej stanici a ostatní na časti Gerňov, kde je kultúrny dom. Obyvatelia z Oravy prišli na Dievčie pole–Leánymező z plebiscitného územia, kam patrili aj obce, ktoré napokon do Poľska ani nepripadli. Sú tam potomkovia tých, čo prišli napr. z Liesku, ale aj z dedín Harkabuz, Srnie či Pekelník. Potom ich zlúčili do jednej dediny. Slováci, bývalí legionári boli z Brezna, Čierneho Balogu, Liptovského Svätého Mikuláša, Tisovca, Kokavy, Ďubákova, Polianok, Polomky a aj z terajšieho Maďarska. Obyvatelia Bottova a aj susednej Orávky si svojich predkov vážia a mnohí z nich sú aj potomkovia legionárov. Preto v týchto nevelkých obciach legionárska tradícia žije a občas sa tu konajú aj podujatia pripomínajúce vznik Československej republiky a legionársku tradíciu.



Jedným z takýchto podujatí bola aj vernisáž výstavy Nadácie Milana Rastislava Štefánika v Bratislave „Roky bojov, obetí a nádejí 1914–1920“ spojená s prednáškou. Výstava pripomína vznik prvej svetovej vojny, československých légii, Československej republiky. Mapuje aj ďalšie udalosti – zápas o integritu mladého čs. štátu, jeho ďalšie osudy, roky 1938–1945, druhý odboj doma aj v zahraničí, Slovenské národné povstanie a obnovenie Československej republiky v roku 1945. Ďalšie panely pripomínajú zánik spoločného štátu Čechov a Slovákov v roku 1992 a vznik súčasnej Slovenskej republiky a Českej republiky. Posledné dva panely oboznamujú návštevníkov so životom a dielom Milana Rastislava Štefánika.

Na vernisáži, následnej prednáške a živej besede, napriek tomu, že bol pracovný deň, sa zúčastnilo okolo 40 občanov Bottova a Orávky, mnohí z nich priniesli spomienky na svojich predkov, presídlencov z Oravy a legionárov a niektorí mali so sebou aj vzácne dokumenty staré viac ako sto rokov. Ďalšie desiatky návštevníkov si výstavu pozreli v nasledujúcich dňoch.

Treba poďakovať nadšencom, ktorí akciu zorganizovali – pani Božene Jánošíkovej, členkám výboru Miestneho spolku Slovenského červeného kríža a Miestnemu odboru Matice slovenskej na čele s pani Ľudmilou Šimkovou. ■

V Senicích uctili památku výsadku Silver A

ses. Marcela Volfová

V sobotu 20. června 2020 se v obci Senice u Poděbrad uskutečnila tradiční vzpomínka na paraskupinu Silver A, která nedaleko obce seskočila v noci z 28. na 29. prosince 1941. Letošní 78. výročí působení skupiny v protektorátu si i přes nepříznivé deštivé počasí přišli k památníku před obecním úřadem připomenout pozvaní hosté i široká veřejnost.

Vzpomínkové setkání se kvůli koronavirové situaci muselo obejít bez tradičního doprovodného programu, i tak se pietního aktu zúčastnilo několik desítek lidí. Po úvodním slovu, kdy moderátor setkání přivítal všechny přítomné, mezi kterými byli i zástupci Senátu PČR paní Emílie Trísková a pan Tomáš Czernin, vystoupil s proslouvaním starosta obce pan Václav Novák, který mj. poděkoval účastníkům piety, že i přes současnou nelehkou situaci dorazili v tak hojném počtu. Následoval projev senátora Czernina, který připomenul nejen odvahu a statečnost parašutistů, ale i jejich rodin. Poté již zástupci Senátu PČR, obce Senice, starostové okolních obcí, zástupci Armády ČR



i ČsOL postupně položili věnce a květiny k památníku, u kterého po celou dobu stáli čestnou stráž vojáci AČR, členové KVH Rota Nazdar a Druhý pluk Nymbursko. Na závěr pietního aktu zazněla státní hymna a následně všichni přítomní uctili památku padlých minutou ticha. ■

Připomínka 80. výročí bitvy o Anglii

text br. Jiří Filip
foto ses. Marcela Tolarová



Na počátku července pořádá Československá obec legionářská ve spolupráci s Ministerstvem obrany ČR setkání vedoucích představitelů rezortu a Generálního štábu Armády ČR s válečnými veterány a vojenskou veřejností u příležitosti výročí bitvy o Anglii ve slavnostním sále MO Na Valech v Praze.

Vzhledem k aktuálně platným hygienickým opatřením a především v obavě o zdraví válečných veteránů bylo však od pořádání slavnostního setkání z preventivních důvodů upuštěno. S pochopením pracovníků ministerstva obrany i Posádkového velitelství Praha bylo, v zájmu důstojného připomenutí boje a oběti československých letců v řadách RAF, rozhodnuto o uspořádání pietního aktu u Pomníku

československých letců druhé světové války na náměstí Svobody v Praze–Dejvicích.

Setkání se uskutečnilo za zájmu celostátních médií v pátek 10. července. K účastníkům promluvil 1. místopředseda Senátu Parlamentu ČR Jiří Růžička, slovenský velvyslanec J. E. Peter Weiss a zastupitel hl. m. Prahy Martin Benda. Květinové dary k pomníku rovněž položili za Generální štáb AČR brig. gen. Miloslav Lafek a za MO Pavel Kugler. Přítomen byl rovněž velitel Posádkového velitelství Praha plk. gšt. Radek Šíba a ředitel KVV HM Praha plk. gšt. Marián Margai.

Pro všechny přítomné byl však hostem nejvzácnějším pan Tomáš Lom, příslušník RAF, který se piety osobně účastnil a rovněž se poklonil památce svých spolubojovníků. ■

Sezimovo Ústí – 72. výročí úmrtí Edvarda Beneše

text ses. Eva Armeanová
foto br. Stanislav Pítr



Členové Československé obce legionářské se pravidelně zúčastňují pietní vzpomínky v Sezimově Ústí 28. května na výročí narození Edvarda Beneše. V letošním roce se pietní akt z důvodu koronavirových opatření neuskutečnil, ale na osobnost Edvarda Beneše jsme zavzpomínali 3. září 2020 u příležitosti 72. výročí jeho úmrtí. Do Sezimova Ústí jsme přijeli díky podpoře Ministerstva obrany ČR, které pro tento účel poskytlo autobus. Společně se členy ČsOL a válečnými veterány se tak vzpomínky účastnit i zástupci dalších spolupracujících organizací.

Pietní akt začal kladením věnců u hrobky Edvarda a Hany Benešových. Za ČsOL věnec položil tajemník ČsOL br. Jiří Filip.



Následovala česká státní hymna, po níž účastníky přivítal starosta Sezimova Ústí Martin Doležal. S hlavním projevem vystoupila Marie Lachmanová Neudorfllová ze Společnosti Edvarda Beneše, která připomněla uctění památky Edvarda Beneše jako druhého prezidenta Československé republiky a jako bojovníka za její důstojnou a bezpečnou existenci. T. G. Masaryk mnohokrát zmínil, že bez Edvarda Beneše bychom republiku neměli. Uvedla, že oba prezidenti věřili v demokracii a také věřili, že pozitivní spolupráce států v Evropě je dlouhodobě možná.

Tyto jejich ideály jsou stále aktuální, je to naše nejcennější moderní dědictví, navazující na ideály, sny, úsilí a statečnost našich velkých osobností od středověku. Svoje vystoupení zakončila slovy: „A tady bych uvedla názor profesora Roberta Kvačka, že málokdo ve své politické kariéře musel čelit tolika osudovým problémům a dilematům jako Edvard Beneš.“ Pietní akt byl ukončen zatroubením Večerky. ■

Uctění památky T. G. Masaryka v den 83. výročí jeho úmrtí

text ses.
Eva Armeanová,
členka PRV ČsOL
foto br. Stanislav Pítr



V pondělí 14. září 2020 se konala pietní vzpomínka na našeho prvního prezidenta T. G. Masaryka, od jehož úmrtí uplynulo 83 let. Ve spolupráci s Ministerstvem obrany ČR byl do Lán vypraven z Prahy autobus, díky němuž se mohly piety účastnit nejen váleční veteráni a členové ČsOL, ale také zástupci spolupracujících spolků, jako například ČSBS, Masarykova demokratického hnutí a dalších.

Pietního aktu na hřbitově v Lánech se zúčastnili ústavní činitelé a zástupci politického a veřejného života. Mezi těmi, kteří se poklonili památce prvního československého prezidenta, byli předseda Senátu Miloš Vystrčil a předseda Poslanecké sněmovny Radek Vondráček. Věnc k hrobu



T. G. Masaryka položila také místopředsedkyně vlády a ministryně financí Alena Schillerová a další představitelé. Za Československou obec legionářskou věnc položili člen PRV ČsOL br. Jiří Vlasák a tajemník br. Jiří Filip. Za kladenské legionáře předsedkyně jednoty ses. Eva Armeanová a novodobý válečný veterán br. Ivo Bedrna. Na závěr pietní vzpomínky zazněla státní hymna a večerka.

Delegace, která do Lán dorazila rezortním autobusem, se po ukončení piety přesunula k tradiční návštěvě lánského muzea T. G. Masaryka, které bylo i v tento den přístupné veřejnosti. ■

Vzpomínka na 102. výročí bitvy o Doss Alto

text br. Petr Tolar
foto Michal Rak



Členové Československé obce legionářské a zástupci institucí a spolků se v pondělí 21. září 2020 dopoledne sešli u čestného vojenského pohřebiště Olšanských hřbitovů v Praze, aby si připomenuli 102. výročí vítězství československých legionářů v boji o kótu 703 zvanou Doss Alto v Itálii. Pietní akt se uskutečnil u památníku Obětem světové války, u kterého jsou v půlkruhu pochováni legionáři popravení na italské frontě včetně těch,

kteří byli rakousko-uherským vojskem zajati během bitvy o Doss Alto a byli popraveni druhý den po bitvě. Jednalo se o legionáře od 33. čs. střeleckého pluku: br. Antonína Ježka, br. Karla Nováčka, br. Jiřího Schlegla a br. Václava Svobodu.

Pozvání na pietní vzpomínku přijali senátor a předseda Výboru pro zahraniční věci, obranu a bezpečnost Senátu České republiky pan Pavel Fischer, poslanec Poslanecké sněmovny České republiky pan Jiří Kobza, zastupitel a místopředseda Výboru pro kulturu, výstavnictví, cestovní ruch a zahraniční vztahy Zastupitelstva hlavního města Prahy pan Martin Benda, vedoucí Oddělení péče o válečné veterány Odboru pro válečné veterány Ministerstva obrany České republiky pan Milan Bachan, první místopředseda Českého svazu bojovníků za svobodu br. Emil Kulfánek, předsedkyně Historické komise Vzdělávacího odboru České obce sokolské ses. Kateřina Pohlová a ČsOL zastupoval člen Předsednictva Republikového výboru ČsOL br. Jiří Vlasák. Čestnou stráž a položení květinových darů zajistili příslušnice a příslušníci Čestné stráže Armády České republiky. Doplnili je praporečníci ČsOL, ČOS a ČSBS.

Po položení věnců a kytic k památníku požádal moderátor pietního aktu, br. Jiří Filip, pana senátora o proslov. Po něm vystoupil s projevem br. Jiří Vlasák, který shrnul historické události spojené s bojem čs. legionářů 21. září 1918. Po minutě ticha a zatroubení Večerky ceremoniál zakončily hymny Slovenské republiky a České republiky. Poděkování za spolupráci patří Ministerstvu obrany České republiky a pracovníkům Správy pražských hřbitovů. V průběhu akce byla dodržována aktuálně platná hygienická opatření v souvislosti s epidemií koronaviru. ■



Vzpomínka na vyhnané z pohraničí v roce 1938

br. Jiří Filip



Ve čtvrtek 24. září uspořádala Československá obec legionářská ve spolupráci s Centrem české historie, o.p.s., pietní akt u pamětní desky Čechům, Židům a protinacisticky smýšlejícím Němcům vyhnaným v roce 1938 v souvislosti s událostmi kolem podpisu Mnichovské dohody z našeho pohraničí sudetoněmeckými henleinovci.

Vzpomínkové setkání se konalo v odbavovací hale Masarykova nádraží v Praze, kde je pamětní deska osazena. Přípravy piety byly poznamenány nejistotou vzhledem ke zhoršující se epidemické situaci a zaváděným hygienickým opatřením. Jejich aktuální stav v den konání nakonec umožnil uskutečnění akce, byť bylo třeba učinit náležitě úpravy uspořádání i programu setkání.

Pozvání přijal místopředseda Senátu Parlamentu ČR Milan Štěch, za dolní komoru Parlamentu ČR byl přítomen poslanec

Jiří Kobza, za hlavní město Prahu se účastnil předseda Výboru pro kulturu, výstavnictví, cestovní ruch a zahraniční vztahy Jan Wolf. Ministerstvo obrany ČR reprezentoval vedoucí Odboru pro válečné veterány plk. Karel Vávra a Armádu ČR zástupce ředitele KVV Praha pplk. Pavel Kácl. Mezi dalšími hosty byl předseda Společnosti gen. M. R. Štefánika Vojtech Čelko a 1. místopředseda ČSBS br. Emil Kulfánek.

Pietní akt, jenž moderoval Martin Hrdinka z Českého rozhlasu, zahájil vojenský trubač signálem „Pozor!“, po čemž následovalo kladení květinových darů k pamětní desce a minuta ticha za zvuků „Večerky“. Se svým projevem následně vystoupil senátor Milan Štěch, který mimo jiné uvedl: „*Posláním různých pamětních desek či pomníků je uchovat historickou paměť na významné události v naší minulosti. Tak významné, že by byla velká chyba na ně zapomínat. Nezapomínejme a poučme se z krutých stránek naší historie, abychom my nebo naši potomci nemuseli v budoucnu prožívat něco podobného znovu.*“

Na závěr vzpomínky zazněla Slovenská a Česká státní hymna, čímž byla pieta ukončena. V Masarykově salonku u I. nástupiště program pokračoval představením nového vydání knihy Sydneyho Morrella *Viděl jsem ukřižování*, v níž anglický novinář bezprostředně zachytil své dojmy a zkušenosti z půlročního působení v Československu v roce 1938 coby dopisovatele anglického tisku.

Poděkování za vynikající spolupráci při organizaci a realizaci akce patří Ministerstvu obrany ČR, Posádkovému velitelství Praha a jmenovitě pak panu Jaroslavu Těšínskému, který je zároveň tím, kdo před více než pěti lety inicioval vznik pamětního místa na Masarykově nádraží v Praze. ■





Cesta domů – Myslív 2020

JEDNOTA ČsOL PRAHA 3

text ses. Marcela Volfová, br. Petr Tolar
foto ses. M. Volfová

V letošním květnu měla proběhnout řada akcí spojená s oslavami 75. výročí konce druhé světové války v Evropě. Bohužel kvůli vládním opatřením v souvislosti s virem Covid-19 musela být většina vzpomínkových akcí zrušena, nebo přeložena na jiný termín. Nejinak tomu bylo i s akcí Cesta domů, připomínající návrat Československé samostatné obrněné brigády zpět do vlasti a působení americké armády v západních Čechách. Původní termín v prvních květnových dnech se změnil



na předposlední srpnový víkend, kdy vyrostly dobové tábory na pozemku fary v Myslívě, namísto v původně plánovaných Chanovicích.

„Celá akce byla modifikovaná a změněná z původní velké plánované v Chanovicích. Nechtěli jsme se nechat porazit nic neděláním a při prvním uvolnění jsme již začali plánovat srpen, na jediný možný termín pro všechny účastníky,“ vysvětlil jeden z organizátorů akce Robert Speychal. Akci uspořádala Jednota Československé obce legionářské Praha 3 ve spolupráci s kluby vojenské historie, zejména 4. obrněnou divizí „Prácheňsko“ a nadklubovým zájmovým uskupením „Benešovi muži“, za podpory Ministerstva obrany ČR, obce Myslív u Nepomuku a dalších podporovatelů, a dokázala tak zajistit důstojnou vzpomínku na naši zahraniční armádu.

Volba obce Myslív nebyla náhodná, právě na zdejší faře přebývaly naše jednotky po návratu do vlasti od května do září 1945, kdy se jako „západní“ armáda musely zdržovat za demarkační linií. A tak přesně po 75 letech rozsáhlá



zahrada myslívké fary uvítala na své půdě vojáky v britských uniformách s domovenkou „Czechoslovakia“. Společně k nim se přidaly uniformy amerických vojáků a československých legionářů. Navíc se malebná západočeská vesnička pyšní rodáky a obyvateli úzce spojenými nejen s uniformami legií a našich jednotek na západě, ale i s významnými událostmi první i druhé světové války – z vedlejší obce Milčice, spadající pod Myslív, pochází jeden z prvních příslušníků čs. legií roty „Nazdar“ (Vojtěch Štípek, padlý 9. května 1915 v bitvě u Arrasu), v Myslívě žilo šest příslušníků čs. obrněné brigády, z toho čtyři, kteří bojovali i u Tobruku, jeden příslušník 311. perutě RAF, a ve vedlejší obci Nehodiv se narodil významný představitel domácího odboje vrchní strážmistr četnictva Karel Kněz, v roce 1942 působící v Ležákách, člen odbojové skupiny Čenda, která významně pomáhala paraskupině Silver A na Pardubicku.

Již ve středu 19. srpna se do Myslíva začali sjíždět první účastníci akce s vojenskou technikou a na faře pomalu vyrůstaly dobové tábory, československé a americké armády. Celkem na akci v Myslívě přijelo 95 účastníků se 40 kusy vojenské techniky. Československou samostatnou



obrněnou brigádu přijeli představit členové a členky KVH Rota Nazdar, KVH „Pětačtyřicítka“ Brno, VHK Erika Brno, KVH České Budějovice, Detašovaný oddíl polního četnictva Horažďovice. Americkou armádu představili KVH 4. obrněná divize „Prácheňsko“, KVH Tommy & Yankee, Historical Military Club (Big Red One) a Army Nurse Corps. Československé legionáře a práci ČsOL přijeli představit bratři z Ústředí ČsOL a Legiovlaku v dobových uniformách. V pátek ráno bylo již vše připraveno na zahájení oficiálního programu, který zahrnoval jak ukázky techniky, výzbroje a výstroje přímo v táboře, tak i cestu historických vozidel po okolí a pietní akty.

PROGRAM V TÁBOŘE

Oficiální program začal na zahradě myslívké fary v pátek 21. srpna v 10 hodin, kdy byl pro veřejnost zpřístupněn dobový tábor. Jako první návštěvníky přivítal stánek ČsOL a bratři v dobových uniformách, kteří přítomným představili nejen práci ČsOL, ale povykládali o historii legií i o výzbroji a výstroji, která byla vystavena vedle stánku. Velké pozornosti se právem dostalo vzácnému automobilu Ford T, který využívali legionáři ve Francii. V přilehlé budově si návštěvníci





mohli prohlédnout putovní výstavu o vzniku Československa. Na stěně fary nechyběla ani připomínka jiné historické události, a to na ten den připadající smutné výročí srpnové invaze roku 1968. Další kroky návštěvníků již směřovaly do doby druhé světové války. Zahrada fary byla přehledně rozdělena na dvě části. V jedné se veřejnost ocitla v dobovém táboře americké armády, v druhé v táboře našich jednotek ve Velké Británii. Prezentace americké armády představila jednotky Třetí armády, které se v roce 1945 podílely na osvobození západních a jihozápadních Čech. K vidění bylo množství kolové techniky, legendárních osobních vozů Jeep i nákladáků Dodge a GMC, stany a další táborové vybavení, uniformy, výstroj a výzbroj. Zvědaví návštěvníci si mohli osobně vyzkoušet některé části vybavení, osahat zbraně a jejich repliky, a seznámit se s fungováním americké armády během druhé světové války. Prostor zde měly také americké zdravotní sestry, které byly přiděleny u frontových jednotek a některé se v roce 1945 dostaly i na území Československa.



Dobový tábor našich jednotek byl opravdu pestrý, kromě výstavky výzbroje a výstroje mohli návštěvníci nahlédnout do polní kuchyně, prohlédnout si vybavení polní nemocnice či se, v případě páňů, nechat dobově oholit a ostříhat. Všechny výstavky byly doprovázeny zasvěceným komentářem přítomných členů KVH. Nechyběla ani polní pošta, o kterou se staraly členky Roty Nazdar a „Pětačtyřicítka“ Brno v uniformách ATS. Zde si zájemci mohli na památku na papír, či na dobové pohlednice, které bylo možné zakoupit, natisknout razítka polní pošty. I když se akce věnovala zejména pozemním jednotkám, vzpomenuťi byli i naši hrdinové v řadách britského Královského letectva (RAF) a to na informačních panelech v táboře.

Hlavní část programu představovaly ukázky výcviku. Diváci tak mohli zhlédnout palbu z kulometu i pásový transportér Universal Carrier v pohybu. Stejně jako na naše vojáky v řadách RAF, tak bylo vzpomenuťi i na parašutisty vysílané na území protektorátu, a to formou ukázky, během které byli návštěvníci seznámeni s výzbrojí a výstrojí parašutisty připraveného na seskok a jeho činností těsně po seskoku. Největším lákadlem byly pro diváky britské houfnice QF 25-pounder Mk.II a QF 6-pounder a předvedený výcvik s nimi, který byl zakončen vypálením několika ran se slepou municí, což se setkalo s velkými ovacemi přítomných návštěvníků i později příchozích, kteří s úsměvem oznamovali, kde až střelbu slyšeli. S velkým zájmem se samozřejmě setkala i dobová technika, kterou si návštěvníci prohlíželi a fotografovali. Oficiální program prvního dne skončil v 17 hodin a jeho obdobná podoba probíhala další den opět od desáté hodiny dopolední. Vrcholem pátečního dne však byl „mimo-programový“ průlet letounu Lockheed Beechcraft US Air Force manželů Bezděkových, kteří udělali důstojnou dobovou leteckou ukázkou při své cestě z letiště Praha-Letňany na letecký den do Chebu, za což jim patří velký dík. Program akce Cesta domů však nezahrnoval pouze dobové tábory a dynamické ukázky, v rámci vzpomínek na 75. výročí ukončení druhé světové války v Evropě proběhlo několik pietních aktů, přednášek a jízd historických vozidel.

PIETNÍ AKTY A JÍZDY HISTORICKÝCH VOJENSKÝCH VOZIDEL

Část osazenstva dobových táborů vyrazila v pátek v historických vozech na okružní jízdu dlouhou téměř 90 km, během které se zastavila na řadě míst a vykonala několik pietních aktů. Z Myslíva vedla cesta přes Defurovy Lažany, Chanovice do Lnář, kde se kolona zastavila poprvé. Zde byla položena květina u památníku připomínajícího příjezd Československé samostatné obrněné brigády v květnu 1945. Další cesta vedla do Životic u Nepomuku, kde byla položena květina u pomníku místního rodáka a příslušníka 257. perutě RAF Václava Břejchy, který zahynul ve Velké Británii v roce 1941, když se jeho letoun kvůli špatné viditelnosti zřítil do moře. Další možnost prohlédnout si historické vozy i uniformy měly Kasejovice, kde se kolona krátce zastavila na místním náměstí. Následující kilometry jízdy, jejíž plynulost skvěle zajišťovali členové KVH na historických motocyklech, již směřovaly do Klatov. Cestou ještě kolona projela přes Nepomuk a zastavila se na klatovském letišti, kde vyčkávala příjezdu městské policie, která měla zajišťovat bezproblémový průjezd historických vozů městem na náměstí. Zde měli místní obyvatelé i návštěvníci možnost více jak hodinu obdivovat historická vojenská auta a motorky. Když nastal čas návratu, kolona se rozdělila na dvě



části. Vozidla s „americkou armádou“ zamířila přes Plánice zpět do Myslíva, zatímco vozy s uniformami našich jednotek ve Velké Británii si udělaly menší zajižďku do Lub u Klatov. V místním lese nazývaném Spálený v prostorách bývalé vojenské střelnice nacisté popravili v období od 31. května do 3. června 1942 73 lidí včetně příslušníků rodin parašutistů Rudolfa Krzáka a Rudolfa Hrubce z Bernartic. Na tomto smutném místě byla uctěna památka padlých minutou ticha. Poté se i tato část kolony vrátila zpět do Myslíva, aby se zúčastnila dalšího pietního aktu. Ten proběhl v 17 hodin a jeho součástí bylo i odhalení pamětní desky věnované památce členů Československé samostatné obrněné brigády. Před slavnostním odhalením desky krátce promluvila paní starostka Marie Pícková, která svým proslovem dojala nejen sebe, ale i přítomné diváky. Po odhalení desky, u které stáli čestnou stráž členové Roty Nazdar, Tommy & Yankee a místní hasiči, a hymnách se všichni přítomní přesunuli o několik metrů dále k pomníku padlým v první světové válce. Zde položila věnec paní starostka společně s tajemníkem projektu Legie 100 br. Jiřím Charfreitagem, čestnou stráž zajistili členové ČsOL. Vyvrcholením pátečního programu bylo slavnostní poklepání na základní kámen muzea, které vznikne právě v prostorách fary. Pro zájemce byla ještě připravena přednáška historika Vojenského historického ústavu Jiřího Plachého na téma „Čs. sam. obr. brigáda v západních Čechách od návratu po zrušení“.

Sobotní „mimo táborový“ program začal v 16 hodin odjezdem historických vozidel do Chanovic, kde byl připraven program pro veřejnost. Historická kolona dorazila na místní zámek, kde ji již čekalo několik desítek lidí. Zájem o prohlédnutí



dobové techniky měli jak malí, tak velcí návštěvníci. Na 17. hodinu byl naplánovaný pietní akt u pamětní desky připomínající příchod americké 90. pěší divize a Československé samostatné obrněné brigády. Květinové dary zde postupně položili starosta Chanovic Petr Klásek Černický a br. Tomáš Jambor s br. Jiřím Charfreitagem. Poté se přítomní přesunuli do zámeckého parku k pomníku obětem válek, kde stejně jako u předchozího památníku stáli čestnou stráž bratři z ČsOL a členové KVH v dobových uniformách. Také zde položil pan starosta květinu a společně s ostatními uctil minutou ticha památku padlých. Pak již nastal čas návratu do Myslíva, kde pomalu končil sobotní oficiální program pro veřejnost, jehož vrcholem byla přednáška br. Vladislava Severýna o paraskupině Barium.

Dle slov účastníků a návštěvníků lze říci, že akce Cesta domů 2020 byla velmi úspěšná a kladně hodnocena. Navzdory velmi teplému počasí, které v pátek po programu „vyhnało“ nejednoho účastníka do blízkých koupališť, a sobotnímu odpolednímu lijáku si všichni akci velmi užili a byli rádi, že se jí i přes současnou situaci podařilo uskutečnit. Na závěr se sluší poděkovat – všem organizátorům a účastníkům akce za skvěle odvedenou práci. Ministerstvu obrany ČR, Československé obci legionářské a všem sponzorům za poskytnutí finančních prostředků, paní starostce Marii Píckové a obci Myslív za poskytnutí zázemí a za občerstvení, starostkám a starostům výše uvedených měst a obcí. Všem návštěvníkům nejen v Myslívě, ale i na trase průjezdu historických vozidel. Zaměstnankyním pobočky Coop v Myslívě za jejich ochotu a zajišťování chlazených nápojů v tropických dnech. Děkujeme a věříme, že se brzy všichni zase ve zdraví sejdem.





Postřekovské oslavy

JEDNOTA ČsOL V ROKYCANECH

text br. Milan Mojžíš

foto br. Miroslav Kaufner, br. Milan Mojžíš

Přípravy na jubilejní 15. ročník Memoriálu generála Josefa Buršíka a s ním spojené doprovodné akce v chodském Postřekově probíhaly téměř celý rok. Opět se podařilo zařadit pietní akt na počest postřekovských vlastenců do plánů vojenských cvičení tankové roty AZ „Československých legií“ 73. tankového praporu „Hanáckého“ z Přáslavic, a tak se všichni těšili na rekordní účast. Ale do všech příprav zasáhla druhá vlna šířící se pandemie nemoci COVID-19 a vše bylo jinak.

Již počátkem září jsme se na vojenském cvičení v Přáslavicích dozvěděli, že s účinností od 7. září jsou zrušena všechna vojenská cvičení aktivních záloh, a tak jsme se museli smířit s neúčastí našich druhů ze vzdálenějších míst. Ministerstvo zdravotnictví postupovalo v boji se šířením nemoci COVID-19 pomaleji a omezení shromažďování naštěstí vyhlášeno nebylo, a tak se v sobotu 12. září začali do Postřekova sjíždět tradiční účastníci oslav. Byli to členové ČsOL z jednot Rokycany, Český Krumlov, Ostrava a Chomutov a „staří“ příslušníci tankové roty aktivních záloh. Akci podpořili svou účastí též představitelé obce Postřekov a v hojném počtu i místní obyvatelé.



Slavnostní část zahájil starosta obce Postřekov Bc. Petr Anderle, který přivítal všechny přítomné u postřekovské radnice. Následoval malý pietní akt u pamětní desky rodáků obce, kteří v řadách legionářských jednotek v první světové válce a československé zahraniční armády v druhé světové válce, bojovali za vznik a osvobození naší vlasti. V přízemí budovy obecního úřadu si zájemci mohli prohlédnout výstavu o dobrovolnících v čs. armádě. Na historické tradice dobrovolníku v čs. zahraniční armádě v druhé světové válce dnes navazují příslušníci Aktivních záloh AČR. Ve výstavní místnosti tak mohli zájemci sledovat vývoj tankové roty AZ, ale i shlédnout mnoho fotografií, panelů, trojrozměrných exponátů a ukázky uniforem čs. dobrovolníků v druhé světové válce a v současnosti.



Následoval přesun tankové roty AZ v pochodovém tvaru k pamětní desce generála Buršíka, která je umístěna před jeho rodným domem. Zde vystoupil s krátkým projevem starosta obce Petr Anderle a především místní historik a buditel Václav Volfík, který velmi poutavě pohovořil nejen o osudu generála Buršíka, ale i o dalších postřekovských rodácích, kteří bojovali za druhé světové války na Středním východě, v Anglii a Sovětském svazu. Zástupce velitele 73. tankového praporu mjr. v záloze Milan Mojžíš připomenul patnáctiletou tradici setkávání se v Postřekově, poděkoval všem přítomným za účast a zvláště ocenil obyvatele obce, kteří se v chodských krojích účastnili ceremoniálu či zpívali tradiční chodské písně. Na závěr br. Mojžíš jménem Předsednictva RV ČsOL ocenil plukovníka ve výslužbě Václava Volfíka Pamětní medailí ČsOL I. stupně za dlouholetou spolupráci s ČsOL a za jeho přínos při uchovávaní a propagování legionářských a demokratických tradic ve společnosti.

Odpoledne 12. září byl na postřekovské střelnici zahájen jubilejní 15. ročník Memoriálu Hrdiny SSSR generála J. Buršíka ve střelbě z pistole a samopalu. Vzhledem k omezení z důvodu nástupu druhé vlny šíření nemoci COVID 19, se memoriálu zúčastnilo pouze 26 soutěžících. Soutěž byla do poslední chvíle napínavá a výsledky byly na špičce soutěžního pole velmi vyrovnané. Vzhledem k menšímu počtu soutěžících byla do memoriálu zařazena i praktická střelba z pistole ze dvou stanovišť na čas. V kategorii samopal zvítězil počtem 112 bodů br. Jaroslav Kopecký, který tímto vyhrál pohár věnovaný starostou obce Postřekov speciálně pro vítěze této kategorie. V kategorii pistole & samopal bylo



celkové pořadí následující: 1. místo Petr Vošický, 2. místo Jan Kužílek a 3. místo obsadil domácí František Jasan. Na závěrečném nástupu pak byly předány ceny za první tři místa, v obou kategoriích včetně ocenění za doplňkovou soutěž v praktické střelbě, kterou získal Jan Kužílek. Na závěr nástupu byla minutou ticha tradičně vzdána čest třem zesnulým příslušníkům tankové roty AZ, kteří již sice nejsou mezi námi, ale i přesto dále žijí a budou žít v našich vzpomínkách. Po ukončení oficiální části memoriálu nastal čas na neformální diskusi, grilovaného berana a také nějaké to sponzorské pivo z národního pivovaru Budvar. ■

Střelecký memoriál Jaroslava Šámala

JEDNOTA ČsOL V MLADÉ BOLESLAVI

br. Tomáš Pilvousek

Jubilejní 10. ročník střelecké soutěže pořádané na počest čestného občana města Mladá Boleslav, příslušníka domácího odboje, vynikajícího střelce a reprezentanta ve sportovní střelbě Jaroslava Šámala se uskutečnil v netradičním termínu, a to v sobotu 3. října. Dubnový termín odsunula pandemická situace Coronaviru.

Střelecké klání se tentokrát neuskutečnilo v blízkosti Mladé Boleslavi, ale po spojení sil s přáteli z KVH Brendy se konalo na střelnici nedaleko obce Babí.

Střelecká soutěž proběhla v disciplíně střelby z kulových zbraní vyrobených do roku 1945 na 100 metrů v pozici vleže, vkleče a ve stoje. Jak se ukázalo, tak místní poměry i 100

metrů dlouhá střelecká dráha nejlépe pasovala právě kolegům z regionu. První příčku si vystřelil Michal Souček s celkovým počtem dosažených bodů 118, následovaný Davidem Šrůtkem s 91 body. Třetí pozice pak připadla Tomáši Pilvousekovi s 86 body.

Sobotní střelecké setkání se neslo v přátelském duchu, a tak nezbyvá než poděkovat za pomoc při realizaci klukům z KVH Brendy. Akce se zároveň konala s významnou podporou Ministerstva obrany České republiky. Děkujeme všem partnerům a těšíme se na 11. ročník v příštím roce. ■



Memoriál Rostislava Stehlíka

br. Alois Petroš, předseda jednoty

JEDNOTA ČsOL V NOVÉM JIČÍNĚ



Vsouladu s plánem na rok 2020 uskutečnila naše Jednota ČsOL v Novém Jičíně dne 25. září 2020 tradiční střeleckou soutěž Memoriál Rostislava Stehlíka pro členy jednoty, pozvané hosty a další zájemce. Soutěž proběhla na střelnici Střeleckého klubu v Odrách. Cílem akce bylo touto formou uskutečnit setkání našich členů s hosty, převážně starosty měst a obcí, kteří s naší jednotou úzce spolupracují a podporují naši činnost. Tímto jim vyjádřit určité poděkování a současně prezentovat naše poslání a činnost.

Střeleb se zúčastnilo 19 členů jednoty a 22 hostů. Celkem 41 soutěžících z původně přihlášených 58. Menší účast zejména členů jednoty byla omlouvána těsně před



konáním akce obavami z možné nákazy koronavirem, přestože výbor jednoty i střelecký klub zajistily přísná hygienická opatření včetně roušek, desinfekčních a hygienických prostředků.

Soutěž, která se uskutečnila díky podpoře Ministerstva obrany ČR, zabezpečoval střelecký klub Odry, který poskytl rovněž zbraně, střelivo, terče a ochranné pomůcky. Střelby se uskutečnily z pistole vz. 75, ráže 9 mm na vzdálenost 25 metrů, terč nekryté ležící figura s kruhy, 3 + 10 rán. Nejlepšími střelci byli Kateřina Dušková – 93 bodů, Václav Bičan – 83 bodů a Alois Petroš – 81 bodů. Mezi hosty pak Jaroslav Knapěk VOP. CZ – 87 bodů, Pavel Král z Oder – 79 bodů a starosta Oder Libor Helis – 78 body. Celá akce měla zdařilý průběh a přítomnými členy a hosty byla hodnocena velmi kladně jako zajímavá a přínosná. ■



Střelecká soutěž na počest válečného veterána Ludvíka Darovce

text ses. Eva Armeanová, předsedkyně jednoty
foto br. Stanislav Pítr

JEDNOTA ČSOL V Kladně

Vpátek 4. září 2020 uspořádala kladenská jednota ČSOL 2. ročník střelecké soutěže z pistole vzor 75 ráže 9mm na počest válečného veterána Ludvíka Darovce a u příležitosti 75. výročí ukončení druhé světové války. Střílelo se na střelnici ve Zvoleněvsi. Opět nás dohonil koronavirus, takže jsme si do autobusu museli vzít roušky a dezinfekci, tak jako tomu bylo při 10. ročníku střelecké soutěže ze samopalů na počest válečné veteránky Vandy Biněvské v Rudě u Nového Strašecí letos v červnu. Nad soutěží převzal záštitu primátor města Kladna Ing. Dan Jiránek, který si také s legionáři zastřílel. Střelby zahájila předsedkyně Jednoty ČSOL v Kladně ses. Eva Armeanová, která přivítala všechny přítomné, představila dceru válečného veterána Ludvíka Darovce, Miroslavu Čížkovou a poděkovala panu primátorovi za finanční podporu. Pan primátor informoval o současné koronavirové situaci v Kladně a ocenil zorganizování soutěže. Jan Rubeš vysvětlil bezpečnostní pokyny a br. Stanislav Pítr připravil seznam střílejících dvojic.

Mezi přítomnými panovala pohodová atmosféra, kterou umocnilo slunečné počasí, oblíbené koláče a také odhodlaní nastřílet co nejvíce bodů. Funkce vedoucího rozhodčího se jako vždy ujal br. Stanislav Andrášek, syn francouzského legionáře, který kontroloval a počítal nastřílené body a konstatoval, že se celkově lepšíme.

V kategorii mužů se na 1. místě umístil Pavel Vaněk s nastřílenými 92 body, na 2. místě Ivo Bedrna s 87 body a 3. místo získal Josef Petráček s 85 body. V kategorii žen si 1. místo vystřílela Miroslava Čížková, dcera Ludvíka Darovce, která to komentovala slovy: „Přece jsem to musela dát na tátovu počest.“ Nastřílela 91 bodů. Věra Bílková obsadila 2. místo s 67 body, střeleckých soutěží se zúčastnila poprvé a při střelbě ze samopalů obsadila rovněž 2. místo. Heleně Ganické patřilo 3. místo, která nastřílela 56 bodů. Stejný počet bodů nastřílela i Anna Vaňková, ale sestra Ganická měla více tref do černého a tím více započítaných bodů. V kategorii mužů hostů se na 1. místě umístil Vítek Honek s 79 body, na 2. místě Karel Dudek s 68 body a na 3. místě Miloslav Juříček s 51 body.



Ještě než byly předány odměny, předsedkyně kladenské jednoty poděkovala všem za účast a střelecké výkony. Dvěma členkám Ivetě Kohelové a Marcelě Möstlové předala členský průkaz a odznak ČSOL. Poté poděkovala Ivetě Kohelové za sponzorský dar pro Jednotu ČSOL v Kladně, za což byla odměněna potleskem. Všichni přítomní dostali na památku své terče, pamětní list a propisovací tužku s nápisem Československá obec legionářská Kladno.

Na závěr byly předány odměny a udělali jsme si společnou fotografii. Střelb se zúčastnilo celkem 36 zájemců, někteří členové se moc těšili, ale ze zdravotních důvodů a obav z koronaviru se omluvili. Všichni účastníci se již nyní těší na další ročník této oblíbené soutěže.

Poděkování patří panu primátorovi Danu Jiránkovi za poskytnutí záštity, odměn a finančních prostředků, panu Janu Rubešovi za bezpečný průběh střelb a všem, kteří si přišli zastřílet a uctít památku skromného, statečného bratra Ludvíka Darovce, kterého jsme si moc vážili a který navždy zůstane v našich vzpomínkách. U příležitosti 75. výročí ukončení druhé světové války jsme se dne 7. května 2020 poklonili jeho památce u rodinného hrobu v Tuchlovicích. ■



Střelecký den bruntálské jednoty

br. Antonín Zgažar,
předseda jednoty

JEDNOTA ČsOL V BRUNTÁLE „34. PĚŠÍHO PLUKU STŘELCE J. ČAPKA“



Vsobotu 4. července 2020 uspořádala bruntálská jednota ČsOL 7. ročník Střeleckého dne. V 13 hod. se na střelnici v Břidličné sešlo 27 účastníků – z toho devět členů a osmnáct příznivců naší jednoty. Přivítal je předseda br. Antonín Zgažar, který mimo jiné připomněl, že střelecké klání pořádáme na počest legionáře Jana Čapka, jehož jméno máme v čestném názvu naší jednoty. Poté se slova ujal br. Roman Černý, ředitel střeleckého závodu, a seznámil všechny soutěžící s jednotlivými zbraněmi a poučil je o bezpečnosti na střelnici.

Soutěžilo se ve dvou kategoriích. První kategorie byla pro děti a mládež do 18 let a druhá pro dospělé. Samotná soutěž se skládala ze dvou disciplín – střelba z malorážkové pušky



na 50 m a z malorážkové pistole na 25 metrů; body se počítaly. Účastníci si zastříleli mimo soutěž i z dalších zbraní – perkusní pušky, samonabíjecí pušky Simonov, samopalu vz. 58 a několika typů pistolí. Někteří si vyzkoušeli i střelbu z luku. Po soutěži následovala volná zábava v areálu střelnice. Opékaly se špekáčky a diskutovalo se o všem možném. Mezitím předseda jednoty s ředitelem závodu sečetli body a vypsali diplomy.

V kategorii děti a mládež, kde byly výsledky hodně vyrovnané, zvítězil Jakub Svoboda před Petrem Kaufmannem a Radkem Grofkem. V kategorii dospělých 1. místo obsadil Vlastimír Brabenec, za ním se umístili Lukáš Gürtler a Vojtěch Vavrač. Všichni ocenění získali diplomy s drobnými cenami a ostatní účastníci obdrželi pamětní listy. Střelecký den proběhl za krásného počasí a vydařil se. Akci finančně podpořily Ministerstvo obrany ČR, ČsOL a město Bruntál. ■



Branný den na legionářském táboře

br. Tomáš Pilvousek

JEDNOTA ČsOL V MLADÉ BOLESLAVI

Podpořit zájem o vojenskou tematiku, zažít něco nového a posílit ducha dětí si kladl za cíl branný den pro děti, uspořádaný 22. srpna 2020 v obci Bobr na Trutnovsku. Pro děti byly připraveny různé bran-
né soutěže, přičemž největšího zájmu se těšila střelba z armádních vzduchových pušek vzor 47 na různé vzdálenosti a zkouška polních telefonů.

Pro nejmenší kategorie se střílelo do plastových lahví na vzdálenost cca 20 metrů. Starší děti, mnohdy následovně samotnými instruktory, střílely do terčů až na vzdálenost 50 metrů.

Vojenské prostředí dokreslili historické armádní stany a vojenská strava v podobě silného vývaru. Děkujeme za pomoc přátelům z pevnostního muzea T-S 27, T-S 63 a Ministerstvu obrany ČR za podporu. ■



Připomínka narozenin brig. gen. in memoriam Václava Morávka

br. Petr Žižka

JEDNOTY ČsOL OLOMOUC 1 „6. ČS. STŘELECKÉHO PLUKU HANÁCKÉHO“

Dne 10. srpna 2020 si členové Jednoty ČsOL Olomouc 1 „6. čs. střeleckého pluku Hanáckého“ a čestní hosté ze spřátelených jednot připomenuli narozeniny hrdiny protinacistického odboje brig. gen. i. m. Václava Morávka (narozen 8. srpna 1904 v Kolíně). Pietní akce se uskutečnila u pamětní desky věnované Morávkově, která se nachází v Šemberově ulici v Olomouci.

Pietní akci zahájil proslovem tajemník jednoty br. Milan Vyhliďal. Ve svém projevu nejdříve připomenul činnost Morávka v rámci odbojové skupiny Tři králové a následně přiblížil okolnosti vzniku pamětní desky. V domě v Šemberově ulici, na kterém je umístěna pamětní deska, bydlel Václav Morávek během svého působení u Dělostřeleckého pluku 107. Po německé okupaci zbytků Československa se právě z tamější adresy na přelomu března a dubna 1939 policejně odhlásil a zapojil do domácího odboje jako člen legendární skupiny Tři králové. Odbojová činnost Václava Morávka skončila jeho smrtí při přestřelce s příslušníky gestapa 21. března 1942.

Pamětní deska brig. gen. i. m. Václavu Morávkově byla díky iniciativě členů ČsOL Olomouc 1 slavnostně odhalena v březnu 2017. Finančně se na ní podílela Československá obec legionářská a statutární město Olomouc. Zhotovitelem byl pan Zmeškal z Uničova.

Po proslovu br. Milana Vyhliďala následovalo položení kytic místopředsedou jednoty br. Tomášem Brenzou a čestným hostem z Jednoty ČsOL v Plzni br. Jaroslavem Karasem. Na závěr pietního aktu byla br. Lukášem Honzákem zapálena svíce za válečné veterány. ■



Říkali mu Antek. Slova jako čest, odvaha a přísaha se mu staly smyslem života

JEDNOTA ČsOL VE FRÝDKU-MÍSTKU

ses. Soňa Mikulová



Dne 14. července 2020 se v Jablunkově uskutečnil, za účasti vedení města, členů ČsOL a zástupců klubů vojenské historie, pietní akt k 80. výročí bitvy o Británii a 79. výročí tragické smrti plk. in memoriam Antonína Velebnovského, čestného občana města Jablunkova.

Antonín Velebnovský se narodil před 105 lety 15. dubna 1915 v Jablunkově. Po ukončení obecné školy v Jablunkově se stal studentem gymnázia v Českém Těšíně. Po prvním odmítnutí dobrovolného vstupu do Československé armády začala jeho vojenská kariéra v 19 letech prezenční vojenskou službou u dělostřeleckého pluku 54 v Bratislavě. Po měsíčním výcviku byl převelen k pěšímu pluku 17 do Trenčína a zařazen do školy pro důstojníky v záloze. Ukončil ji v hodnosti četaře aspiranta. Napodruhé byl do Československé armády přijat a nastoupil na Vojenskou akademii v Hranicích na Moravě. V roce 1937 byl zařazen do pilotního výcviku na Vojenském leteckém učilišti v Prostějově. Dne 31. července 1937 studium řádně ukončil a složil přísahu letce a byl povýšen do hodnosti poručíka.

Nastoupil k 37. stíhací letce M. R. Štefánika do Piešťan, která byla vyzbrojena tehdy nejmodernějšími československými stíhacími letadly Avia B-534. Po vzniku Slovenského státu a po vytvoření Protektorátu Čechy a Morava se rozhodl pro zahraniční odboj a 20. června 1939 poručík Velebnovský přešel hranice do Polska a byl v Krakově prezentován u čs. vojenské skupiny. Potom byl ubytován spolu s dalšími v Malých Bronovicích a 25. července odplul na lodi Kastelholm do Francie.

Stejně jako řada dalších stejně odhodlaných Čechoslováků podepsal pětiletý závazek do cizinecké legie. Francie se připravovala na válku a tudíž se převoz do výcvikového tábora v Sidi Bel Abbés nekonal a Velebnovský byl jako letec povolán k francouzským vzdušným silám.

Nastoupil do Centre d'Instruction de Chasse v Chartres, kde prošel pilotním výcvikem na síhačkách Curtiss H. 75. Dne 27. května 1940 byl převelen k Group de Chasse GC

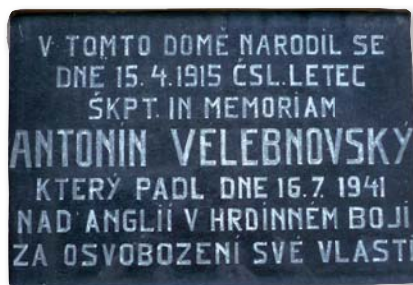
III/10 na základně Deauville a 4. června byl přeložen ke stíhací skupině GC I/4 ve Villacoublay, kde se zúčastnil tzv. bitvy o Francii.

Po kapitulaci Francie odletěl se svou letkou z letiště Oran – La Senia do Maroka. Odtud vlakem do Casablanky a lodí přes Gibraltar do Británie. Z Liverpoolu se přesunul do Cholmondeley parku, kde byli soustředěni českoslovenští vojáci. Po vykonání vojenské přísahy byl přemístěn do čs. oddělení RAF v Crosfordu. Po operačním výcviku byl nasa-

zen jako stíhací pilot u 85. peruti RAF u města Church Fenton. Zde se zúčastnil bitvy o Británii. Dne 22. října 1940 byl převelen k 1. peruti ve Witteringu. Personál této peruti byl smíšený. Tvořili ho ale hlavně Češi, již v říjnu 1940 jich tam působil 11. Tato peruť byla jako první vyzbrojena novými stíhačkami Hawker Hurricane. Od 9. června 1941 až do své smrti byl velitelem A letky této

peruti. Osudným se mu stal 16. červenec 1941, kdy se nevrátil z nočního cvičného letu. Příčinou havárie bylo pravděpodobně zachycení se o vrcholky stromů zalesněného pahorku. Pochován byl dne 21. července 1941 na vojenském hřbitově Chichester v hrabství West Sussex. Během svého bojového nasazení u RAF 24. března 1941 jihovýchodně od Hastings poškodil Me 109, 21. května 1941 poškodil Me 109, a 9. června 1941 sestřelil Me 109. F/Lt. Antonín Velebnovský byl za své hrdinství oceněn: Britskou pamětní madaili Air Crew Europa star, Pamětní medaili československé armády v zahraničí – Francie, Československým válečným křížem 1939 a Československou medaili za zásluhy 1. stupně.

Dne 26. října 1946 byl in memoriam povýšen do hodnosti štábního kapitána letectva. V roce 1991 byl in memoriam povýšen do hodnosti plukovníka. Vzpomínkou na plk. in memoriam Antonína Velebnovského byl vzdán hold všem bezmála 2500 československým příslušníkům RAF v mnoha hodnostech a profesích, z nichž osm desítek bylo z Těšínska. Těm z nich, kteří se již do vlasti nevrátili i těm, jimž se minulý režim odvděčil ztrátou hodnosti, prací v dolech a někdy i smrtí. Čest jeho i jejich památce!



Legionáři a tradice armády na pouťové Pecce

br. Petr Tolar

JEDNOTY ČsOL PRAHA 3

Poslední srpnovou sobotu roku 2020 se v podkonošském městyse Pecka uskutečnila tradiční pouť, do jejíhož programu se zapojili také členové Československé obce legionářské svou prezentací tradic československé (české) armády. V domě číslo popisné 12 na peckovském náměstí se totiž nachází stálá expozice z cyklu Cesta legionáře věnovaná československým legionářům a jejich životu v meziválečném Československu.

Z Pecky samotné pocházelo více než padesát legionářů a ve zmiňovaném domě žil také ruský legionář František Chramosta, člen posádky obrněného vlaku „Orlík“. V červnu 2019 mu byla odhalena pamětní deska, čímž byla slavnostně dokončena instalace legionářské expozice. Nevznikla by bez zájmu a podpory majitele domu pana Petra Jůzy a pana Zdeňka Chramosty, vnuka legionáře Františka Chramosty. Spojení Pecky s tématem československých legionářů je tedy velmi silné a účast členů ČsOL na peckovské pouti tak byla samozřejmostí.

Bratři z několika jednot ČsOL připravili v Pecce hned dvě svá stanoviště. První stálo na náměstí, u vstupu do legionářského muzea. Od stánku si zde zájemci mohli zdarma odnést množství propagačních materiálů, tiskovin, leporel a časopisů, které seznamují s historií legií a činností dnešní legionářské obce. Návštěvníkům zde byli v historických stejnokrojích československých legionářů z Ruska po celý den k ruce bratři Skácelík a Steidler, členové posádky Legiovlaku.

Druhé, větší, legionářské stanoviště se nacházelo na zahradě za domem. Zde bylo postaveno několik dobových stánků, vystavena výstroj a výzbroj československých legionářů



z Ruska, Francie i Itálie, a jako hlavní překvapení zde byla také replika polního kanónu vz. 1902 Putilov a obrněného automobilu „Juráš“. Bratři Čížek, Jůza ml., Šén, Tolar a Veřmiřovský v historických stejnokrojích ruských legionářů tvořili jeho obsluhu a každou hodinu z kanónu vypálili jednu či dvě rány. Vedle toho se společně s bratrem Kohoutem, který oblékl francouzský stejnokroj příslušníka roty „Nazdar“, první legionářské jednoty z Francie, věnovali v mezích komunikaci s návštěvníky a obsluze vzduchovkové střelnice. Program byl zajímavý nejen pro děti, ale i pro jejich rodiče a další dospělé návštěvníky, kteří si rádi vyzkoušeli své střelecké schopnosti a vyslechli si zajímavosti o životě československých legionářů. Nechyběly také komentované ukázky výcviku československých vojáků s fundovaným komentářem. Jelikož byli i zde pohotiví členové posádky Legiovlaku, bylo jejich vyprávění velice profesionální.

Dopoledne se na akci zastavil také štáb České televize režiséra Jakuba Taberyho, aby část akce zaznamenal pro chystaný dokument na téma československých legií. Při té příležitosti si moderátorka Martina Hynková sama vyzkoušela obsluhu polního kanónu při střelbě.

Na peckovském náměstí probíhal po celý den kulturní program, byly zde stánky s občerstvením a řemeslnými výrobky a celé pouti nahrávalo i uspokojivé počasí. Většina návštěvníků peckovské pouti se zastavila na obou stanovištích zajišťovaných členy ČsOL. Jednalo se o několik stovek lidí, které snad přilákal zájem o historii a netradiční zážitky. Akce proběhla bez nejmenších komplikací a velké poděkování patří všem členům rodiny pana Jůzy, která se o legionáře starala. Nelze pochybovat o tom, že se ČsOL do pouti na Pecce zapojí i za rok. ■



Připomínka obětí povstání českého lidu v roce 1945

br. Milan Mojžíš

JEDNOTA ČsOL V ROKYCANECH

U příležitosti 75. výročí osvobození a vítězství Spojenců v druhé světové válce připravovala Jednota Československé obce legionářské v Českém Krumlově spolu s obcí Zlatá Koruna a za finanční podpory Ministerstva obrany ČR veřejný pietní akt k uctění památky obětí květnového povstání v roce 1945 na jihu Čech s doprovodnou vojensko-historickou ukázkou, která připomíná konec druhé světové války a její poslední oběti. Realizaci projektu zásadním způsobem zkomplikovala celosvětová pandemie šíření nemoci COVID-19 a s ní spojená protipandemická opatření. V souvislosti s přijatými vládními opatřeními nemohl na počátku května veřejný pietní akt připomínající smrt šesti obyvatel obce a pěti maďarských vojáků v Rájově proběhnout a zástupci ČsOL, vedení obce Zlatá Koruna, velvyslanectví Maďarské republiky a MO ČR své věnce u pomníků v Rájově, Zlaté Koruně a Přisečném položili samostatně.

Teprve v souvislosti s rozvolňování přijatých vládních opatření se mohla v náhradním termínu uskutečnit i vojensko-historická ukáзка s námětem povstání českého lidu a osvobození Československa. Ta proběhla 29. srpna v areálu Muzea na demarkační linii v Rokycanech. Scénář ukázky kopíroval situaci na počátku května v jihozápadních Čechách, kdy po zprávách o vypuknutí povstání v Praze začalo místní obyvatelstvo odzbrojovat německé vojáky, kteří ustupovali



před postupující Rudou armádou. Na některých místech však bylo povstání krvavě potlačeno a na prahu svobody tak ještě umírali čeští vlastenci. Většinu krveprolití zabránili postupující jednotky Spojenců, které osvobodily naši republiku a setkaly se na demarkační linii, která probíhala v jihozápadních Čechách. Ukázkou realizovalo více než 60 členů klubů vojenské historie v dobových uniformách s využitím vojenské historické techniky a pyrotechnickými efekty. Ukáзка byla doprovázena mluveným komentářem, aby na 1 500 návštěvníků bylo v jejím průběhu seznamováno s historickými událostmi konce druhé světové války. ■

Veteránská kanada i v době koronavirové

JEDNOTA ČsOL V PLZNI

text br. Petr Tolar
foto br. Václav Dlesk

Mezi tradiční akce plzeňské jednoty Československé obce legionářské patří branný den s pochodem po stanovištích s úkoly a střelbami na myslivecké střelnici. Tato akce, nazvaná „Veteránská kanada“, se uskutečnila v sobotu 3. října 2020 v lesích okolo Chlumčan a zúčastnilo se jí okolo sedmdesáti lidí, ovšem pouze v početně omezených skupinách, tak jak to dovozovala aktuální vládní opatření proti šíření koronaviru.

Na pochod vyráželi účastníci po deváté hodině ráno od železniční zastávky Chlumčany u Dobřan. Stanoviště prověřovala fyzické dovednosti i znalosti sester a bratří, jejich dětí a přátel. Nešlo o nic náročného a úkoly měly především pobavit. Stejně jako před rokem zajišťovali jedno ze stanovišť bratři z klubu vojenské historie 6. hraničářský prapor „Sibiřských úderníků“ v historických stejnokrojích československé armády z 20. a 30. let 20. století. Prezentační však byli také českoslovenští příslušníci britského Královského letectva z druhé světové války.

Trasa vedla zhruba deset kilometrů lesem k hájovně, kde se nacházela střelnice a kde bylo připraveno drobné občerstvení. Střílet bylo možné z několika zbraní různých kategorií a roků výroby. Jednalo se o sbírkové kusy členů jednoty a jejich přátel,



kteří dobrovolně zapůjčili ke střelbám a jako zkušení střelci důsledně dohlíželi na správnou manipulaci střelnicí.

Každý účastník Veteránské kanady obdržel účastnický diplom. Poděkování patří hlavním organizátorům, manželům ses. Daně Vranovské a br. Aleši Vranovskému, a dalším sestřím a bratrům i dalším přátelům, kteří jim v realizaci akce pomáhali. ■

Připomínka plavského rodáka genmjr. in memoriam Josefa Kholla

text br. Petr Pokovba st.
foto ses. Jarmila Veselá

JEDNOTA ČsOL V JINDŘICHOVĚ HRADCI „br. STANISLAVA BERANA“

Za krásného nedělního pozdně letního dopoledne dne 20. září zorganizovala naše jednota ve spolupráci s Obecním úřadem v Plavsku pietní akt u památníku generálmajora in memoriam Josefa Kholla k připomenutí jeho tragické smrti v průběhu Karpatsko–dukelské operace.

Josef Khol, rodák z Plavska, jeden z nejschopnějších polních velitelů československých zahraničních jednotek bojujících v průběhu druhé světové války na Středním

východě, Africe a na východní frontě, padl dne 22. září 1944.

Tomuto pietnímu aktu předcházela pietní akt u jeho, v loňském roce instalované, pamětní desky na rodném domě v katastru obce Plavsko nedaleko Stráže nad Nežárkou. Obou pietních aktů se, mimo členů jednoty, zúčastnili občané Plavska, jindřichohradeckého Klubu výsadkových veteránů, Klubu historie letectví a členové Klubu vojenské historie 29. pěšího pluku „plk. J. J. Švece“ v dobových uniformách. ■



Sbírka na hrob legionáře Jana Čondla

JEDNOTA ČsOL OSTRAVA 1

text br. Tomáš Rusek
foto Celní úřad pro Moravskoslezský kraj

Dne 30. září 2020 převzali na Celním úřadě pro Moravskoslezský kraj zástupci Jednoty ČsOL Ostrava 1 výtěžek finanční sbírky na obnovu hrobu italského legionáře a strážmistra finanční stráže Jana Čondla v Dolní Lutyni. Symbolický šek v hodnotě 20 663 Kč předal předsedovi jednoty br. Martinu Lokajovi plk. Kamil Kaluža, ředitel Celního úřadu pro Moravskoslezský kraj, mezi jehož zaměstnanci sbírka proběhla, a pan Petr Vlček, předseda Moravskoslezského klubu celníků, jenž se na výsledné částce nemalou měrou podílel.

Italský legionář Jan Čondl se narodil 4. července 1887 v obci Cep na Třeboňsku. Po první světové válce nastoupil k finanční stráž. Po nezbytném zaškolení sloužil od srpna 1920 u pohraničního oddělení v Dětmárovicích. Služba na československo-polsko-německém pomezí, zmítaném nacionálními vášněmi a sociálním napětím, nebyla pro „finance“ vůbec snadná a bezpečná, což se stalo osudným i strážmistru Janu Čondlovi. Dne 9. prosince 1921 zadržel na hranici podezřelého muže, kterého chtěl eskortovat na oddělení. Pašerák však v nestřežený moment vytasil skrytý revolver a Čondla na místě výstřelem usmrtil. Následné pátrání po pachateli bylo neúspěšné. Trojnásobný otec Jan Čondl byl s vojenskými poctami pohřben 12. prosince 1921 v Německé (dnes Dolní) Lutyni.

Bezmála sto let stál Čondlův hrob na hřbitově v Dolní Lutyni jako němý svědek rodinné tragédie. Podrobnosti neštěstí z prosince 1921 se z kolektivní paměti většiny místních pozvolna vytratily a náhrobek časem začal chátrat. Jeho špatný stav



v roce 2019 zapříčinil preventivní odstranění samosprávou. Zpráva o jeho zmizení se díky místním nadšencům vojenské historie dostala ke členům Jednoty ČsOL Ostrava 1, kteří vyvinuli iniciativu za jeho obnovu. Během následného pátrání se br. Tomáši Ruskovi podařilo navázat kontakt s potomky Jana Čondla, a odkryt detaily jeho smutného příběhu.

Na obnovu hrobu přispěla rodina, obec Dolní Lutyně, Československá obec legionářská a největším dílem pak právě aktivní i bývalí příslušníci Celní správy České republiky z Celního úřadu pro Moravskoslezský kraj, kteří tak uctili památku svého prvorepublikového kolegy. Slavnostní odhalení nového náhrobku je plánováno k 99. výročí tragického skonu Jana Čondla, jež připadá na 9. prosinec 2020. (kráceno)

Běželi jsme pro Paměť národa za popravené odbojáře Hladečka a Doskočila

ses. Helena Novotná

JEDNOTA ČsOL V MIKULOVĚ



Organizace Post Bellum pořádala v zářijových dnech běžecké závody v českých a moravských městech. Členové Jednoty ČsOL v Mikulově se zúčastnili Běhů pro Paměť národa v Olomouci a v Brně, které připadly na data poprav dvou protinacistických odbojářů, jejichž životní příběhy jsou předmětem jejich dlouhodobého zájmu a zkoumání: Ing. Karla Hladečka

a Josefa Doskočila. Tito muži byli za protektorátu ústředními představiteli kolínského Petičního výboru Věrní zůstaneme. Díky zradě v pražském vedení byla jejich činnost prozrazena. Odbojáři byli zatčeni gestapem, krutě vyslýcháni, souzeni a v roce 1944 popraveni. Více o jejich osudech uvedeme v připravované knize, zaměřené na Ing. Karla Hladečka.

Paměť národa je projekt obecně prospěšné společnosti Post Bellum. Je zaměřen převážně na dokumentaci a uchování vzpomínek pamětníků na minulý totalitní režim. Startovné na Běh pro Paměť národa bude využito pro potřeby tohoto projektu.

Olomoucký Běh vedl přes Výstaviště Flora. Běžci měli na výběr trasu 1/5/10km dle svých možností a chuti. Běh v Brně se pořádá v areálu Anthroposu. Zde trasa vedla podél Svratky. Na obou akcích bylo složení běžců věkově rozmanité, což svědčí o tom, že myšlenka závodu oslovila skutečně širokou veřejnost. Oba Běhy pro Paměť národa měly také svůj doprovodný program pro děti i dospělé. V Olomouci se jednalo o aktivity v rámci Dne pro rodinu a hudební doprovod. V Brně akci moderoval Michal Isteník. Vedle toho byly připraveny hry a rébusy od Divadla Líšeň, dětská opičí dráha, fotobudka Smybox a hudební program. Ve fotobudce byla jedinečná příležitost vytvořit si originální suvenýr z této akce – fotografii s pozadím Běhu pro Paměť národa, pro zájemce s tematickými rekvizitami. Papírovou fotku si bylo možné za mírný poplatek odnést s sebou, bezplatně pak byly publikovány online.

V Olomouci jsme se rádi setkali s bratry z Jednoty ČsOL Olomouc 1 „6. čs. střel. pluku Hanáckého“. Bratři oživilí akci svým během v uniformách, za což sklidili nemalý potlesk.

Primárním cílem běžeckých závodů nebylo dosáhnout nejlepšího času, nýbrž podpořit myšlenku a činnost projektu Paměť národa. Podporu mohli vyjádřit i neběžci například



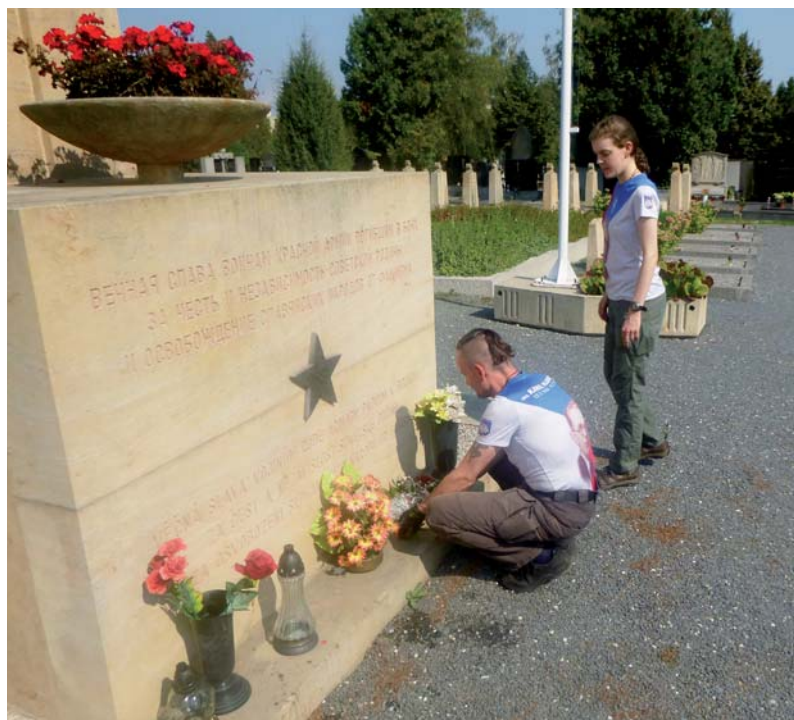
zakoupením knihy či trička u stánku Post Bellum. Nejlepší běžci byli slavnostně vyhlášeni a obdrželi ceny.

Děkujeme obecně prospěšné společnosti Post Bellum, která v roce 2020 uspořádala Běhy v několika městech České republiky. Příští rok se těšíme na shledanou s dalšími bratry a sestrami na Běhu pro Paměť národa!

Běh členů ČsOL Mikulov byl podpořen sponzory, za což jim chceme poděkovat:

Československá obec legionářská – jednota Mikulov, Klub vojenské historie Pevnost Mikulov, Sportovně střelecký klub Mikulov, Český svazu bojovníků za svobodu Břeclav, Brevis PNEU Tuřanská 39, Brno; město Mikulov. Děkujeme taktéž firmě Obleč svůj tým z Blanska za výrobu dresů.

Běh v každém městě jsme doplnili návštěvou pietních míst. V Olomouci se jednalo o hřbitov v Neředíně. Zde jsme jménem Jednoty ČsOL v Mikulově položili květiny k památníku sovětských osvoboditelů a k památníku odboje. Na Ústředním hřbitově v Brně jsme rovněž uctili květinami památku sovětských osvoboditelů. Dále jsme se přesunuli na brněnský hřbitov v Židenicích, kde jsme položili květiny na hrob generála Bohuslava Ečera. Ve dnech 12. a 19. září jsme využili příležitost vzdát poctu alespoň některým z mnoha, kteří se zasloužili o nabytí svobody po letech okupace a teroru. Děkujeme. ■



Pietní akt v Olomouci k 83. výročí úmrtí T. G. Masaryka

br. Petr Žižka

JEDNOTA ČsOL OLOMOUC 1 „6. ČS. STŘELECKÉHO PLUKU HANÁCKÉHO“

V pondělí 14. září 2020 proběhlo u pomníku T. G. Masaryka na Žižkově náměstí v Olomouci vzpomínkové setkání k příležitosti 83. výročí úmrtí prvního prezidenta Československé republiky Tomáše Garrigua Masaryka.

Položením věnců a kytic k pomníku uctili jeho památku zástupci statutárního města Olomouc, Armády České



republiky, Univerzity Palackého v Olomouci a spolků. Na pietním aktu tradičně nechyběla rovněž delegace ČsOL jednoty Olomouc 1 „6. čs. střeleckého pluku Hanáckého“ vedená místopředsdou br. Tomášem Brenzou. Po položení věnců a kytic následoval projev náměstka primátora statutárního města Olomouc Karla Konečného, ve kterém připomenul význam Masaryka pro Československo. Na závěr pietního aktu zazněla státní hymna. ■

Kombinovaný oddíl v Kyšicích

text br. Petr Tolar
foto Magdaléna Cubrová,
Robert Speychal

JEDNOTA ČsOL PRAHA 3



Ve druhé polovině dubna 1945 byl u severofrancouzského města Dunkerque utvořen tzv. Kombinovaný oddíl vyčleněný ze stavu Československé samostatné obrněné brigády. Úkolem oddílu byl rychlý odjezd k západní československé hranici a připojení k americké armádě při osvobozování západních Čech. Dne 8. května 1945 byl oddíl odeslán do Kyšic u Plzně, kde mu bylo nařizeno setrvat na západ od demarkační linie. Pobyt Kombinovaného oddílu v Kyšicích připomíná památník na návsi.

V letošním roce, kdy jsme si připomínali 75. výročí osvobození Československa a konce druhé světové války, se měla uskutečnit také náležitá připomínka příjezdu příslušníků Československé samostatné obrněné brigády do Kyšic. Ovšem pandemie nemocí COVID-19 plány narušila a vzpomínkové akce tak musejí proběhnout s částečným omezením a nadvakrát.

Osmého května se tedy u památníku na kyšické návsi sešlo vedení obce, zástupci krajského úřadu i plzeňského magistrátu, a také členové plzeňské jednoty Československé

legionářské, aby si připomenuli květnové osvobození americkou armádou a příjezd československých vojáků ze západní fronty. Účast členů klubů vojenské historie a ČsOL v historických stejnokrojích byla značně omezena, a proto došlo k další vzpomínce v létě, kdy byla řada vládních opatření proti šíření koronaviru uvolněna. Ve čtvrtek 20. srpna se členové ČsOL z jednoty Praha 3 (ale i dalších jednot) a klubů vojenské historie sjeli i s historickou vojenskou technikou do Kyšic, kde v pět hodin odpoledne u památníku položili květinové dary a vzpomenu na vojáky Kombinovaného oddílu, který byl jedinou jednotkou československého zahraničního odboje ze západu, který se mohl alespoň symbolicky podílet na osvobozování západní části Československé republiky od německé okupace.

Dobové stejnokroje, vybavení a techniku si před a po pietním aktu, celkově od čtyř do šesti hodin odpoledne, měli možnost prohlédnout místní občané i lidé z blízkého okolí, kterých akce přilákala až pět set. Představeno bylo několik kusů historické techniky – osobních vozů Jeep, nákladních vozů Bedford či Chevrolet a motocyklů. Ačkoliv se jednalo o různé typy techniky britské a americké výroby z válečných let, společně měly označení s československým lvem na modro-červeném poli, tedy znak Československé samostatné obrněné brigády bojující od října 1944 do května 1945 s německou posádkou přístavního města Dunkerque. Kromě jednotky československého západního odboje se představila také technika a vybavení americké 4. obrněné divize.

Na vydařenou akci se jistě podaří navázat v dalších letech v klidnějších podmínkách. ■



LETOŠNÍ 8. LEGIONÁŘSKÝ MARŠ

Národní pouť v novém pojetí zaujal

JEDNOTA ČSOL VE FRÝDKU-MÍSTKU

text br. Teodor Hybler
foto KČT Třinec, br. T. Hybler, br. Martin Benerk



Organizátoři akce byli popravdě mile překvapeni zájmem veřejnosti zvláště v současné nepříznivé situaci, kdy byla poněkolkáté přijata další opatření hygieniků proti šíření koronaviru. Ukázalo se, že omezení, které bylo přijato a které bylo nezbytné, se setkalo s pochopením. Jednota ČsOL ve Frýdku-Místku a Klub českých turistů Třinec již ve dnech před touto akcí upozornili účastníky na nové pojetí marše, bez pochodu, bez kontrolních míst na hřebenech Těšínských Beskyd a tradičního cíle uprostřed hor Na Kolibiskách v Nýdku. Upozornění bylo stručné a naprosto srozumitelné. Na vrchu Polední byla na stolech dezinfekce a účastníci byli moderátorem upozorněni na dodržování hygienických zásad.

Všichni si odnesli Legionářský diplom s pořadovým číslem, jubilejní pohlednici, na kterou si mohli orazit tři razítka – 100 let rozdělení Těšínska, 100 let vlajky a Ústavy ČSR a 100 let poslední oběti dělení Těšínska vojína Klementa Štastného.

Hlavní projev přednesl předseda Jednota ČsOL ve Frýdku-Místku br. Petr Majer, který mimo jiné připomněl: „28. červenec 1920 je pro nás natolik významný den, že bychom si ho měli nejen připomínat, ale zároveň si uvědomovat, že od tohoto data měla naše vlast jednoznačně dané hranice. Hranice, s nimiž sousední státy vyjádřily souhlas. Jejich průběh se ovšem naši nepřátelé pokoušeli několikrát zpochybnit, ba je i zrušit. Nikdy to našťěstí netrvalo dlouho. Naše staletími stvrzené státní hranice vedoucí po hřebenech hor i nově vzniklé úseky garantované mezinárodními konvencemi se posléze vrátily na své místo. Tento návrat se neudál bezbolestně, mějme to na paměti. Hranice České republiky jsou dnes pro celý civilizovaný svět definitivní a nenapadnutelné, suverenity našeho státu je od nich odvozena.“

Po projevu byla uložena pod Mohylu české státnosti prst z hrobu vojína Klementa Štastného – člena delimitační komise, poslední oběti dělení Těšínska, a prst z Památníku padlých

čs. legionářů v sedmidenní válce, který se v současné době obnovuje v Orlové.

Za kámen donesený na Mohylu české státnosti pak účastníci marše obdrželi zdarma Šnejdárkův groš. Poměrně velký zájem dětí i dospělých byl o kvíz. Letos poprvé obdrželi všichni, kteří se kvízu účastnili, sponzorský dárek. Poděkování patří Armádě České republiky, která se podílela na zajištění celé akce.

Účastníci legionářského marše si vyslechli projevy, zdravice a historická shrnutí událostí před sto lety a po oficiální části od 12 hod. pak zhlédli skvěle připravenou scénku k 100. výročí vzniku naší vlajky. Nové pojetí organizace legionářského marše, na který přišlo 270 účastníků, se osvědčilo! ■



Slavnostní zahájení Legiovlaku ve Slaném

JEDNOTA ČsOL KLADNO

text ses. Eva Armeanová
foto br. Stanislav Pítr



V úterý 15. září 2020 v 9.00 hod. se na slánském nádraží uskutečnilo slavnostní zahájení Legiovlaku. Po zaznění fanfáry s projevem vystoupila předsedkyně Jednoty ČsOL v Kladně ses. Eva Armeanová, která přivítala starostu města Slaného Martina Hrabánka, tajemníka Jaroslava Brabce, poslance Parlamentu ČR Ludka Munzara, novodobé válečné veterány, slánské baráčníky XVII. župy Františka Holého s rychtářkou a samostatné obce baráčnické Komenský, Kvíc–Kvíček s rychtářem, zástupce Klubu přátel hornických tradic ve slavnostních hornických uniformách a přeživší lidické dítě Pavla Horešovského.

Přítomným rovněž připomněla historii vojenských vlaků a zmínila se také o prvním předsedovi obnovené Jednoty Československé obce legionářské v Kladně válečném veteránovi

plk. v. v. Josefu Petiškovi, který pracoval a žil ve Slaném, a o dalších slánských válečných veteránech např. o Marinu Cavicchiolim, a vzpomněla i Matyldu Klapalovou, která se zúčastňovala akcí ještě v svých 95 letech, Vladimíra Rogla, redaktora Slánských listů a syna ruského legionáře Jaroslava Rogla. Také legionáři ze Slaného a okolí se zasloužili o vznik republiky, jména některých z nich připomíná slánský legionářský hřbitov. Na závěr svého vystoupení požádala o minutu ticha za všechny legionáře, kteří bojovali v době první světové války.

Poté promluvil poslanec Luděk Munzar, který uvedl, že on se ve škole o legionářích neučil, ani nyní se toho moc školáci z učebnic nedozvědí, proto je dobře, že tento projekt vznikl. Prohlídka Legiovlaku přinese mnohem více informací, než text v učebnicích. Legiovlak již v minulosti navštívil a poděkoval za pozvání. Starosta města Slaný Martin Hrabánek ocenil zastavení Legiovlaku ve Slaném a poděkoval Československé obci legionářské. Vyslovil přání, aby si ho mohlo prohlédnout co nejvíce žáků a studentů.

Po projevech zazněla československá hymna a následovalo slavnostní přestřižení pásky v barvě trikolory, kterou přestřihli poslanec Luděk Munzar, slánský starosta Martin Hrabánek, předsedkyně Jednoty ČsOL v Kladně Eva Armeanová a novodobí váleční veteráni Ivo Bedrna a Lubomír Šmehlík. Hosty uctila rychtářka Zdeňka Srbová podáním chleba se solí. Tento krásný starodávný zvyk nám připomněl dobové dokumenty, kde v krojích takto vítali našeho prvního prezidenta T. G. Masaryka, od jehož úmrtí předcházejícího dne uplynulo 82 let.

Během jedné hodiny již byly osádkou Legiovlaku vyhledány několika zájemcům informace o jejich legionářských předcích a obrátila se na nás jedna zájemkyně o členství. Věříme, že si Legiovlak ve Slaném, kde byl k vidění do 20. září, našel své příznivce. Poděkování patří všem hostům a bratrům z Legiovlaku za důstojné slavnostní zahájení. ■



V Olomouci odhalena pamětní deska brig. gen. Františku Dastichovi

br. Milan Vyhřídál,
tajemník jednoty

JEDNOTA ČsOL OLOMOUC 1 „6. ČS. STŘELECKÉHO PLUKU HANÁCKÉHO“

I přes nepříznivou situaci byla dne 29. září letošního roku na Mrštíkově náměstí v Olomouci-Hejčíně odhalena pamětní deska zdejšímu významnému rodákovi Františku Dastichovi. Duchovním otcem a iniciátorem uvedeného projektu byl člen Komise místní části Olomouc-Hejčín a současně též člen Jednoty ČsOL Olomouc 1 br. Aleš Vánský. Pamětní desku nechala svým nákladem zhotovit KMČ Olomouc-Hejčín, přičemž se inspirovala starším projektem desky špkt. Václavu Morávkovi, která byla ve městě odhalena v roce 2017.

Z důvodu pandemické situace slavnostní akt sice proběhl v určité zredukované podobě, avšak za poměrného zájmu místních obyvatel a samozřejmě přítomnosti stejnokrojovaných členů Jednoty ČsOL Olomouc 1 pod tradičním vedením br. místopředsedy Tomáše Brenzy.

Je nutné uvést, že v olomoucké městské části Hejčín nepatří osoba Františka Dasticha ke zcela neznámým. František Dastich se zde narodil 28. září 1895 a vzhledem k ročníku narození se zařadil k lidem, jejichž osud významně ovlivnila jak válka, tak armáda obecně.

Mladý Dastich musel jako čerstvý maturant do vojska narukovat hned v roce 1915 a o několik měsíců později padl na východní frontě do ruského zajetí. Po krátkém pobytu v zajateckých táborech se přihlásil do řad československých legií v Rusku. Není bez zajímavosti, že se jeho první jednotkou stal právě 6. čs. pluk „Hanácký“. Po absolvování důstojnické školy ale došlo k jeho transportu do Francie, kde posílil řady 21. čs. střel. pluku. Ve Francii se dočkal také konce války a vzniku svobodné republiky. V uvedené době se navíc rozhodl v armádě setrvat a ještě v roce 1919 se zúčastnil války proti maďarským bolševikům na jižním Slovensku.

Od roku 1920 pak začal působit ve vojenské diplomacii, není proto divu, že si ho v dnešní době připomínáme především jako vojenského diplomata. Po studiu na pařížské Válečné škole se mu otevřely další možnosti a na několik let proto zakotvil u vojenské rozvědky. U zpravodajství zažil také období první velké reorganizace a především vznik velkých výzev v souvislosti s nástupem Adolfa Hitlera k moci. V roce 1934 se František Dastich v hodnosti podplukovníka gšt. stal naším vůbec prvním vojenským přidělcem v SSSR. Význam jeho moskevské mise navíc podtrhoval fakt, že Sovětský svaz



Členové Jednoty ČsOL Olomouc 1, při příležitosti odhalení desky gen. Dasticha



Brig. gen. František Dastich na snímku z poválečného období

byl od roku 1935 jedním z našich klíčových vojenských spojenců.

Po mnichovských událostech a po okupaci českých zemí armádu opustil. Jako bývalý zpravodajec se dostal pod nepříjemnou kontrolu gestapa. Vlivem situace se musel také vystěhovat z Prahy na venkov. Jako aktivní účastník květnového povstání v českých zemích ho po válce bez problémů přijali nejen do armády, ale také do diplomatických služeb. V hodnosti brigádního generála působil u Spojenecké kontrolní rady v Budapešti a Berlíně. Po komunistickém převratu si uvědomil, že mu ze strany nových mocipánů hrozí vážné nebezpečí, a svého pobytu v zahraničí využil k emigraci. Doma byl v nepřítomnosti odsouzen za dezerci, zbaven vojenské hodnosti a přerazen do stavu mužstva jako vojín v záloze. To mu ale nezabránilo jeho anga-

žování v exilových organizacích, především v Radě svobodného Československa a ve Svazu československých důstojníků v exilu. Zvláště pro naše moderní dějiny je příznačné, že voják, který tři dekády života věnoval službě vlasti, nakonec spočinul tisíce kilometrů od své domoviny. František Dastich zemřel totiž 16. února roku 1964 v New Yorku, kde je také pohřben.

Uvedenou realizací pamětní desky Františku Dastichovi rozhodně neustává další snaha členů Jednoty ČsOL Olomouc 1 a tak v příštím roce plánují odhalit v Olomouci pamětní desku další významné vojenské osobnosti. ■



Projektové dny mladoboleslavské jednoty s představením tradic AČR

br. Michal Beneš

JEDNOTA ČSOL V MLADÉ BOLESLAVI

V polovině srpna uspořádala mladoboleslavská jednota již druhý ročník letního dětského tábora, nejenom pro děti členů jednoty. Tábor se uskutečnil ve východních Krkonoších, pár desítek metrů od státní hranice, v osadě Bobr u Žacléře.

Hlavním cílem tábora bylo poznání přírody, kterou nabízí právě východní část Krkonoš a historii tohoto na dějinné události bohatého kraje v zájmu přiblížení tradic Armády ČR. Prvním úkolem dětí i instruktorů byla výroba

táborových triček, která si děti dle vlastní fantazie připravily. Nezřídka se na nich objevily i vojensko-historické motivy a symboly české státnosti. Každý frekventant tábora zároveň obdržel zápisník, do něhož si po celou dobu tábora zaznamenával své zážitky, postřehy, poznámky, ale i odpovědi znalostních soutěží.

I přesto, že tábor tvořila děvčata a pouze jeden chlapec, první naše cesta nemohla vést nikam jinam, než na soustavu bývalého opevněného pásma z roku 1938, a to na dělostřeleckou tvrz „Ježová hora“ (dnes muzeum Stachelberg). První zastávka proběhla u pietního místa, kde byl v září roku 1938 zákeřně zastřelen vojin Josef Beran, střežící staveniště dělostřelecké tvrze. Dále při procházce po povrchu tvrze jsme si prohlédli lehké objekty vz. 37, spojovací zákopy a především podzemí dělostřelecké tvrze. To bylo pro děti největším zážitkem. Podzemí tvrze nebylo dostavěno a tak jsme mohli vnímat atmosféru jen nahrubo vyrubaných sálů ve skále, chladu a vlhka a přítomnost horníků a stavebních dělníků z roku 1938. Jakmile jsme vystoupali z podzemí ven, nemohli jsme zapomenout na zdejší přírodní krásy a vyběhli po točitém schodišti na rozhlednu Eliška a za krásného počasí sledovali nádherné okolí. Potom jsme již pěším pochodem zamířili na horský hotel Ozón a následně již přes hřeben zpět do tábora.

Další den se počasí změnilo a přšelo, což naštěstí nemělo vliv na morálku osádky tábora ani jejich vedoucích. Cílem se nám stal Trutnov a jeho vojenské památky. Putování jsme zahájili v Muzeu Podkrkonoší. Zde nás přivítal ředitel





muzea Vlastimil Málek a člen naší mladoboleslavské jednoty br. Ondřej Vašata, který se nás ujal a provedl výstavami, které zrovna v muzeu běží. Ondřej se ukázal jako skvělý průvodce. Společně jsme prošli výstavou dětských kočárků a panenek, historií prusko-rakouské války se zaměřením na Bitvu u Trutnova v červnu 1866, jejíž bojiště jsme odpoledne také navštívili. A nezapomněli jsme ani na pomník padlých trutnovských občanů z první světové války, tedy na repliku původní sochy Emila Schwanthnera „Tanec smrti“.

Další dny už proběhly ve znamení příjemného počasí a tak jsme mohli vyrazit do hor. Uspořádali jsme výpravu na Rýchorskou boudu, kde jsme přenocovali do druhého dne. Ti, co vydrželi celodenní výstup a večer neusnuli, měli možnost pozorovat noční oblohu včetně padajících hvězd. A protože jsme tábor mladých legionářů, drželi jsme se cestou, co to šlo, pevnostní linie. Opět jsme zkoumali jak objekty lehkého, tak objekty těžkého opevnění, které obzvláště budily respekt a vlastně i strach.

Dalším zajímavým místem, kam jsme děti přivedli, byl Růžový palouček. Jedná se o místo na státní hranici, kudy odešel do exilu učitel národů Jan Ámos Komenský a již se nikdy do své vlasti nevrátil. A tak ať táborníci chtěli nebo ne, povíдали jsme si o životě a profesní dráze tohoto českého velikána.

A protože příroda a opevnění jsou spolu silně provázány, ukázali jsme dětem, již naposledy, objekt československého opevnění s číselným označením T-S-63, který je ve správě našeho člena br. Jiřího Kratochvíla s přílehlým lehkým objektem



vz. 37. Kdo chtěl, opékal buřty, prohlédl si opevnění nebo stávl v lese domečky pro lesní skřítky.

Tábor hodnotíme velmi pozitivně, nejen proto, že jsme zvládli veškeré nástrahy táboření, ale i to, že jsme naše převážně tábornice zaujali tematikou, která není zrovna holčičí. Důkazem toho byla konečná kontrola zápisníků, které si děti během tábora vedly a ze kterých vyplynulo, že se vůbec nenudily.

Zároveň děkujeme vše pomocníkům, kteří pomohli zajistit zázemí, a zvláště Ministerstvu obrany ČR za podporu. ■

1920–2020: století československé ústavnosti a demokratické armády

text br. Jan Hrubecký
foto Muzeum východních Čech

JEDNOTA ČsOL V HRADCI KRÁLOVÉ



Ve spolupráci s Muzeem východních Čech iniciovala Jednota ČsOL v Hradci Králové vznik výstavy 1920–2020: *století československé ústavnosti a demokratické armády*. Motivací pro vznik výstavy je letošní 100. výročí vydání Ústavy ČSR, které znamenalo přerod z porevolučního provizoria do plně fungující parlamentní demokracie a které předznamenalo vydání branného zákona, díky němuž bylo možno provést proces unifikace formací domácího vojska a legionářských útvarů. Zároveň si připomínáme 100. výročí návratu ruských legií coby majority čs. revolučního vojska, bez kterého by unifikace nebyla možná.

Cílem výstavy tak bylo představit význam těchto důležitých výročí a zároveň připomenou čs. brannou moc 20. let. Úkol to nebyl snadný, jelikož přípravu výstavy poznamenala pandemie koronaviru, navíc Muzeum východních Čech se připravuje na instalaci nové stálé expozice a tak nejsou jeho sbírkové předměty dosažitelné. Byli jsme tudíž odkázáni

na soukromé sbírky členů Jednoty ČsOL v Hradci Králové, bratří z jednoty Mladá Boleslav, z Ústředí ČsOL a také na sbírky řady našich přátel z okruhů zájemců o vojenskou historii čs. legií a branné moci. Díky jejich ochotě a vstřícnosti se podařilo shromáždit množství předmětů se vztahem k tématu.

Vernisáž výstavy proběhla 31. července 2020 za účasti ředitele Krajského vojenského velitelství Hradec Králové plk. gšt. Tomáše Raka a ředitele Muzea východních Čech v Hradci Králové pana Petra Grulichy. Unifikaci a zároveň návrat ruských legií do vlasti jsme se rozhodli znázornit formou diorámy, v níž si v symbolickém gestu podávají ruce ruský legionář a příslušník domácího vojska, mobilizaci roku 1921 jsme rovněž znázornili diorámou kanceláře, kde mobilizovaný záložník dělostřelectva dostává pokyny o svém zařazení. Podařilo se zrekonstruovat podoby příslušníků 32. střeleckého pluku italských legií, 21. pluku čs. legií ve Francii, 4. střeleckého pluku „Prokopa Velikého“ legií v Rusku, 18. pluku domácího vojska, 1. pluku Stráže svobody, hraničářského praporu 2 „Roty Nazdar“, 5. pěšího pluku, 2. cyklistického praporu a leteckého pluku 1. Mezi exponáty najdeme exempláře polních telefonů, zdravotnických potřeb, plynových masek, lehkých a těžkých kulometů, pušek, ručních granátů či osobních potřeb čs. vojáka v letech existence první Československé republiky.

K nejzajímavějším exponátům se řadí sbírka italských útočných nožů pugnale upravených legionáři, originální výtisk mobilizační vyhlášky z roku 1921, pomůcka pro rozeznávání hodností z poddůstojnické školy 20. let, jídelní servis z důstojnické jídelny pěšího pluku 4 „Prokopa Velikého“, chirurgická sada čs. armády nebo pilotní kombinéza, kukla a brýle čs. letce. Sestřihem unikátních filmových záběrů událostí let 1914–1930 z perspektivy čs. legionářů a příslušníků čs. armády přispěl dokumentarista Jakub Tabery. Nejen jemu, nýbrž i všem, kteří se na vzniku výstavy podíleli, mnohokrát děkujeme. Výstava potrvá do 1. listopadu 2020 a k její návštěvě všechny bratry a sestry vřele zveme. ■



Vzpomínka na obránce hranic v Lužických horách v roce 1938

br. Tomáš Pilvousek
předseda jednoty

JEDNOTA ČsOL V MLADÉ BOLESLAVI



Vsobotu 26. září 2020 se v Lužických horách uskutečnilo tradiční vzpomínkové setkání, které připomnělo smutné události roku 1938. Je tomu již 17 let, kdy byl na hraničním přechodu z Dolní Světlé do saského Waltersdorfu vybudován Jednotou Československé obce legionářské v Mladé Boleslavi pomník československých hraničářů. Pomník připomínající příslušníky Stráže obrany státu a finanční stráže. Pomník připomínající odhodlání a boj za demokratické a svobodné Československo. Pomník připomínající boj, který se na tomto místě odehrál před 82 lety.

Oproti loňsku, kdy se vzpomínka odehrávala za krásného slunečního dne, nám letos počasí ukázalo svou odvrácenou tvář. Silný déšť, vítr a teplota jen něco kolem 7 stupňů. Ale i v tomto nečase jsme se po desáté hodině dopolední vydali na vrchol hory Luž. Letos poprvé sami, bez dalších zájemců, což bylo ale vzhledem k nepříznivému počasí pochopitelné. Na vrcholu Luže nás krom silného větru a deště přivítalo i drobné sněžení. Po nezbytném fotografování jsme raději volili cestu zpět, a ani na novou rozhlednu nezbylo mnoho času. Pro mraky stejně nebylo nic vidět.

Samotný odpolední ceremoniál začal ve 14 hodin u pomníku hraničářů na hraničním přechodu Dolní Světlá – Waltersdorf. Déšť sice poněkud zeslábl, ale vítr a zima nikoli. Proto jsme museli program zkrátit. Důstojnou kulisu celé vzpomínky tvořili opět nejen dobově stejnokrojovaní příslušníci finanční stráže, armády, četnictva a policie, ale také příslušníci Čestné jednotky Policie České republiky z Liberce. Je obzvláště chvályhodné, že současná policie nezapomíná na své vlastní tradice, neboť četníci a policisté bojovali v roce 1938 bok po boku s finančními strážníky v jednotkách Stráže obrany státu.

Vlastní pietní akt, jehož realizace byla podpořena Ministerstvem obrany ČR, zahájil přivítáním přítomných předseda



Jednoty br. Tomáš Pilvousek. Především jsme rádi přivítali pana hejtmána Libereckého kraje Martina Půtu, paní starostku z Mařenic Dagmar Novotnou a pana starostu z Krompachu Františka Chadimu. Následně krátce promluvil br. Jaroslav Beneš. Vzpomínkový akt dále pokračoval položením věnců a kytic k pomníku. Po odeznění čestné salvy a Československé státní hymny pronesl krátký pozdrav hejtmán Libereckého kraje pan Bc. Martin Půta. Po něm přednesl krátký projev i zastupitel města České Lípy PhDr. Miroslav Hudec. Zcela nakonec jsme panu hejtmánovi Půtovi a bratru Henkemu, předsedovi českolipské jednoty ČsOL, předali historické pamětní listy, vydané již v roce 2004 při příležitosti prvního výročí odhalení pomníku.

Těší nás, že i přes absolutní nepřízeň počasí přišlo spolu s námi zavzpomínat i poměrně dost početné obecní zastupitelstvo. Jako každý rok přišli i potomci příslušníků finanční stráže z Lužických hor. Právě jejich otcové a dědové bránili se zbraní v ruce svobodu předválečného demokratického Československa.

Všem účastníkům bychom rádi poděkovali a těšíme se na setkání zase za rok. A doufejme, že již za lepšího počasí. ■



Vzpomínka na oběti roku 1938 v Broumovském výběžku a Orlických horách

JEDNOTA ČsOL V HRADCI KRÁLOVÉ



Renovovaná podoba hrobu vojína Bally

Jednota ČsOL v Hradci Králové od roku 2018, kdy iniciovala vznik informačního panelu rozvíjejícího sdělní pamětní desky na místě skonu vojína Daniela Bally, usilovala o uvedení jeho hrobu na vojenském hřbitově v Josefově do důstojného stavu. Zároveň díky přátelům z řad klubů vojenské historie tematicky se zabývajících



Pietní akt za Stanislava Roubala u jeho hrobu ve Velkém Poříčí

československou brannou mocí, četnictvem, finanční stráží a Stráží obrany státu ožila myšlenka každoročně připomínat události podzimu 1938 v regionu východních Čech, konkrétně Broumovského výběžku a Orlických hor formou pietních aktů. Od roku 2018 tak jednota Hradec Králové organizuje pietní jízdu, kdy její členové a kolegové navštěvují v historických stejnokrojích čs. ozbrojených sborů místa, kde byly svedeny boje v září a říjnu 1938 a kde odpočívají naši padlí.

Třetí ročník pietní jízdy začal v Božanově u roku 2018 odhalené pamětní desky, upomínající na obranu celního úřadu



Pietní akt za Jindřicha Freiwalda na legionářském hřbitově v Hronově



Čestná salva za Josefa Navrátila

23. září 1938 v ranních hodinách, kdy byli v boji s 50 příslušníky Sudetendeutsche Freikorps raněni strážmířtři četnictva Václav Ježek, dopravený do náchodské nemocnice, a František Pražák, který se po ošetření vrátil za kolegy zpět na hranice. Následovala zastávka u kostela sv. Markéty v Šonově, kde se družstvu SOS 26. září podařilo odrazit útok 60 teroristů, tři z nich usmrtil a 12 zranit. Pokračovali jsme do Hodkovic ke kapli sv. Jana Křtitele, kde padl vojín Daniel Balla, a následně na legionářský hřbitov do Hronova, kde jsme připomněli význačného rodáka, Ing. Jindřicha Freiwalda. Předposledním pietním aktem prvního dne jízdy, v neděli 27. září, byl hřbitov ve Velkém Poříčí, kde spočinul desátník četnictva Stanislav Roubal, padlý v Habartově coby příslušník četnického pohotovostního oddílu Falknov nad Ohří. Zde nás velmi potěšila účast příbuzných z rodiny Roubalových.

Zamýšleným vyvrcholením akce bylo slavnostní odhalení hrobu vojína Bally na vojenském hřbitově v Josefově. Bohužel pandemie zhatila účast hejtmána Královéhradeckého kraje pana Jiřího Štěpána, České televize i řady pozvaných účastníků a tak proběhla podstatně komorněji, než jsme plánovali. Povzbudila nás ale účast místopředsedy ČsOL br. Tomáše Pilvouska a br. Jiřího Kratochvíla z jednoty Mladá Boleslav. Obnovení hrobu spočívalo v kultivaci zeleně, výroby a úpravy dřevěného kříže, výroby a osazení tabulky s informací o vojínu Ballovi a úpravy okolí hrobu včetně označení hrobového místa č. 170.

V pondělí 28. září jsme pokračovali do Orlických hor, kde jsme navštívili oddělení finanční stráže v dnešní turistické chatě Luna nedaleko Orlického Záhoří a vzpomněli na velitele nedaleké chaty pro osádky lehkých opevnění číslo X štábního kapitána Miloše Morávka, který obdržel pochvalu velitele hraničářského pluku 19 za své chování a jednání v průběhu dramatických událostí podzimu 1938. Škpt. Pěch. Morávek, účastník Pražského povstání, jenž se vyznamenal v bojích na Karlově náměstí, se stal obětí komunistického režimu, jelikož byl popraven ve vykonstruovaném procesu roku 1951.

Pokračovali jsme k celnici v někdejší Kunštátě v Čechách, dnešním Orlickém Záhoří, kde jsme vzpomněli boje ve dnech 20.–22. září 1938, kdy byl při přepadu Freikorpsu raněn dozorce finanční stráže František Bílek, a zastavili jsme se u oddělení finanční stráže v Nové Vsi, kde byl 22. září těžce raněn při útoku Freikorpsu, krytého palbou těžkého kulometu z Německa, dozorce finanční stráže František Rázek. Utrpěl mnohočetná zranění střepinami ručního granátu, což mělo za následek ztrátu levého oka.

Naše cesta pokračovala do Vrchní Orlice, kde jsme uctili památku zde 27. září 1938 smrtelně postřeleného dozorce finanční stráže Josefa Navrátila a skončila v Bartošovicích na místě Freikorpsem 22. září vypálené celnice, kterou následně obsadili příslušníci osádek objektů nedalekého těžkého opevnění. V Božanově, Hodkovicích, Hronově, Velkém Poříčí, Josefově a Vrchní Orlici jsme položili květinové dary. V Hronově, Velkém Poříčí, Josefově a Horní Orlici zazněla k uctění památky našich padlých čestná salva.

Velice děkujeme všem, kteří se účastnili a pomohli pietní jízdu organizovat, zejména bratřím a přátelům podepsaným pod obnovou hrobu vojína Bally. Plánujeme již trasu na příští rok a věříme, že i čtvrtý ročník bude úspěšný. Vede nás k tomu velké množství lokalit v regionu spjatých s těmito událostmi a také velký morální význam obětí přinesených roku 1938.

Není asi lepšího epitafu za naše padlé obránce hranic než ten, který pronesl na pohřbu padlých četníků ve Falknově 17. září starosta Falknova, inspektor ČSD Michal: „Nestavěli jsme po 28. říjnu 1918 ani vězení, ani pevnosti. Stavěli jsme školy. Školy pro každý národ v republice zastoupený. Chtěli jsme závodit s ostatními národy v kultuře, našimi pevnostmi byly přítomné školy. Vy padlí jste chránili zákon, svobodu, volnost všech národností v naší vlasti. My ve svých školách vedeme mládež k tomu, aby milovala svůj národ a měla v úctě každý národ jiný.“ ■



Členové KVH a ČsOL u repliky hraničního sloupu ČSR v Bartošovicích



Hraničáři z Krkonoš 1920–2020

text br. Tomáš Pilvousek, předseda jednoty

foto br. Tomáš Pilvousek,

Karolína Kratochvílová

JEDNOTA ČsOL V MLADÉ BOLESLAVI

V samém srdci nejvyšších českých hor si Československá obec legionářská a další subjekty připomněly, v české společnosti téměř neznámé, výročí vzniku moderní a jednotné Československé armády. Vznik armády kodifikoval branný zákon z roku 1920, který společně se stabilizací vyšších armádních celků dal vzniknout i novým útvarům, které měly, v případě ohrožení státu, bránit i nejvyšší partie Krkonoš a Podkrkonoší. Projektem venkovní výstavy byl návštěvníkům představen proces unifikace, vznik armády, vojenské jednotky v regionu i události z let 1918–1938.

V areálu dolní stanice lanovky na Medvědin vyrostl dobový tábor čs. armády, jehož největším lákadlem byl 7,5 cm horský kanon vz. 15. Ten byl mimo jiné ve výzbroji Čs. horského dělostřeleckého oddílu č. 254 s posádkou v Hostinném a Trutnově na počátku 20. let. Kanony se pak podílely i na připravované obraně v nejvyšších partiích hor na konci 30. let.

Údolí Labe pak po celý den provoněla vůně z vojenského guláše, který byl připraven v horské polní kuchyni vz. 17 členy pevnostního Muzea „Na Kočičáku“.

Proti proudu Labe směrem k Dívčím Lávkám pak návštěvníci symbolicky procházeli jednotlivými etapami vývoje v oblasti výstroje a výzbroje čs. armády v meziválečném období. Na prvním stanovišti bylo k vidění kulometné družstvo legionářského Čs. pěšího pluku č. 22 s těžkým kulometem francouzské provenience Hotchkiss, který společně s dalšími exponáty zapůjčil Vojenský historický ústav v Praze. Pěší pluk 22, který po celou dobu své existence navazoval na legionářské tradice ze západní fronty světové války, sídlil v meziválečném období v Jičíně.

Následovalo stanoviště kulometného oddílu Hraníčářského praporu 2 v podání členů vojensko-historického klubu Rota Nazdar s těžkým kulometem vz. 24. Právě hraníčářský prapor z Trutnova je neodmyslitelně spjat s vojenskou historií Krkonoš v období mezi světovými válkami.

Kritické období konce 30. let prezentovala hned dvě stanoviště. Jedno připomnělo návštěvníkům důvody výstavby pevnostní linie v regionu nejvyššího českého pohoří a bylo situováno nedaleko objektu lehkého opevnění úseku H-2 (Špindlerův Mlýn). U objektu byly prezentovány nejmodernější zbraně čs. armády z konce 30. let, zejména pak těžký kulomet vz. 37, který s sebou přivezli členové KVH Brendy z pevnostního muzea T-S 26.

Zcela poslední stanoviště na soutoku Labe a Bílého Labe pak prezentovalo jednotky Stráže obrany státu v regionu Krkonoš, vyzbrojené lehkým kulometem ZB 26. Jednotlivé roty SOS spadaly v roce 1938 převážně do obvodu praporu v Jičíně a tvořili je příslušníci finanční stráže, četnictva, policie a vojenských posil. Příslušníci oděni do dobových stejnokrojů představili nejenom službu v rámci výše uvedených jednotek, ale připomněli návštěvníkům konflikty se sudetoněmeckým teroristickým Freikorpssem.

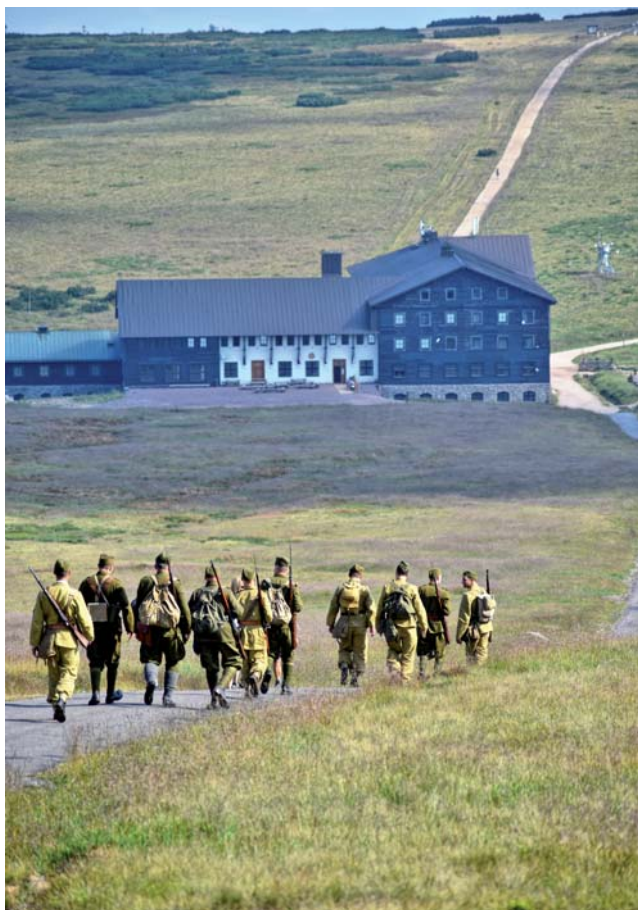
Proudy návštěvníků, zvědavé otázky, ale i příjemný průběh celé akce byl odměnou všem, kteří se na přípravě prezentace podíleli. Jmenovitě Jednota ČsOL v Mladé Boleslavi s podporou Ústředí ČsOL a Ministerstvem obrany ČR. Akci svojí účastí dále podpořili přátelé z klubů vojenské historie Rota Nazdar, z. s., Muzeum na Kočičáku, KVH Brendy a další.





V sobotu 8. srpna se po zdárném ukončení veřejné prezentace Hraničáři z Krkonoš 1920–2020 vydala skupinka členů mladoboleslavské jednoty ČsOL a příslušníků spolku Rota Nazdar v historických stejnokrojích Hraničářského praporu 2 a Finanční stráže do nejvyšších partií Krkonoš.

Výstup byl zahájen v sobotním podvečeru ve Špindlerově Mlýně a Dlouhým dolem směřoval k horskému hotelu Výrovka, jehož bohatá vojenská minulost symbolicky dotvářela atmosféru celého podniku. V sedle pod Luční horou, na rozcestí historické Slezské cesty do Pece a cesty do Špindlerova Mlýna, bývalo stanoviště Finanční stráže ještě za dob Rakousko-Uherska. V roce 1927 byla v těchto místech



zahájena péčí Svazu čs. důstojníků stavba roubeného objektu, který nesl jméno po brig. generálu Františku Havlovi, předním iniciátorem projektu. Současně začalo Ministerstvo národní obrany v těsném sousedství Havlovy boudy realizovat vojenský srub Výrovka. Objekt získal na důležitosti zejména v období přímého ohrožení státu v roce 1938 sousedním Německem. Od března 1938 byla v hřebenovém sruhu umístěna prozatímní četnická stanice a od 8. července byl interiér budovy adaptován pro kasárenské využití. V srpnu 1938 se do něj pak nastěhovali vojáci 3. pěší roty a 4. kulometné roty Hraničářského praporu 2 „Roty Nazdar“.

Po přenocování a zaslouženém odpočinku se druhý den vydala skupina, za čtené pozornosti i dotazů turistů, do sedla mezi Luční a Studniční horou, kde se do současnosti nacházejí památky připomínající horečné přípravy na obranu republiky v roce 1938. Kromě pětice vybetonovaných objektů lehkého opevnění úseku H-1 (Luční hora) jsou k vidění i četná a v terénu dodnes patrná polní opevnění. Po vzpomínce na události konce třicátých let jsme sestoupili na Luční boudu a po nezbytném posílnění sestoupili úbočím Kozích hřbetů zpět do Špindlerova Mlýna. ■



Českoslovenští legionáři z 22. čs. střeleckého pluku se stali základem pro vznik jičínského Čs. pěšího pluku č. 22. Vojáci pluku na své legionářské tradice navázali i čestným názvem „Argonský“, který získali v roce 1922.

100 let československé branné moci a počátky 4. pěší divize v letech 1920–1921

text br. Jiří Kratochvíl a br. Tomáš Pilvousek
foto VHÚ-VHA Praha a Archiv Jednoty ČsOL v Mladé Boleslavi

„Dnem 1. ledna 1920 stanete se všichni jedním tělem, ovládaný tž duchem. Pluky zahraničního vojska francouzského, italského i ruského stávajíc se ve smyslu své slavné tradice základem nových pluků, doplněných oddíly vojska domácího, dávají jim své jméno, své osvědčené velitele, své slávou pokryté prapory. Tam, kde nebudou nové pluky spojovány z vojska zahraničního a domácího, přeneste, vojáci, do našich nových pluků ty nejlepší složky své vojenské minulosti, posílíte v nich nového ducha republikánského...“
(armádní rozkaz ministra národní obrany Václava Klofáče)



Dělostřelectvo v Krkonoších reprezentoval Horský dělostřelecký oddíl č. 202, který byl v rámci unifikace přerčíslován na Čs. horský dělostřelecký oddíl č. 254. Od mobilizace v roce 1921 byla jeho 2. baterie dislokovaná ve Františkánském klášteře v Hostinném.

Po definitivní porážce maďarských vojsk, pádu nacionálního bolševismu a obsazení Budapešti rumunskými a dohodovými jednotkami opadlo politické i vojenské napětí na jižní hranici Slovenska. Československé vrchní velení na tyto události reagovalo postupným uvolněním mimořádných válečných opatření. Zahájil se tak nejenom přechod armády do mírového stavu, ale také mimořádně potřebný proces unifikace čs. branné moci, tedy splynutí domácího a zahraničního vojska v jednotný celek.

Československá armáda byla ve svých počátcích značně různorodý organismus, nejednotná nejenom výstrojí, výzbrojí, ale i ideově a organizačně. Existovala řada skupin, v nichž se projevovala řevnivost, svoji úlohu hrály i nekompatní dobrovolnické útvary. Unifikace se tak netýkala pouze sjednocení organizačního a ideového rozdílu mezi domácím a legionářským vojskem. Jasným cílem bylo komplexní reformou dospět k jednotné armádě, jednotící státní ideji, s kompaktním důstojnickým sborem. To vše se shodnými stejnokroji, výzbrojí, legislativou, dokumentací, předpisy apod.



Náčelník francouzské vojenské mise, gen. Louis-Eugène Faucher, dekoruje prapor Pěšího pluku 22 „Argonského“ během jedné ze slavností v Jičíně

Základy moderní armády jsou spojeny především s organizačním oddělením hlavního štábu a plukovníkem Rudolfem Kalhousem. Jedním ze základních kamenů nové organizace pak byl branný zákon, přijatý v roce 1920, který dělil

čs. brannou moc (jak se následovně vojsko nazývalo) na aktivní armádu, I. a II. zálohu. Zákon stanovil brannou povinnost pro všechny československé státní občany a stanovil prezenční službu v délce (fakticky) dvou let. Aktivní armáda



Příslušníci Pěšího pluku 22 „Argonského“ pod kaplí svatě Máří Magdalény na vrcholu Zebína nedaleko Jičína



Vojáci Čs. hraničářského praporu čís. 2 v kasárnách v Broumově v roce 1921. Na snímku je patrná různorodost v používání vojenských stejnokrojů. Řada vojáků nosí blůzy z dědictví československých legionářů v Rusku.

(budovaná na kádrovém principu) byla souhrn osob, zvířectva a materiálního vybavení, zajišťující účelnou obranu země v míru. Zároveň byla základem k vytvoření válečné armády. Organizačně se členila na vyšší jednotky, vojenská tělesa, vojenské úřady a ústavy. Vyššími jednotkami byly divize a brigády, jejich velitelství pak byla společně se zemskými vojenskými velitelstvími (podřízenými ústřednímu orgánu – Ministerstvu národní obrany) vyššími velitelstvími.

4. PĚŠÍ DIVIZE

Československá republika byla rozdělena na čtyři zemské vojenské obvody. V obvodu Zemského vojenského velitelství pro Čechy bylo na počátku roku 1920 zřízeno pět divizních velitelství, mezi nimi i velitelství 4. pěší divize v Hradci Králové, ustanovené na základech velitelství 1. divize (původně vzniklé v roce 1919 v Užhorodě). Velitelství divize bylo umístěno v budově čp. 32 na Velkém náměstí (budova bývalé Jezuitské koleje, nyní Nové Adalbertinum). Nová organizace s sebou přinesla zánik dočasných vyšších velitelství, mimo jiné Vojenského inspektorátu v Hradci Králové a jemu podřízených Okrskových velitelství v Trutnově a Vysokém Mýtě.

Již od vzniku 4. pěší divize se v jejím svazku nacházela 7. pěší brigáda (velitelství v Josefově, posléze v Hradci Králové) a 8. pěší brigáda (velitelství ve Vysokém Mýtě). Do svazku každé pěší brigády spadala dvě vojsková tělesa – pěší pluky (čís. 4 a čís. 22 u 7. pěší brigády, čís. 21 a čís. 30 u 8. pěší brigády). Pěší pluky sestávaly z velitelství s pomocnou rotou, z technické roty, třech polních praporů a náhradního praporu. Přímou podřízenou velitelství divize bylo další vojskové těleso – hraničářský

prapor (čís. 2) s velitelstvím, hraničářskou technickou rotou, čtyřmi hraničářskými rotami a náhradní rotou.

V létě roku 1920 byla uskutečněna mírová organizace dělostřelectva: u velitelství divize bylo zřízeno velitelství dělostřelectva a jemu byly podřízeny vzniklé dělostřelecké útvary. Už v roce 1921 bylo ale velitelství dělostřelectva reorganizováno na velitelství 4. polní dělostřelecké brigády (s velitelstvím také v Hradci Králové). Do svazku dělostřelecké brigády spadala tři tělesa: jeden lehký dělostřelecký pluk (čís. 4), jeden hrubý dělostřelecký pluk (čís. 104) a jeden horský dělostřelecký oddíl (čís. 254).

Prvním velitelem 4. pěší divize byl francouzský důstojník ve službách čs. branné moci, generál V. hodnostní třídy Armand-Charles Philippe. Po něm v čele divize stanuli čs. důstojníci, vzeší z bývalé rakousko-uherské branné moci nebo z čs. zahraničního vojska (legií): generálové Karel Böttner (1921–1923), Jan Votruba (1923–1924), Antonín Mikuláš

Číla (1924–1925) a od roku 1925 až do konce roku 1932 generál Ludvík Krejčí, budoucí náčelník hlavního štábu čs. branné moci.

Přibližme si nyní ve stručnosti tři vojsková tělesa, působící v severovýchodních Čechách a zajišťující obranu krkonošského horského pásma. Tělesa vznikala postupně na základě výnosu Ministerstva národní obrany čj. 5.700/org. z konce roku 1919 (o splnutí zahraničního a domácího vojska) vlastními prováděcími výnosy v průběhu roku 1920.

ČS. PĚŠÍ PLUK ČÍS. 22

Vznikl v srpnu roku 1920 na základech 22. čs. střeleckého pluku (čs. legie ve Francii) a Pěšího pluku č. 74 (domácího



Výcházková čepice mužstva z počátku 20. let



Vojín kulometné roty Praporu polních myslivců č. 2 v tzv. kolkovaném stejnokroji z původní rakousko-uherské výstroje. Tyto stejnokroje se používaly do zavedení vlastního československého stejnokroje na počátku 20. let. V této podobě zasáhli příslušníci i do bojů na Těšínsku a jižní hranici Slovenska v roce 1919.



Unifikace čs. branné moci se dotkla i výstrojních předpisů. Po delším vývoji byl v roce 1922 zaveden československý polní stejnokroj barvy khaki. Na snímku vojín pěšího družstva Hraničářského praporu 2 ve 20. letech. Hlava je chráněna hojně využívanou původní rakousko-uherskou přilbou (M17).

vojska). Velitelství pluku s pomocnou rotou a plukovní hudbou, technická rota (sestavující ze dvou zákopnických čet a spojovací čety), III. polní prapor a náhradní prapor byly umístěny v Jičíně. V Jičíně byl umístěn i II. polní prapor, ale až od roku 1921, po návratu z Podkarpatské Rusi. Zbývající I. polní prapor byl nakrátko posádkou v Hostinném, poté byl dislokován mimo Krkonoše (v Josefově). Každý polní prapor sestával ze čtyřech polních rot, kde čtvrtá rota byla kulometná. Jako pokračovatel legionářské tradice obdržel pluk prapor bývalého 22. čs. střeleckého pluku a čestný název „Argonský“.

ČS. HRANIČÁŘSKÝ PRAPOR ČÍS. 2

Na základech Praporu polních myslivců č. 2 byl v lednu 1920 ustanoven Čs. hraničářský prapor čís. 2. Dislokace tohoto nového tělesa určeného pro službu v pohraničí byla určena následovně: Velitelství praporu, hraničářská technická rota (sestavující ze zákopnické čety, spojovací čety a čety děl) a náhradní rota Trutnov, 1. a 3. hraničářská rota (3. rota cyklistická) Broumov, 2. hraničářská rota Vrchlabí (od roku 1921) a 4. hraničářská rota (kulometná) Josefov. I hraničáři v Trutnově přijali legionářské tradice. Dekretem prezidenta republiky T. G. Masaryka ze dne 16. května 1932 přijal Hraničářský prapor 2 čestné přízvisko „Roty Nazdar“.

ČS. HORSKÝ DĚLOSTŘELECKÝ ODDÍL ČÍS. 254

Na základech Horského dělostřeleckého oddílu č. 202 vznikl v červnu roku 1920 Čs. horský dělostřelecký oddíl čís. 254. Velitelství oddílu se spojovací četou, náhradní

baterie a 3. baterie byly umístěny v Trutnově, 2. baterie v Poříčí, 1. baterie se v té době nacházela v Košicích, později v Sečovicích na Slovensku. Po svém návratu do Čech byla 1. baterie v září 1920 dočasně dislokována v Úpici. V roce 1921 byla 1. baterie odeslána do Českého Krumlova k Čs. horskému dělostřeleckému oddílu čís. 255. Původní 3. baterie v Trutnově byla přecíslována na 1. baterii.

Na podzim roku 1920 nastoupili první nováčci k výkonu prezenční služby. Tím byla udělena pomyslná tečka za náročným procesem unifikace.

Prvním velkým milníkem pro příslušníky 4. pěší divize byl říjen 1921. Dne 24. října 1921 byla vyhlášena mobilizace čs. branné moci (první mobilizační den byl stanoven na 27. říjen 1921). Československá republika tak reagovala na pokus Karla I. o restaurování habsburské monarchie na uherském trůně. Do činné vojenské služby byli povoláni příslušníci pěchoty, dělostřelectva, jezdeckta a letectva v záloze ročníků 1895 a mladší. Příslušníci zbylých druhů zbraní a služeb pak mobilizovali od ročníku 1890 (specialisté i starší). Mimořádná opatření postihla čs. brannou moc v počátečním stádiu její organizace, což se projevilo zejména zjevnými materiálními nedostatky. Zemská vojenská velitelství v Bratislavě a Užhorodě dostala 25. října 1921 rozkaz provést „plán H“, tedy zaujetí obrany hranice s Maďarskem. Útvary v Čechách, tedy i ty podřízené velitelství 4. pěší divize, neopustily své mobilizační stanice. Pokus Karla I. přišel vniveč, dne 10. listopadu 1921 tak mohla být zahájena postupná demobilizace a následovalo období několikaletého budování armády v míru. ■



ZÁMEČEK PARDUBIČKY – LARISCHOVA VILA, národní kulturní památka: Oheň(bez)naděje 2020

Dne 24. června 2020, v den smutného výročí vyhlazení osady Ležáky, proběhl na Zámečku již 10. ročník projektu Československé obce legionářské Oheň(bez)naděje. Významnou součástí programu byla pieta ve sklepeních k připomenutí 194 obětí poprav v roce 1942, pieta u památníku ležáckých dětí a slavnostní zpřístupnění revitalizovaných částí Larischovy vily spojené s prohlídkou interiérů doplněných exponáty Východočeského muzea v Pardubicích. Důležitý projekt podpořili svou účastí místopředsdkyně Senátu PČR paní Miluše Horská, hejtman Pardubického kraje pan Martin Netolický, primátor statutárního města Pardubice pan Martin Charvát, velvyslanec Velké Británie v ČR pan Nick Archer s chotí, ředitel Památníku Lidice pan Eduard Stehlík, rektor Univerzity Pardubice Jiří Málek, historik Jiří Kotyk a další významní hosté. Československou obec legionářskou reprezentoval její předseda br. Pavel Budinský spolu s místopředsedou



ČsOL br. Tichomirem Mirkovičem. K nejvýznamnějším účastníkům projektu patřili paní Jarmila Doležalová, roz. Štulíková a pan Antonín Burdych, pamětníci tragických událostí z roku 1942.

ZAPÁLENÍ OHNĚ(BEZ)NADĚJE

Pieta v Ležákách se v letošním roce konala v omezeném rozsahu v důsledku protiepidemických opatření vlády. Byli jsme proto velmi rádi, že nám ředitel Památníku Lidice umožnil zahájit tradiční projekt před zahájením vlastní piety. Oheň zažehla paní Jarmila Doležalová společně s místopředsdkyní Senátu PČR paní Miluší Horskou. Lucerny společně s paní Doležalovou a její vnučkou převezli do Pardubic příslušníci Roty Nazdar v dobových stejnokrojích.

PROGRAM V LARISCHOVĚ VILE

Program v Larischově vile byl slavnostně zahájen ve 14 hodin. Po pietě ve sklepeních Zámečku k uctění památky zavražděných



hrdinů, přivítal hosty předseda Československé obce legionářské br. Pavel Budinský. Ve svém projevu mj. připomenul, že před pěti lety získala Československá obec legionářská do vlastnictví Larischovu vilu. Od tohoto okamžiku na sebe naše organizace vzala závazek a odpovědnost vybudovat zde památník, který bude důstojně připomínat osud ležáckých obyvatel a dalších hrdinů zavražděných v roce 1942. Dále br. předseda uvedl, že velice oceňuje skutečnost, že si náš záměr vzaly za své další instituce, které se pro nás staly nepostradatelnými partnery. Závěrem svého vystoupení poděkoval Ministerstvu kultury ČR, Pardubickému kraji a statutárnímu městu Pardubice za podporu a spolupráci při uskutečňování našeho záměru.

Dále vystoupila s projevem místopředsedkyně Senátu PČR paní Miluše Horská, která hovořila o významu práce s mladou generací. Proto mj. podporuje naše projekty pro mládež, jako je právě projekt Oheň (bez)naděje. Ten zaštiťuje od jeho zahájení v roce 2011.

Hejtman Pardubického kraje pan Martin Netolický shrnul historii spolupráce na projektu revitalizace Larischovy vily a zdůraznil, že právě společným úsilím legionářů, kraje, města i státu lze uskutečnit významné projekty. Takovým projektem bezpochyby revitalizace národní kulturní památky je.

Velvyslanec Velké Británie J. E. Nick Archer ve své zdřevici v českém jazyce připomenul mj. společný boj našich národů během druhé světové války a popřál Československé obci legionářské i jejím partnerům naplnění předsevzetí dokončit zdárně revitalizaci objektu.

Závěrem vystoupil náměstek primátora Pardubic pan Jakub Rychtecký, který zdůraznil dobrou spolupráci mezi městem a Československou obcí legionářskou a připomenul, že město pracuje na projektu revitalizace nedalekého popraviště, které by do budoucna mělo být propojeno s objektem Zámečku.





UCTĚNÍ PAMÁTKY LEŽÁCKÝCH DĚTÍ

Ležácké děti byly v Larischově vile násilně odebrány svým matkám. Proto jedním z důležitých záměrů Československé obce legionářské je vybudování památníku těmto dětem. Po dobu revitalizace uctíváme jejich památku u jižního průčelí Zámečku. Takto neformálně byla uskutečněna pieta i v rámci projektu Oheň(bez)naděje. Každým rokem jezdíme po stopách ležáckých dětí po trase Ležáky, pardubický Zámeček, Praha, Lodž, Chelmno, letošní situace ale nedovolila celou trasu v tomto termínu absolvovat.

PROHLÍDKA EXPOZIC V LARISCHOVĚ VILE

Po uctění památky dětí byla zahájena prohlídka revitalizovaných částí Larischovy vily. Zpřístupněny byly všechny prostory ve věži a dále část rekonstruovaných sklepů, kde byli drženi



před popravou obyvatelé osady Ležáky. S expozicemi nám velmi pomohli Východočeské muzeum Pardubice, dále sestra Alena Mergl Kučerová a Jarmila Doležalová ml., ale také dobrovolní hasiči z Leštinky, pan Adolf Vondrka a příslušníci Roty Nazdar. K nejzajímavějším exponátům bezesporu patřily dvě urny s popelem obětí, popravčí kůl, ohořelý pařez z Ležáků, originální rakev, ve které byly převáženy oběti do krematoria, část svršků popravených, dobové letáky, replika radiostanice Libuše, originální kombinéza výsadkáře Jiřího Potůčka. Dále uniforma Karla Kněže se šavlí a holínkami, psací stroj a další věci osobní potřeby. Celá expozice v autentických prostorách Zámečku byla velmi působivá.

Před Zámečkem pak bylo možné shlédnout další zajímavé exponáty, jako například historickou vojenskou techniku a zbraně, které předvedli příslušníci Roty Nazdar a hasičská stříkačka SDH Leštinka, kterou hasiči v roce 1942 chtěli využít pro hašení ležáckých domů, ale nebyli k požáru připuštěni.

O ZÁMEČEK JE STÁLE OBROVSKÝ ZÁJEM

Závěrem lze konstatovat, že představení částí Zámečku Pardubičky – Larischovy vily, národní kulturní památky, je nutné považovat za velký úspěch Československé obce legionářské. Jak řekl br. předseda Pavel Budinský ve svém projevu: „Co jsme si předsevzali, to s pomocí našich partnerů také splníme.“

Malý dovětek: O Larischovu vilu je stále obrovský zájem, zajímají se média, školy, armáda, kluby vojenské historie, společenské organizace, kluby důchodců, bývalí pracovníci Tesly Pardubice, historici, badatelé, studenti a další jednotlivci. Z uvedených faktů lze jednoznačně odvodit, že záměr Československé obce legionářské úspěšně dokončit revitalizaci Zámečku má širokou podporu a samotný historický objekt má obrovský potenciál. ■



Časopis Legionářský směr navazuje na stejnojmenný titul vydávaný Československou obcí legionářskou ve 20. letech minulého století jako týdeník, posléze měsíčník. Jeho hlavním posláním je v době blížícího se 100. výročí vzniku Československa propagovat legionářské myšlenky, odkaz zakladatelů samostatného československého státu a zejména pak ideje boje za svébytnost, svobodu a demokracii v době vzniku samostatného státu, za druhé světové války i v novodobé historii. Časopis je určen pro členy Československé obce legionářské, válečné veterány, sympatizanty a také širokou veřejnost, kterou zajímá tato problematika.

VYDAVATEL: Československá obec legionářská, Sokolská 33, 120 00 Praha 2, www.csol.cz, tel: +420 224 266 235, fax: +420 224 266 274, e-mail: sekretariat@csol.cz **ŠÉFREDAKTOR:** Jiří Filip, tel.: +420 734 315 634, e-mail: tajemnik@csol.cz **EDITOR:** Marcela Volfová, e-mail: volfova@csol.cz **GRAFICKÁ ÚPRAVA, TISK A DISTRIBUCE:** Vydavatelství MAC, spol. s r.o., Na Spojuje 968/7,

101 00 Praha 10 - Vršovice **ADRESA REDAKCE:** Československá obec legionářská, Sokolská 33, 120 00 Praha 2 **Uzávěrka čísla:** 22. října 2020, **Evidenční číslo:** MK ČR E 20912, Elektronickou podobu Legionářského směru naleznete na: www.csol.cz v rubrice Projekty. ■

11. LISTOPAD

DEN VÁLEČNÝCH VETERÁNŮ

**Vzpomeňte všech, kteří brání naši svobodu,
a hrdinů, kteří za nás položili své životy!**



Podpořte Vojenský fond solidarity a pomozte poskytovat okamžitou pomoc pro vojáky a jejich blízké, kteří se bez vlastního zavinění ocitli v těžké životní situaci.

ČÍSLO ÚČTU: 44665522/0800

VARIABILNÍ SYMBOL: 918

Příběhy sbírkových předmětů Vojenského historického ústavu



Zdeněk Špitálník
Vojenský historický ústav

Ocelová přilba vzor 17

Ocelové přilby chránící hlavy vojáků se během roku 1916 začaly masově rozšiřovat i u vojáků Ústředních mocností. Na rozdíl od elegantní přilby Adrian, která se již stala neodmyslitelnou součástí vzhledu nejen francouzských vojáků, byla německá přilba konstruována s větším důrazem na funkčnost. Není bez zajímavosti, že tvarem vycházela ze středověkého typu přilby, tzv. šalíře. Další desetiletí prokázala správnost zvoleného tvaru.

Na počátku roku 1917 dorazily do Rakousko-Uherska potřebné stroje na výrobu přileb německého vzoru z Německa. První přilby vyrobené na území monarchie se však k bojujícím jednotkám dostaly až v květnu 1917.

Mezi hlavní výrobce patřily továrny C. A. Scholtz z Matějovic, Manfred Weiss v Budapešti, Bratři Lappové z Rottenmannu, Warcholovsky, Eissler a spol. z Vídně, bratři Gottliebové a Brauchbar v Brně, A. Westen v Celje a bratři Böhlerové a spol. v Kapfenbergu. Továrna A. Krupp z Berndorfu začala vyrábět přilby M17 po ukončení výroby vlastního modelu v listopadu 1917.

Přilby se od německého vzoru na první pohled odlišovaly pouze vyšší polohou nýtů, uchycující plátěný podbradník. Některé továrny vyráběly i zjednodušenou variantu s podbradníkem upevněným přímo

na okruží vnitřní výstelky. Ta byla vyrobena nejčastěji z kůže s lněnými polštářky. Množstvím výplně polstrovaných polštářků bylo možné částečně regulovat velikost. Celkově se přilby vyráběly ve čtyřech velikostech zvonu, v místě upevnění okruží s obvodem 62, 64, 66 a 68 cm. Aby byla zachována možnost připevnit na přilbu čelní pancíř (vyráběný v jedné velikosti), byly na válcovitých ventilačních otvorech umístěny podložky, které vyrovnávaly rozdíl velikosti. Nejmenší přilba má podložky nejširší, přilba velikost 66 již podložky neměla.

Po vytvoření samostatného československého státu se nová armáda složená z bývalých vojáků rakousko-uherské armády, domobranců z Itálie a legionářů zapojila do bojových operací na Slovensku a Těšínsku. Na obou bojištích byly u čs. vojska zastoupeny téměř všechny základní typy ocelových přileb užívaných během války.

Pro skvělé vlastnosti a v neposlední řadě snadnou dostupnost, byl německý model přilby zaveden do výstroje československé armády. Původní přilba byla doplněna hřebenem, aby její silueta nepřipomínala charakteristický německý typ. Takto upravená přilba se označovala jako vzor 20 a byla používána až do počátku 30. let.

